วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑ มกราคม - มีนาคม ๒๕๖๖

ปฐมบทการพัฒนาบ้านเจ๊ะเก ปลายด้ามขวานแผ่นดินไทย

หญ้าแฝก : พืชมหัศจรรย์จากพระราชา นำพาชาติพ้นภัย

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้าจอมสยาม (๑)

ชาวมะนัง กับสายน้ำแห่งความสุข

บรรณาธิการ

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑ เปิดศักราชต้อนรับปี ๒๕๖๖ ด้วยความสดชื่นและผ่อนคลายจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-๑๙ ที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง วารสารฉบับนี้ จึงเลือกเปิดตัวด้วยภาพหน้าปกเป็นทัศนียภาพมุมกว้างจาก **โครงการก่อสร้างระบบประปาบ้านผัง ๑๖ พร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล** ซึ่งสอดคล้องกับ **"ชาวมะนังกับสายน้ำแห่งความสุข"** บทความที่นำเสนอผลสำเร็จของโครงการที่ทรงพระกรุณารับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อก่อสร้างเสร็จแล้วสามารถส่งน้ำให้แก่ราษฎรได้มีน้ำดื่มน้ำใช้อย่างเพียงพอตลอดทั้งปีและมีการบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความพิเศษอีกประการหนึ่งของฉบับนี้ คืออาจารย์ศานติ ภักดีคำ รองเลขาธิการราชบัณฑิตยสภา ได้กรุณาเขียนบทความ **"พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้าจอมสยาม"** ซึ่งกล่าวถึงพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ และพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ที่มีต่อการพัฒนาประเทศ ในช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อสำคัญของพระราชอาณาจักร โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น ๓ ตอน ๓ ฉบับต่อเนื่องกัน เพื่อความกระชับในประเด็นเนื้อหา รวมทั้งยังมีบทความเกี่ยวกับหญ้าแฝก ในโอกาสที่ปี ๒๕๖๖ ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ**จัดการประชุมหญ้าแฝกนานาชาติ ครั้งที่ ๗** ในช่วงปลายเดือนพฤษภาคมนี้ โดยเนื้อหาจะเป็นการนำเสนอทั้งในด้านข้อมูลการดำเนินงานสนองพระราชดำริ ด้านวิชาการ และจากประสบการณ์ของผู้เขียนซึ่งมีส่วนในการปฏิบัติงานด้านนี้มาหลายปี

นอกจากนี้ ภายในเล่มยังมีข้อเขียนเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่น่าสนใจอีกหลายโครงการ อาทิ **"ปฐมบทการพัฒนาบ้านเจ๊ะเก ปลายด้ามขวานแผ่นดินไทย"** ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ส่วนบทความ **"พรุโต๊ะแดง บริหารจัดการเพื่อปวงชน"** เสนอมุมมองด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ดิน และน้ำ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในระบบนิเวศป่าพรุ และ **"สุข วิถีความพอเพียง"** บอกเล่าเรื่องราวชีวิตของเกษตรกรต้นแบบแห่งเพชรบุรี ที่ครอบครัวพลิกฟื้นจากความยากลำบากด้วยแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ เสริมด้วยเนื้อหาจาก **โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี** ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพการเลี้ยงไส้เดือนดินมานำเสนอ พร้อมทั้งสินค้าจากโครงการมาแนะนำสำหรับผู้ที่สนใจ ปิดท้ายด้วยภาพสวยคำคม **"น้ำคือชีวิต ข้อความสั้น ๆ ที่เปี่ยมไปด้วยความหมาย"** ที่ช่างภาพสำนักงาน กปร. บรรจงกดชัตเตอร์นำมาเป็นของฝากจากจังหวัดเพชรบูรณ์

คณะบรรณาธิการมีความเชื่อมั่นอย่างเปี่ยมล้นว่า เนื้อหาทั้งในส่วนของข่าวและข้อเขียนเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่านไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง และขอถือโอกาสนี้เชื้อเชิญท่านส่งบทความมาให้ทางเราตีพิมพ์ตามที่อยู่ในปกหลัง เพื่อให้วารสารนี้มีความหลากหลาย และมีสีสันมากยิ่งขึ้น

คณะบรรณาธิการ
วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สารบัญ

สืบสาน รักษา ต่อยอด สร้างสุขปวงประชา ๒
พระราชกรณียกิจ
เดือนธันวาคม ๒๕๖๕ – เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

ทศมราชา พระเมตตาสู่ประชาราษฎร์ ๑๖
ปฐมบทการพัฒนาบ้านเจ๊ะเก ปลายด้ามขวานแผ่นดินไทย

ตัวอย่างความสำเร็จ ๒๐
หญ้าแฝก: พืชมหัศจรรย์จากพระราชา นำพาชาติพ้นภัย

ตามรอยพระราชปณิธาน ๒๔
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
พระมหาเจษฎาราชเจ้าจอมสยาม (๑)

ติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๓๒
ข่าวเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ – เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ชาวมะนัง กับสายน้ำแห่งความสุข ๔๓
- น้ำพระราชหฤทัยบรรเทาทุกข์
  สร้างประโยชน์สุขอย่างยั่งยืน ๔๗
- พรุโต๊ะแดง บริหารจัดการเพื่อปวงชน ๕๓

ศูนย์ศึกษาฯ นำพาอาชีพ ๕๗
ไส้เดือนดิน กินขยะอินทรีย์เป็นอาหาร แต่มูลมีมูลค่าดั่งทอง

สุขพอที่พอเพียง ๕๙
สุข วิถีความพอเพียง

เรื่องเล่าจากหลังกล้อง ๖๓
น้ำคือชีวิต ข้อความสั้นๆ ที่เปี่ยมไปด้วยความหมาย

ผลิตภัณฑ์จากโครงการศึกษา
วิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี ๖๔

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงติดตามการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ ในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๓ มกราคม ๒๕๖๖

วันพุธที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จออก ณ ห้องประชุม วังสระปทุม ทรงติดตามการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ ในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) ได้แก่ **ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนธนาคารออมสินอุปถัมภ์ (บ้านเทอคี) ตำบลแม่ตื่น อำเภอแม่ระมาด** และ**ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านตีนดอย ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก** ทรงลงพระนามาภิไธยในสมุดเยี่ยม ทอดพระเนตรวิดีทัศน์แนะนำศูนย์การเรียน และทรงรับฟังรายงานข้อมูลพื้นฐานและผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ จากนั้น ทอดพระเนตรกิจกรรมของศูนย์การเรียน อาทิ กิจกรรมฝึกอาชีพนักเรียน กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน การประกอบเลี้ยงอาหารกลางวันและอาหารเสริมนม ในการนี้ มีพระราชดำริสรุปความว่า

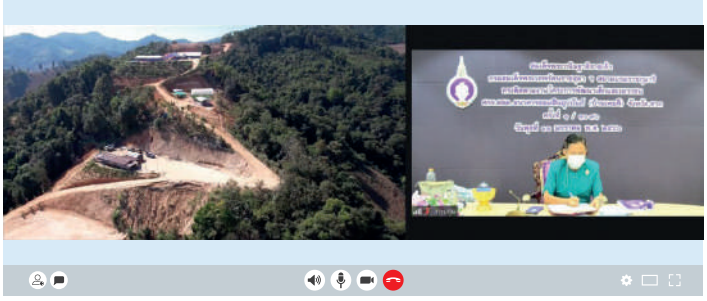

ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนธนาคารออมสินอุปถัมภ์ (บ้านเทอคี) ตำบลแม่ตื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

◆ ให้จัดหาแบตเตอรี่แบบธรรมดาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนธนาคารออมสินอุปถัมภ์ (บ้านเทอคี) ให้สามารถใช้งานได้ไปพลางก่อนในระหว่างที่กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานจะเข้าดำเนินการปรับปรุงโครงการในปี ๒๕๖๗

◆ ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และกรมป่าไม้ ร่วมกันพิจารณาแนวทางการจัดหาแหล่งน้ำให้ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนธนาคารออมสินอุปถัมภ์ (บ้านเทอคี) และราษฎรบริเวณใกล้เคียงในการก่อสร้างฝายพร้อมระบบส่งน้ำ ความยาว ๘ เมตร ความสูง ๑.๕๐ เมตร พร้อมระบบท่อส่งน้ำ ขนาด ๖ นิ้ว ความยาวรวม ๓,๐๐๐ เมตร และก่อสร้างถังเก็บน้ำขนาด ๑๕๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๒ แห่ง

◆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้มีการดื่มนมการบริโภคอาหารที่ถูกสุขลักษณะและหลักโภชนาการ โดยให้เน้นเรื่องความสะอาดเป็นสำคัญ

◆ ให้สำนักงาน กปร. ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมในการดำเนินการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมเข้าสู่ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนธนาคารออมสินอุปถัมภ์ (บ้านเทอคี)

สืบสาน รักษา ต่อยอด สร้างสุขปวงประชา

ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านตีนดอย ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

◆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดหาแบตเตอรี่แบบธรรมดา เพื่อเป็นแหล่งสำรองไฟฟ้าสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านตีนดอย

◆ ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และกรมป่าไม้ร่วมกันพิจารณาแนวทางการจัดหาแหล่งน้ำให้ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านตีนดอยและราษฎรบริเวณใกล้เคียง ในการก่อสร้างฝายพร้อมระบบส่งน้ำ ความยาว ๑๕ เมตร ความสูง ๑.๕๐ เมตร พร้อมระบบท่อส่งน้ำ ขนาด ๖ นิ้ว ความยาวรวม ๓,๒๐๐ เมตร และก่อสร้างถังเก็บน้ำขนาด ๘ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๒ แห่ง

วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จออก ณ ห้องประชุม วังสระปทุม ทรงติดตามการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ ในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) ได้แก่ **ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเลโพเด ตำบลแม่วะหลวง อำเภอท่าสองยาง** และ **ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านกามาผาโด้ ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก** ทรงลงพระนามาภิไธยในสมุดเยี่ยม ทอดพระเนตรวิดีทัศน์แนะนำศูนย์การเรียน ทรงรับฟังรายงานข้อมูลพื้นฐานและผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ จากนั้น ทอดพระเนตรกิจกรรมของศูนย์การเรียน อาทิ กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมห้องพยาบาล กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน กิจกรรมการประกอบเลี้ยงอาหารกลางวันและอาหารเสริมนม และกิจกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ในการนี้ มีพระราชดำริ สรุปความว่า

ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเลโพเด ตำบลแม่วะหลวง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

◆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบคุณภาพแบตเตอรี่ที่ยังสามารถใช้การได้อยู่ภายในศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเลโพเด เพื่อให้มีไฟฟ้าสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเพียงพอ และพิจารณาจัดหาของใหม่ทดแทนของเดิมที่เสื่อมประสิทธิภาพ

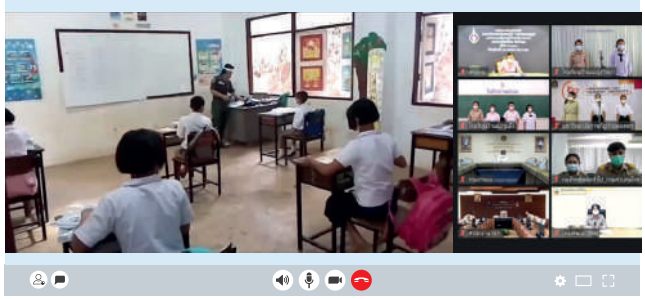

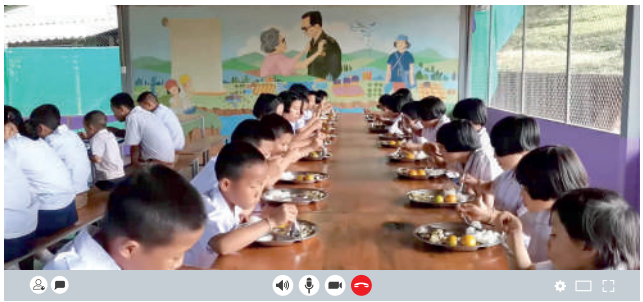

◆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ให้ความรู้ด้านการสหกรณ์และการทำบัญชี เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้เรื่องการจดบันทึกการจดรายงาน เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

◆ ให้สำนักงาน กปร. ประสานงานกับสำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนาจัดหาพันธุ์ไก่ไข่พระราชทาน และกรมปศุสัตว์จัดหาอาหาร เพื่อสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าว เพื่อให้ครูและนักเรียนในศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเลโพเดมีไข่ไก่บริโภคอย่างเพียงพอ

◆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้มีการดื่มนมและบริโภคอาหารที่ถูกสุขลักษณะ และหลักโภชนาการเพื่อส่งเสริมให้หญิงมีครรภ์และหญิงหลังคลอดที่ต้องให้นมบุตรมีภาวะโภชนาการที่ดี

◆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันตรวจสอบและดูแลปัญหาเด็กไม่มีสัญชาติในพื้นที่อำเภอแม่ระมาดและอำเภอท่าสองยาง

ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านกามาผาโด้ ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

◆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพน้ำของศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านกามาผาโด้ ให้เป็นไปตามมาตรฐานและมีความเหมาะสมกับการอุปโภคบริโภค และจัดหาเครื่องกรองน้ำที่สามารถกรองสารปนเปื้อน เพื่อให้ครูและนักเรียนของศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านกามาผาโด้มีน้ำสะอาดสำหรับการอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ

◆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้มีการดื่มนมและบริโภคอาหารที่ถูกสุขลักษณะ และหลักโภชนาการ

◆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันหารือแนวทางและพิจารณาความเหมาะสมในการดำเนินการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๕ ไปยังบ้านกามาผาโด้ ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

วันศุกร์ที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จออก ณ ห้องประชุม วังสระปทุม ทรงติดตามการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) **ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเทคนิคอาสา ๑ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก** ทรงลงพระนามาภิไธยในสมุดเยี่ยม ทอดพระเนตรวิดีทัศน์แนะนำศูนย์การเรียน ทรงรับฟังรายงานข้อมูลพื้นฐานและผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ และทอดพระเนตรกิจกรรมของศูนย์การเรียน อาทิ การสาธิตการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมห้องพยาบาล กิจกรรมการประกอบเลี้ยงอาหารกลางวันและอาหารเสริมนม กิจกรรมการงานอาชีพนักเรียน “การทำพวงกุญแจจากไม้มะขาม” กิจกรรมการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และกิจกรรมอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น “รำตง” ในการนี้ มีพระราชดำริ สรุปความว่า

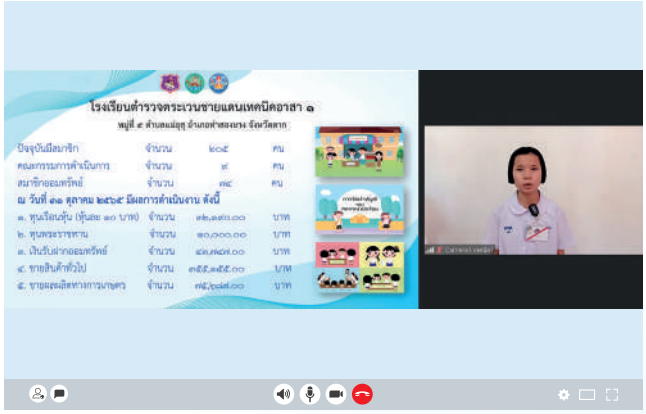

◆ ให้สำนักงาน กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จังหวัดตาก กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จัดหาแหล่งพลังงานไฟฟ้าเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเทคนิคอาสา ๑ ตามความเหมาะสม โดยให้มีการจัดหาแหล่งพลังงานทดแทนเพื่อใช้ในการดำเนินงานในศูนย์การเรียนไปพลางก่อนในระหว่างการจัดหาแหล่งพลังงานไฟฟ้าหลัก

◆ ให้สำนักงาน กปร. ประสานงานกับมูลนิธิชัยพัฒนาจัดหาพันธุ์ไก่ไข่พระราชทานเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเทคนิคอาสา ๑

◆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้มีการดื่มนมและบริโภคอาหารที่ถูกสุขลักษณะ และหลักโภชนาการเพื่อส่งเสริมให้หญิงมีครรภ์และหญิงหลังคลอดที่ต้องให้นมบุตรมีภาวะโภชนาการที่ดี อันจะส่งผลให้เด็กมีน้ำหนักและส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

◆ เนื่องจากปัจจุบันปุ๋ยมีราคาแพง หากสามารถใช้ความรู้การทำปุ๋ยจากกรมพัฒนาที่ดินได้ก็จะช่วยให้การดำเนินการของศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นไปได้อย่างดี

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงติดตามการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ ในเขตพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดเลย และจังหวัดอุดรธานี ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) ระหว่างวันที่ ๓๐ – ๓๑ มกราคม ๒๕๖๖

วันจันทร์ที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จออก ณ ห้องประชุม วังสระปทุม ทรงติดตามการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ ในเขตพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดเลย และจังหวัดอุดรธานี ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) ได้แก่ **โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยดอกไม้ ตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ** และ **โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเฉลิมราษฎร์บำรุง ตำบลนาดี อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย** โอกาสนี้ ทอดพระเนตรวีดิทัศน์แนะนำโรงเรียน พระราชทานสิ่งของแก่ครูใหญ่และผู้แทนนักเรียน และทรงรับฟังรายงานข้อมูลพื้นฐานและผลการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ และผลการดำเนินงานโดยชมรมศิษย์เก่าในรอบปีที่ผ่านมา จากนั้น ทอดพระเนตรกิจกรรมของโรงเรียน อาทิ กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมห้องพยาบาล กิจกรรมการฝึกอาชีพนักเรียน กิจกรรมการประกอบเลี้ยงอาหารกลางวันและอาหารเสริมนม กิจกรรมเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน นอกจากนี้ ทรงรับฟังรายงานเรื่องต่าง ๆ อาทิ ผลการดำเนินงานกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนจังหวัดบึงกาฬ และกลุ่มสร้างป่าสร้างรายได้ในพื้นที่จังหวัดเลย ในการนี้ มีพระราชดำริและพระราชทานพระราโชวาท สรุปความว่า

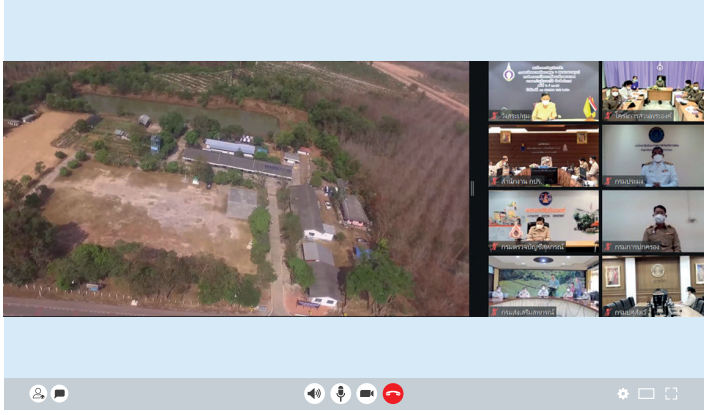

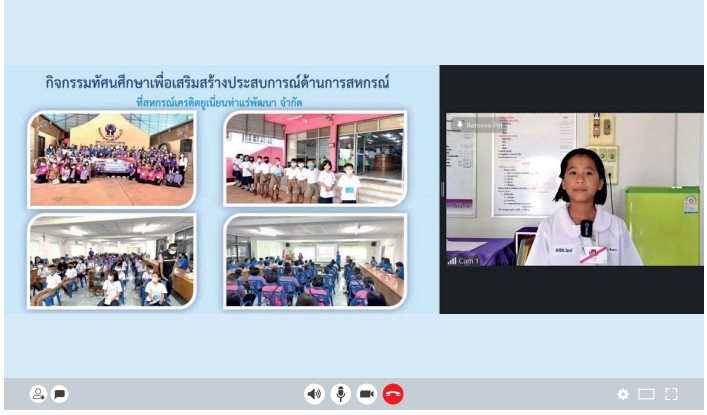

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยดอกไม้ ตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

◆ พระราชทานพระราโชวาท ความว่า "...ที่เห็นก็นับว่าโรงเรียน นักเรียน กลุ่มต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจพอเพียง มีความก้าวหน้ามากขึ้น ก็ขอให้มีกำลังใจที่จะทำงานต่าง ๆ ทั้งที่ทำอยู่ก็ทำต่อไป เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าขึ้นและเป็นตัวอย่างให้ลูกหลานได้ทำต่อไป สิ่งที่ทำไว้ก็จะได้อยู่ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน นั้นก็หมายความว่าผู้ที่กระทำอยู่ก็ได้สืบทอดกันต่อไป ส่วนเจ้าหน้าที่ ข้าราชการ ก็มีความรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะมาเสริมให้อย่างต่อเนื่อง เมื่อรุ่นเก่าผ่านพ้นหน้าที่ไปก็มีผู้ใหม่มารับหน้าที่ต่อและก็ตั้งใจทำงานร่วมกัน เป็นเพื่อน เป็นกัลยาณมิตรกัน เพื่อจะได้เกิดความก้าวหน้า ไม่ว่าจะมีปัญหาอะไร ช่วงนี้ดินฟ้าอากาศเกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดโรคภัยไข้เจ็บ พืชพันธุ์ต่าง ๆ มีความเปลี่ยนไป ความหลากหลายน้อยลง เมื่อมีปัญหาอะไรก็ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ เพื่อจะได้ก้าวหน้าไปด้วยกัน โอกาสนี้ ขอให้ทุก ๆ ท่านมีความสุขกาย สบายใจ สมความปรารถนา ถึงแม้จะมีอุปสรรค ก็ให้มีกำลังใจเข้มแข็งที่จะผ่านพ้นปัญหาทุกสิ่งไปได้โดยปลอดภัย..."

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเฉลิมราษฎร์บำรุง ตำบลนาดี อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

◆ มีพระราชดำริ ความว่า ขอบคุณที่ช่วยกันรักษาป่า ที่เราปลูกก็ไม่ได้รักษาป่าเฉย ๆ แต่เป็นการประกอบอาชีพ มีรายได้ ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นไปได้ ที่บอกว่าขยายสมาชิกได้มาก ถ้าปลูกได้ จำหน่ายได้ ก็ดี ขอให้กรมป่าไม้ดูแล

◆ พระราชทานพระราโชวาท ความว่า "...ขณะนี้เราจะอยู่ได้ ประชาชน หน่วยงานต่าง ๆ ต้องร่วมมือกันที่จะพัฒนาเพื่อให้มีความก้าวหน้าขึ้นไป มีสิ่งใหม่ ๆ ทั้งผลิตทั้งจำหน่าย เป็นรายได้ ส่วนทางโรงเรียน ครู และนักเรียน ครูก็ดูแลนักเรียนให้ความรู้ ให้สิ่งใหม่ ๆ กระตุ้นให้ใช้ความคิดและสนใจการเรียน บางคนบอกว่าทางโรงเรียนดูแลมากเกินไป ทำให้ต้องดูแลตลอด จริง ๆ แล้วจะเห็นว่าครูที่ดีต้องดูแลนักเรียนให้ใกล้ชิด ถ้ามีความรู้ใด ๆ ก็ต้องเผยแพร่ให้ความรู้ กระตุ้นช่วยพัฒนาการด้วย อีกทั้งให้ร่วมมือกันกับด้านฝ่ายเกษตร ด้านสาธารณสุข ดูแลสุขภาพเพื่อให้เด็กของเรามีคุณภาพที่ดี ร่างกายแข็งแรง จิตใจดี มีจริยธรรม มีคุณธรรม ที่เราสอนกันก็มีทุกอย่าง ทั้งใช้ฝีมือ ใช้ความคิด ใช้ความรู้อ่านเขียน ทั้งด้านร่างกายและจิตใจให้แข็งแรง จะทำให้เป็นประชาชนที่มีคุณภาพในอนาคต..."

วันอังคารที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จออก ณ ห้องประชุม วังสระปทุม ทรงติดตามการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) ได้แก่ **โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาเมืองทอง ตำบลโนนทอง อำเภอนายูง** และ **โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยเวียงงาม ตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี** โอกาสนี้ ทอดพระเนตรวีดิทัศน์แนะนำโรงเรียน พระราชทานสิ่งของแก่ครูใหญ่และผู้แทนนักเรียน ทรงรับฟังรายงานข้อมูลพื้นฐานและผลการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ นักเรียนในพระราชานุเคราะห์ กราบบังคมทูลรายงานผลการเรียน ชมรมศิษย์เก่ากราบบังคมทูล รายงานผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา จากนั้น ทอดพระเนตรกิจกรรมของโรงเรียน อาทิ กิจกรรมสาธิตการเรียนการสอน กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมห้องพยาบาล กิจกรรมการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน กิจกรรมประกอบเลี้ยงอาหารกลางวันและอาหารเสริมนม กิจกรรมสหกรณ์นักเรียนกิจกรรมฝึกอาชีพนักเรียน กิจกรรมเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และกิจกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ในการนี้ พระราชทานพระราโชวาท สรุปความว่า

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยเวียงงาม ตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี

◆ พระราชทานพระราโชวาท ความว่า **"...โรงเรียนแห่งนี้ได้มาเยี่ยมเมื่อหลายปีแล้วและก็ได้ทราบว่าทุกฝ่ายได้ช่วยกันปรับปรุง ทำให้ดีขึ้นมาก เป็นที่น่าพอใจ และแต่ละโรงเรียนที่ได้มาเยี่ยมแต่ละแห่ง ก็ ๕ – ๖ ครั้ง ทำอย่างนี้มาเป็น ๑๐ ปี แล้ว ก็รู้สึกมีความผูกพัน ไม่เฉพาะแต่โรงเรียน ตชด. และหน่วยงานราชการและชุมชนต่าง ๆ ด้านคนในพื้นที่ นักเรียน ผู้ปกครอง ก็ร่วมมือสามัคคีกันในการที่จะให้ชุมชนของเราดีขึ้น นอกจากการเรียนอ่านเขียนวิชาการต่าง ๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้สอนกันทั่วประเทศก็ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ก็ขอให้ทุกคนได้ศึกษาในสิ่งที่เป็นลักษณะพิเศษของท้องถิ่น เช่น การอนุรักษ์ด้านธรรมชาติ อนุรักษ์ทั้งวัฒนธรรม ประเพณี ที่เด็ก ๆ รุ่นหลังควรจะได้มีโอกาสรับรู้อย่างภาคภูมิใจว่าชุมชนของเรานี้ดี มีความก้าวหน้าอย่างไร ที่ดีก็คือจากโรงเรียนสู่ชุมชน ชุมชนสู่โรงเรียน ทุกคนก็ช่วยแบ่งปันความรู้ ความสามารถ จะได้ก้าวหน้าไปด้วยกัน คือ รุ่นเก่า ๆ รู้อะไร ทำอะไร ก็หวังว่าเจ้าหน้าที่รุ่นใหม่ ๆ จะได้สืบทอดให้เขตความรับผิดชอบมีความก้าวหน้าขึ้น ส่วนในชุมชนก็ให้คนที่อยู่มามีความรู้ความสามารถก็ให้สืบทอดสอนคนรุ่นหลัง ส่วนคนรุ่นหลังแน่นอน จะเป็นคนที่มีวิชาการ มีความรู้ดี พร้อมกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไป ก็นำมาผสมผสานกันให้เกิดความก้าวหน้าเจริญรุ่งเรือง ก็อยากให้ดูในส่วนนี้ นอกจากเน้นทางโรงเรียน ก็ยังเน้นเรื่องของชุมชนให้มีความก้าวหน้า เบิกบาน สามารถอยู่ได้อย่างมีความสุข ทั้งการทำมาหากิน สุขภาพอนามัยของทุกคน..."**

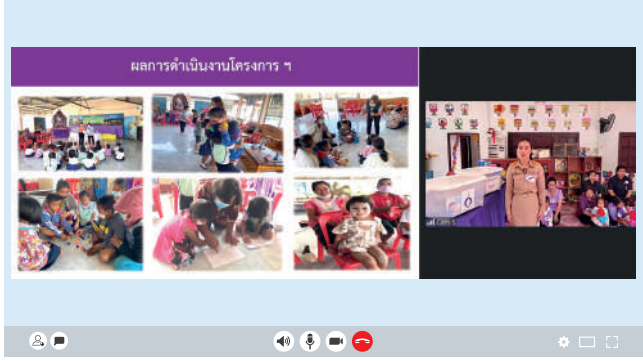

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงติดตามการดำเนินงานโครงการด้วยรักและห่วงใยในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์)

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จออก ณ ห้องประชุม วังสระปทุม ทรงติดตามการดำเนินงานโครงการด้วยรักและห่วงใยในเขตพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) ได้แก่ **โรงเรียนบ้านต่างแคน ตำบลบ้านโคก อำเภอสุวรรณคูหา** และ**โรงเรียนบ้านวังหินซา ตำบลดงมะไฟ อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู** โอกาสนี้ ทอดพระเนตรวีดิทัศน์แนะนำโรงเรียน และทรงรับฟังรายงานเรื่องต่าง ๆ อาทิ รายงานผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา ข้อมูลด้านแหล่งน้ำอุปโภคและน้ำเพื่อการเกษตร ปัญหาของโรงเรียนและชุมชนพร้อมแนวทางแก้ไขปัญหา จากนั้น ทอดพระเนตรกิจกรรมของโรงเรียน อาทิ กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมห้องพยาบาล กิจกรรมการฝึกอาชีพนักเรียน กิจกรรมการประกอบเลี้ยงอาหารกลางวันและอาหารเสริมนม กิจกรรมเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในการนี้ มีพระราชดำริและพระราชทานพระราโชวาท สรุปความว่า

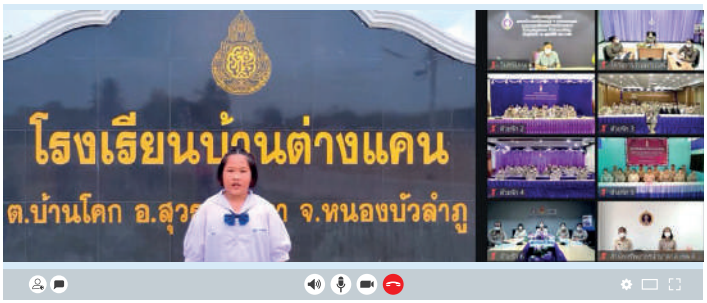

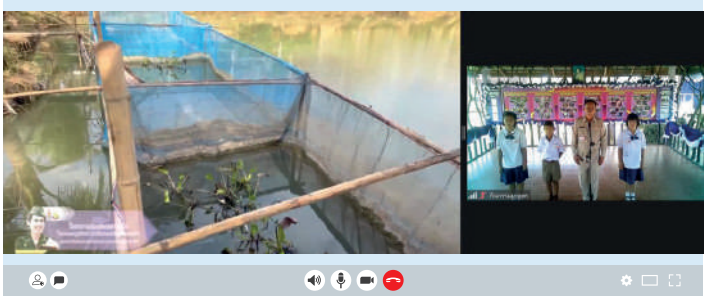

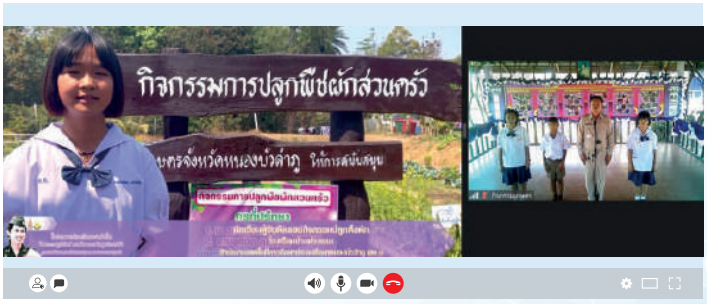

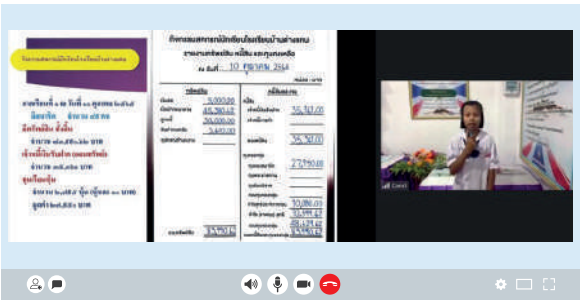

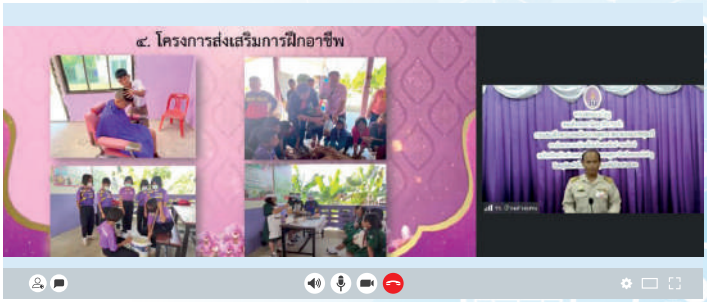

โรงเรียนบ้านต่างแคน ตำบลบ้านโคก อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

◆ มีพระราชดำริ ความว่า ในปัจจุบันที่อาหารสัตว์มีราคาค่อนข้างสูง เช่น อาหารไก่ โรงเรียนและชุมชนควรจะได้มีการศึกษาว่าจะมีวิธีการให้อาหารอย่างไร ในส่วนของปุ๋ยเคมีที่มีราคาสูงขึ้น ควรมีการศึกษาว่าจะต้องมีการปรับปรุงบำรุงดินอย่างไร โดยกรมพัฒนาที่ดินควรจะได้เข้ามาช่วยเพื่อจะได้เผยแพร่ไปสู่ชุมชนต่อไป

◆ พระราชทานพระราโชวาท ความว่า "ขอขอบคุณทุก ๆ คน ทั้งโรงเรียนและชาวบ้าน จริง ๆ เตรียมการแล้วอยากจะมาเยี่ยมเยียน แต่พอดีมีปัญหาสุขภาพ มาไม่ได้ ทางโครงการด้วยรักและห่วงใยแนะนำให้มาติดตามผลการดำเนินงานทางออนไลน์ ซึ่งยินดีที่ได้เห็นถึงความก้าวหน้า ขอให้ครูมีกำลังใจและนักเรียนตั้งใจเรียน ต่อไปก็จะมีความก้าวหน้า ได้มาทำงานช่วยกัน มีปัญหาอะไรก็จะดีขึ้น ขอให้มีความสุขกายสุขใจ ประสบความสำเร็จทุกคน"

โรงเรียนบ้านวังหินซา ตำบลดงมะไฟ อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

◆ มีพระราชดำริ ความว่า ให้มีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรให้แก่ชุมชนบ้านวังหินซา หมู่ที่ ๔ และหมู่ที่ ๙ ตำบลดงมะไฟ อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งกรมชลประทานได้เตรียมแผนการดำเนินงานโครงการก่อสร้างฝายบ้านวังหินซา บริเวณด้านหลังโรงเรียนบ้านวังหินซาแล้ว โดยจะสามารถดำเนินการได้ในปีงบประมาณ ๒๕๖๗

◆ พระราชทานพระราโชวาท ความว่า "ขอให้พรตอบสนองท่านให้มีความสุขกาย สุขใจ และสบายใจ พบกับสิ่งที่ท่านปรารถนาทุกประการ ขอบคุณทุก ๆ ท่าน โรงเรียน สพฐ. ได้ช่วยกันมาเป็นเวลายาวนาน อาจารย์เก่า ๆ ก็ยังติดตามมาอย่างไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก ทำให้คนรุ่นลูกรุ่นหลานดูเป็นตัวอย่าง ทำให้เจริญยิ่งขึ้น เหมือนกับพรอันสดใสของท่าน"

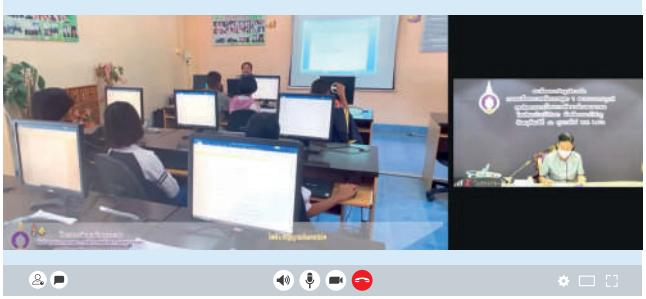

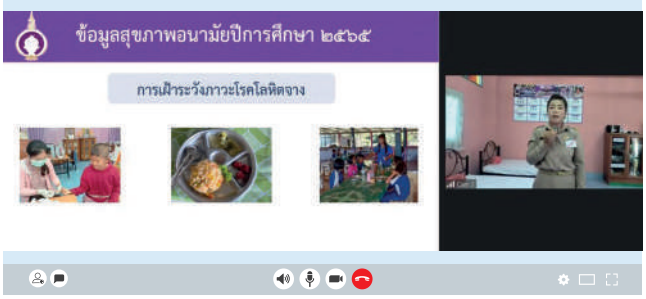

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงติดตามการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ ในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์)

วันจันทร์ที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จออก ณ ห้องประชุม วังสระปทุม ทรงติดตามการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ ในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาสและจังหวัดปัตตานี ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) ได้แก่ **โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านไอร์บือแต ตำบลช้างเผือก อำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส** และ**โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพีระยานุเคราะห์ฯ ๔ ตำบลปะโด อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี** ทรงลงพระนามาภิไธยในสมุดเยี่ยม ทอดพระเนตรวีดิทัศน์แนะนำโรงเรียน และทรงรับฟังรายงานข้อมูลพื้นฐานและผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ นักเรียนในพระราชานุเคราะห์กราบบังคมทูลรายงานผลการเรียน ชมรมศิษย์เก่ากราบบังคมทูลรายงานผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา ปัญหาของชุมชนและโรงเรียนพร้อมแนวทางแก้ไขปัญหา จากนั้น ทอดพระเนตรกิจกรรมโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ และกิจกรรมของโรงเรียน อาทิ กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมสุขศาลา กิจกรรมการงานอาชีพของนักเรียน กิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมการประกอบเลี้ยงอาหารกลางวันและอาหารเสริมนม กิจกรรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และกิจกรรมเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ซึ่งงานปศุสัตว์ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้ดำเนินการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่และเป็ดไข่พระราชทานให้แก่โรงเรียนเพื่อให้มีแหล่งอาหารโปรตีนเพิ่มขึ้น ในการนี้ มีพระราชดำริและพระราชทานพระราโชวาท สรุปความว่า

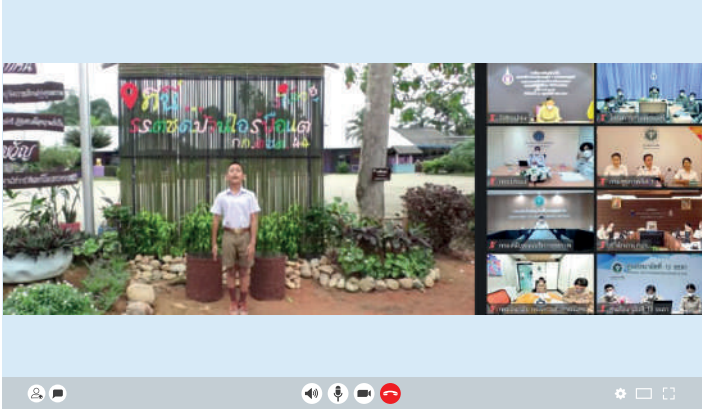

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านไอร์บือแต ตำบลช้างเผือก อำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส

◆ มีพระราชดำริ ความว่า **ขอให้ส่งเสริมการปลูกผักยกแคร่แก่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส**

◆ พระราชทานพระราโชวาท ความว่า **"...เจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย และประชาชนในพื้นที่ก็ได้ร่วมกันจัดสรรพัฒนาให้ในชุมชนเราเจริญขึ้น ก็รู้สึกเห็นความก้าวหน้ามาเรื่อย ๆ ก็หวังว่าจะเป็นไปในแนวนี้ และก้าวหน้าดี ทุกคนก็ร่วมมือร่วมใจด้านความปลอดภัย ความเจริญก้าวหน้าทางด้านอาชีพ ส่วนโรงเรียนก็ให้ความรู้ และนักเรียนก็ได้ครูที่มีคุณภาพจะทำให้ดีขึ้น และจะเป็นผู้ที่ช่วยดำเนินการดูแลชุมชนต่อไปในอนาคต..."**

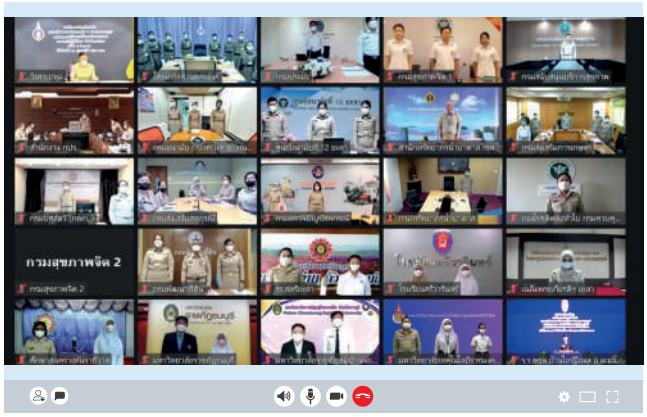

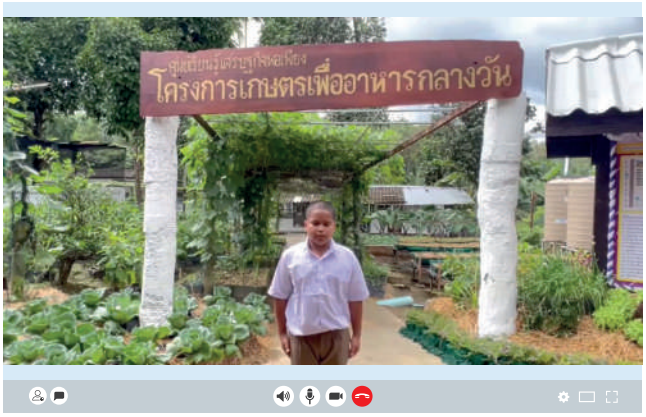

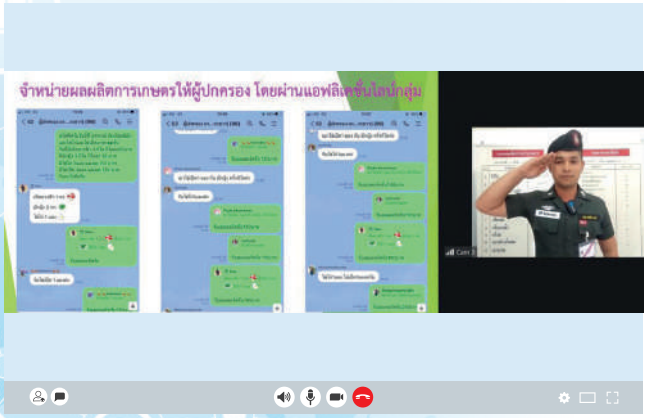

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพิระยานุเคราะห์ฯ ๔ ตำบลปะโด อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

◆ พระราชทานพระราโชวาท ความว่า **"...เท่าที่สังเกตดูโรงเรียนก็เจริญก้าวหน้าดีขึ้น นักเรียนก็มีโอกาสในการศึกษามากขึ้น เรียนต่อในระดับสูง และโรงเรียนก็ได้ให้ปราชญ์ชาวบ้านได้เข้ามาสอนความรู้ให้ครูที่โรงเรียน และหน่วยงานสนับสนุนต่าง ๆ ก็ได้เผยแพร่ไปสู่ชุมชน ก็จะได้ประโยชน์กันทุกฝ่าย บางส่วนที่ได้ทำเองแล้วก็ยังได้ผู้ช่วยเหลือมาต่อเนื่อง ก็ทำให้ทุกอย่างเป็นไปตามที่ตั้งใจไว้ ได้ทำงานช่วยเหลือโรงเรียนและราษฎรมาสี่สิบกว่าปี ก็ถือว่ามีความก้าวหน้า ดีใจและภูมิใจ ถือว่าที่ได้ทำงานมาด้วยกัน มีประโยชน์ทำให้มีความก้าวหน้าดีขึ้น..."**

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงติดตามการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ ในเขตพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) ระหว่างวันที่ ๒๒ – ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

วันพุธที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จออก ณ ห้องประชุม วังสระปทุม ทรงติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) **โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านทิไล่ป้า ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี** โอกาสนี้ ทอดพระเนตรวีดิทัศน์แนะนำโรงเรียน พระราชทานสิ่งของแก่ผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้แทนนักเรียน และพระราชทานพันธุ์ไม้แก่ผู้นำชุมชน ทรงรับฟังรายงานข้อมูลพื้นฐานและผลการดำเนินงานตามพระราชดำริ การดำเนินงานตามพระราชกระแสรับสั่งครั้งที่ผ่านมา ประกอบด้วยเรื่องพัฒนาแหล่งน้ำและสะพาน ปัญหาของโรงเรียนและชุมชนพร้อมแนวทางแก้ไขปัญหา จากนั้นทอดพระเนตรกิจกรรมของโรงเรียน อาทิ กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมการงานอาชีพนักเรียน “การทำเครื่องเงิน” กิจกรรมสุขศาลาพระราชทาน และกิจกรรมการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในการนี้ มีพระราชดำริ สรุปความว่า

ให้แก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำ เพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตรให้แก่ราษฎรเพิ่มเติม โดย

๑) จัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติมช่วยเหลือชุมชนใกล้เคียง โดยดำเนินการทำระบบท่อส่งน้ำเพิ่มเติมจากแนวท่อส่งน้ำเดิม และกระจายไปยังถังเก็บน้ำ เพื่อเป็นแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคของหน่วยพิทักษ์ป่าทิไล่ป้า วัดทิไล่ป้า และราษฎรบ้านทิไล่ป้า หมู่ที่ ๕

๒) ขอให้สำนักงาน กปร. และกรมชลประทาน ร่วมกันแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำให้แก่โรงเรียนบ้านหินตั้ง โดยดำเนินการก่อสร้างระบบประปาภูเขา โดยใช้ฝายหินก่อเป็นอาคารบังคับน้ำผ่านระบบท่อส่งน้ำและกักเก็บในถังเก็บน้ำ เพื่อใช้สำหรับการอุปโภคบริโภคให้แก่โรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง ซึ่งจะช่วยบรรเทาปัญหาขาดแคลนน้ำให้แก่โรงเรียนบ้านหินตั้ง และชุมชนใกล้เคียงได้

พร้อมนี้ ได้มีพระราชกระแสเพิ่มเติมกับนายปวัตร์ นวะมะรัตน เลขาธิการ กปร. ความว่า **"...เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้มีความยากลำบากมาก ถ้าให้การช่วยเหลือจะมีประโยชน์มาก เพราะเป็นการช่วยชุมชน ขอให้ สำนักงาน กปร. ช่วยดูแลสวัสดิภาพของประชาชนในบริเวณนี้ และให้นักเรียนมีโอกาสได้เรียนมากที่สุด..."**

◆ จากนั้น พระราชทานพระราโชวาทแก่ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความว่า **"...ขอบคุณมากนะ เท่าที่ดูทุกหน่วยราชการได้ปฏิบัติการช่วยเหลือกันดี โรงเรียนจะต้องทำได้ดีขึ้น เท่าที่เห็นก็ดีขึ้นทุกปี ๆ จะได้ก้าวหน้าไปด้วยกัน ก็ให้ทุกคนได้สุขกายสบายใจ มีกำลังทั้งกายและทั้งใจที่จะมาทำงานต่อไป นักเรียนก็ให้ตั้งใจเล่าเรียน ตั้งใจหาความรู้ ทั้งทางด้านหนังสือและทางด้านกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะมีประโยชน์ในชีวิตต่อไป อย่าให้เขาดูหมิ่น ถ้าใครมาช่วยก็ดูสังเกตไว้และทำต่อได้ หวังว่าจะประสบความสำเร็จ..."**

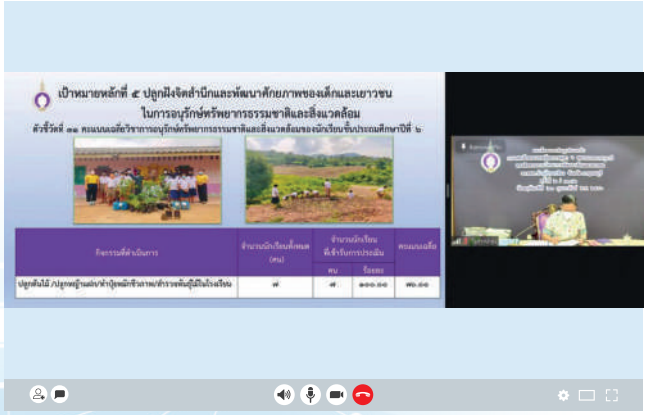

วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จออก ณ ห้องประชุม วังสระปทุม ทรงติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ ในเขตพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) ได้แก่ **ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านไกรเกรียง ตำบลเขาโจด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี** และ**โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านถ้ำหิน ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี** โอกาสนี้ ทอดพระเนตรวีดิทัศน์แนะนำโรงเรียน พระราชทานสิ่งของแก่ครูผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้แทนนักเรียน และพระราชทานพันธุ์ไม้แก่ผู้นำชุมชน ทรงรับฟังรายงานข้อมูลพื้นฐานและผลการดำเนินงานตามพระราชดำริ จากนั้นทอดพระเนตรกิจกรรมของโรงเรียน อาทิ กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมการงานอาชีพนักเรียน กิจกรรมห้องพยาบาล กิจกรรมการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน กิจกรรมการประกอบเลี้ยงอาหารกลางวันและอาหารเสริมนม และกิจกรรมการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมห้องพยาบาล รวมทั้งทรงติดตามผลการดำเนินโครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้โปรแกรม Triple-P ในการนี้ พระราชทานพระราโชวาทแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านไกรเกรียง ตำบลเขาโจด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

◆ พระราชทานพระราโชวาท ความว่า **"...ขอบคุณมากที่ได้มาต้อนรับและมาดูแลให้การดำเนินการเป็นไปอย่างดีเยี่ยมได้พอสมควร นักเรียนก็มีหน้าที่ตั้งใจเรียน เพราะพื้นที่ที่เข้ามาเรียนก็ค่อนข้างจะยากลำบาก เราก็ต้องมีความอดทนพยายามเป็นพิเศษ ส่วนคุณครูก็ต้องหาความรู้ ดูแลด้วยความตั้งใจ ความเมตตา แล้วต้องมีความอุตสาหะ มีความรู้ที่จะได้**

มาถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียน เท่าที่ดูผ่านมา ๕ ปี ก็รู้สึกว่าทำได้ดี มีความก้าวหน้าขึ้นมาก ขอแสดงความชื่นชมด้วยอย่างคราวที่แล้วนอกจากเรื่องโรคพยาธิ มาลาเรีย ลืมพูดไปอีกเรื่องคือ การทำเครื่องเงิน เวลาใช้ไฟฟู่ ถ้ามีแว่นตากันสักหน่อยก็จะดี เดี๋ยวทางเราจะจัดการให้ เวลาที่มีผงใช้หน้ากากหน่อยก็จะดี กับอีกเรื่องคือ ที่ผ่านมามีการประกวดเรียงความ การวาดรูปเป็นครั้งที่ ๓ คิดว่าทางเราจะหาพวกอุปกรณ์ เครื่องเขียนให้โรงเรียน ไม่ใช่เฉพาะที่นี่ แต่เป็นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั่วประเทศ จะได้ฝึกฝนเวลาประกวด รูปจะได้เห็นชัด ๆ เพราะคิดว่านอกจากการฝึกอาชีพที่เป็นการทำของที่ใช้ได้ ขายได้ พวกที่ได้ใช้ทักษะฝึกมือ ฝึกสมอง ฝึกจินตนาการเป็นเรื่องที่สำคัญ ทั้งทางด้านศิลปะ วาดเขียน และเรื่องเครื่องดนตรี ซึ่งควรจะมีเครื่องดนตรีที่พอหาได้และหาคนที่จะมาช่วยสอน ถ้าในพื้นที่ก็ต้องมีคนที่เล่นเป็นบ้างให้เชิญมาสอนเป็นปราชญ์ชาวบ้าน เรื่องดนตรีและการวาดภาพให้เรียนเพิ่มเติมนอกจากการเรียนอ่านเขียน ถ้าฝึกพูดฟังอ่านเขียนไปเรื่อย ๆ ก็จะมีประสบการณ์มากขึ้น ถ้าฝึกพูดฟังอ่านเขียนเองได้ก็ศึกษาเรื่องอื่น ๆ ได้อ่านความรู้ อ่านเองได้ก็จะมีความรู้เพิ่มขึ้น ถ้าอ่านได้เองก็จะพึ่งคนอื่นน้อย เวลาใครเขาเขียนอะไรมาให้เซ็นก็จะไม่ถูกโกง การพูดอ่านเขียนของโรงเรียนนี้เด็กก็พยายามอ่านกันอยู่ เพราะดูแล้วได้ผล เด็กก็อ่านเก่ง แล้วก็มีหนังสือที่น่าสนใจ และเด็ก ๆ น่าจะชอบ หลาย ๆ อย่างดูแล้วมีเรื่องที่ก้าวหน้าเป็นอย่างดี มีหน่วยงานสนับสนุนมาแนะนำช่วยให้ความรู้ จะได้ก้าวหน้าและให้สุขกายสุขใจไปด้วยกันก็ขอขอบคุณทุก ๆ ท่านด้วย...”

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านถ้ำหิน ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

◆ พระราชทานพระราโชวาท สรุปความว่า “...เท่าที่เห็นก็ทำได้ดี ทุกท่านทุกหน้าที่ที่สนับสนุนหลาย ๆ ด้าน ทาง ตชด. และหน่วยงานก็ได้มาช่วยกันปรับปรุงพัฒนาให้โรงเรียน ทั้งการเรียนการสอน ทั้งวิชาการและทักษะความสามารถต่าง ๆ ให้ก้าวหน้า ทางเยาวชนในอนาคตก็จะได้เป็นผู้ที่มีคุณภาพสามารถที่จะทำงานเลี้ยงตัวเองเลี้ยงครอบครัวและสนับสนุนชุมชนต่อไปได้ ทางคุณครูก็พยายามที่จะสอน หาวิธีที่จะถ่ายทอดความรู้ ทางประชาชนในพื้นที่ ทั้งผู้ที่มีความรู้ต่าง ๆ ก็ได้มาให้ความรู้แก่เยาวชนรุ่นหลัง และทางโรงเรียนเมื่อได้รับคำแนะนำต่าง ๆ ก็เอาไปเผยแพร่ต่อในชุมชน เพราะเวลานี้มีสิ่งที่ใหม่ ๆ มากมายที่อาจจะไม่รู้ อย่างมาที่นี่ก็ทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้นเหมือนกัน ถึงจะเรียนหนังสือมาแต่ว่าในสมัยนี้ความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก มีทั้งที่ดี ที่มีปัญหา ก็ต้องเรียนรู้เอาไว้ มาเยี่ยมก็ได้เห็นและก็รู้สึกดีใจที่งานการได้ก้าวหน้าขึ้นไปและทั้งยังได้ความรู้ด้วย ทุกคนใครมีความสามารถด้านไหนก็ช่วยกัน ถ้าเราไปกันในลักษณะนี้ ต่อไปก็จะก้าวหน้าขึ้น ถึงมีปัญหามีอุปสรรคอะไรต่าง ๆ ก็จะผ่านพ้นไปได้...”

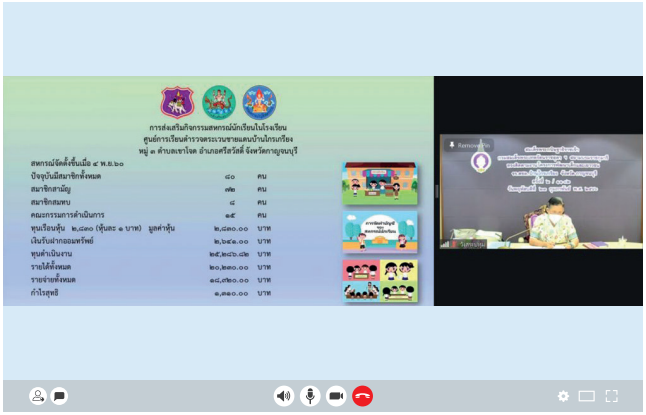

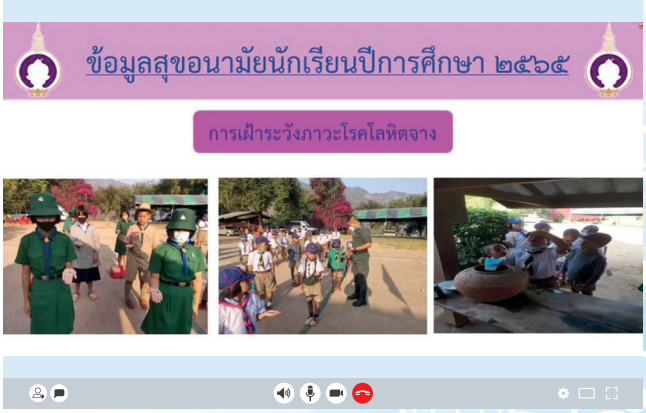

วันศุกร์ที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จออก ณ ห้องประชุม วังสระปทุม ทรงติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) **โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแพรกตะคร้อ ตำบลบึงนคร อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์** โอกาสนี้ทอดพระเนตรวีดิทัศน์แนะนำโรงเรียน ทรงรับฟังรายงานข้อมูลพื้นฐานและผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ ผลการดำเนินงานตามพระราชกระแสรับสั่งครั้งที่ผ่านมาในพื้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในความรับผิดชอบของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑๔ และนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ฯ กราบบังคมทูลรายงานผลการเรียน จากนั้น ทอดพระเนตรกิจกรรมของโรงเรียน อาทิ กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมสุขศาลาพระราชทาน กิจกรรมการประกอบเลี้ยงอาหารกลางวันและอาหารเสริมนม กิจกรรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร “เค้กกล้วยน้ำว้านึ่ง” กิจกรรมการงานอาชีพนักเรียน “ผ้าทอกี่เอว” และกิจกรรมการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในการนี้ มีพระราชดำริ สรุปความว่า

๑) ให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ช่วยดูแลเรื่องไก่ไข่ อาจขอรับการสนับสนุนที่ศูนย์พัฒนาพันธุ์สัตว์พระราชทานด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย หรือมูลนิธิชัยพัฒนาพิจารณาจัดให้ และให้ประสานเรื่องอาหารไก่ด้วย

๒) เรื่องช้างป่า พื้นที่ใดที่ช้างออกมาจากป่า ถ้าอุทยานแห่งชาติ หรือเจ้าของพื้นที่ร่วมมือกันโดยการหาพืชที่ช้างป่าชอบนำไปปลูกในป่า

๓) ระบบไฟฟ้าโรงเรียนบ้านคีรีล้อมควรดำเนินการก่อน ควรมีระบบไฟฟ้าใช้ให้เพียงพอ ถ้าทำแล้วได้ผลดี จึงขยายระบบไฟฟ้าต่อไปยังชาวบ้าน

๔) โรคมาลาเรีย ต้องหาวิธีอย่างไร ต้องพ่นยาหรือไม่ จึงจะปลอดภัย

๕) ข้อมูลภาวะโภชนาการของเด็กอายุ ๐-๓ ปี ถ้าไม่ดี ต้องให้การดูแลและบำรุงทั้งหญิงตั้งครรภ์และหญิงที่อยู่ระหว่างให้นมบุตร

จากนั้น พระราชทานพระราโชวาทแก่ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความว่า **“...ได้เห็นทางโรงเรียนและพื้นที่มีความเจริญก้าวหน้าเป็นลำดับ เป็นตัวอย่างที่ทำให้เห็นและคิดว่ามีเรื่องอะไรจะได้ปรึกษาหารือได้ ทุก ๆ หน่วยงานได้เข้าช่วยเหลือร่วมกัน โดยโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นศูนย์กลางในการที่หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาพบปะกัน และประชาชนราษฎรในพื้นที่เข้าถึงได้ และได้แนวทางไปประกอบอาชีพที่จะดูแลตนเอง ครอบครัว โรงเรียนได้ให้ความรู้ที่ดีที่เป็นประโยชน์ให้นักเรียน ทั้งการอ่าน เขียน การงานอาชีพต่าง ๆ ต่อไปในเบื้องหน้า นักเรียนเหล่านี้จะได้มาช่วยกันดูแลชุมชนได้อย่างดีต่อไปในอนาคต ขอขอบคุณทุก ๆ ท่านในเรื่องนี้ด้วย ขอให้ทุกท่านมีความเจริญรุ่งเรือง มีความสุขทั้งกาย ใจ มีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ทั้งกาย ใจ ปลอดภัยจากสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา และมีความก้าวหน้าทุก ๆ อย่าง ขอขอบคุณอีกครั้ง”**

ปฐมบทการพัฒนาบ้านเจ๊ะเก ปลายด้ามขวานแผ่นดินไทย

ณัฐวุฒิ อนุเดชากุล
กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔

ภาพพื้นที่ทำการเกษตรของราษฎร ก่อนดำเนินโครงการ

ภาพพื้นที่ทำการเกษตรของราษฎร หลังดำเนินโครงการ

อาคารบังคับน้ำบ้านเจ๊ะเก พร้อมระบบส่งน้ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พื้นที่การเกษตรของราษฎร ที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการ หมู่ที่ ๑ ๒ ๓ ๗ และ ๘ ตำบลบาโงสะโต อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

จำได้ว่าในราวปี ๒๕๕๙ เมื่อคราวที่ผมต้องเดินทางไปตรวจสอบสภาพพื้นที่ร่วมกับพี่ ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมหาแนวทางให้ความช่วยเหลือนั้น ราษฎรในพื้นที่ดังกล่าวใช้น้ำจากคลองพาฮงสะโต ซึ่งเป็นลำคลองที่มีน้ำไหลตลอดทั้งปี ในปีที่ฝนตกมากหน่อยก็ประสบปัญหาน้ำท่วม เนื่องจากเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำทำให้น้ำไหลบ่าเข้าท่วมบ้านเรือนและพืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหายเป็นประจำ ราษฎรในพื้นที่ร่วมใจกันนำกระสอบทรายมาปิดกั้นลำคลองไว้เพื่อป้องกันน้ำไหลบ่าเข้าท่วม ส่วนหน้าแล้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลอดช่วงระยะ ๔-๕ ปีที่ผ่านมา เกิดภาวะภัยแล้งในพื้นที่ทำให้ราษฎรไม่สามารถทำนาและปลูกพืชผลทางการเกษตรได้ โดยสังเกตเห็นได้จากพื้นที่ส่วนหนึ่งได้ถูกปล่อยให้เป็นนาร้าง

หลังจากนั้น ผมได้ประมวลเรื่องสรุปข้อเท็จจริง เสนอผ่านผู้บริหารของสำนักงาน กปร. ก่อนที่จะเสนอเรื่องไปยังสำนักราชเลขาธิการนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงมีพระบรมราชวินิจฉัย ต่อมาไม่นานสำนักพระราชวังก็ได้มีหนังสือแจ้งให้สำนักงาน กปร. ทราบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับโครงการอาคารบังคับน้ำบ้านเจ๊ะเกพร้อมระบบส่งน้ำไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑ ตามที่นายฮารงค์ มะแม ราษฎรบ้านเจ๊ะเก หมู่ที่ ๒ ตำบลบาโงสะโต อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานโครงการฯ เพื่อช่วยเหลือราษฎร หมู่ที่ ๑, ๒, ๓, ๗ และหมู่ที่ ๘ ตำบลบาโงสะโต ซึ่งขาดแคลนน้ำทำการเกษตร

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณที่ได้พระราชทานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำให้แก่ราษฎรบ้านเจ๊ะเกและพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้พสกนิกรของพระองค์ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริแห่งนี้จึงถือกำเนิดเกิดขึ้นมา โดยในปี ๒๕๖๒ กปร. ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่กรมชลประทานเพื่อดำเนินการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำพร้อมท่อปากคลองส่งน้ำงานก่อสร้างคันกั้นน้ำและคลองส่งน้ำ และในปี ๒๕๖๓ กรมชลประทานใช้งบปกติก่อสร้างคลองส่งน้ำเพิ่มเติม เพื่อส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่ทำการเกษตรของราษฎรครอบคลุมพื้นที่กว่า ๑,๒๖๐ ไร่

หลังจากพี่ ๆ กรมชลประทานดำเนินการก่อสร้างโครงการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผมได้รับทราบว่า พี่ ๆ จากหน่วยงานอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง กรมปศุสัตว์ รวมไปถึงศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้เข้ามาร่วมกันบูรณาการเพื่อพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวผ่านโครงการต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้โครงการเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ราษฎรในพื้นที่ อันเป็นการสืบสานพระราชปณิธานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงพื้นที่นาร้างเพื่อให้สามารถปลูกข้าวได้ หรือจะเป็นการเข้ามาส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน และปลูกพืชผักหมุนเวียน การปล่อยพันธุ์ปลาควบคู่ไปพร้อมกับการส่งเสริมการเลี้ยงไก่เนื้อ เป็ดเนื้อ เพื่อเป็นแหล่งอาหารและสร้างรายได้ โดยที่พี่ ๆ ก็ไม่ลืมที่จะส่งเสริมให้ความรู้ด้านการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตและหาช่องทางตลาดให้แก่ราษฎร ต้องบอกเลยครับว่าพี่ ๆ เขาร่วมกันบูรณาการชนิดจัดเต็มเลยก็ว่าได้ครับ

กว่าระยะเวลา ๖ ปีที่ผ่านมา วันนี้ผมได้มีโอกาสเดินทางไปติดตามผลการดำเนินงานโครงการฯ อีกครั้ง ภาพที่เห็นอยู่เบื้องหน้ามันช่างแตกต่างจากอดีตที่เคยเห็นเสียเหลือเกิน เนื่องจากมีโครงสร้างของระบบชลประทานที่ส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่ทำการเกษตรของราษฎรและพื้นที่นาที่เคยถูกปล่อยร้างก็ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ มีการจัดแบ่งพื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ผลที่สำคัญใบหน้าและรอยยิ้มที่เกิดจากความอิ่มเอมสุขของราษฎร

ก่อนกลับ ผมยังได้มีโอกาสพูดคุยกับนายซำซูดีน บือซา กำนันตำบลบาโงสะโต เกษตรกรต้นแบบการทำเกษตรแบบผสมผสานที่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้จนปรับเปลี่ยนพลิกฟื้นพื้นที่นาร้างเพื่อการทำเกษตรแบบผสมผสานจนประสบผลสำเร็จจนได้รับการคัดเลือกให้เป็นแปลงต้นแบบเกษตรผสมผสานในพื้นที่ตำบลบาโงสะโต

ประจักษ์พยานการเปลี่ยนแปลงที่ผมได้ยินจากปากของนายซำซูดีนและพี่ป้าน้าอาที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ และการที่ได้เห็นด้วยตาของตนเองทำให้ทราบว่าการดำเนินงานร่วมกันของพี่ ๆ จากหน่วยงานนอกเหนือจากพี่กรมชลประทานที่ได้ดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ น้ำซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของสรรพสิ่งพร้อมกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทุกหน่วยงานที่ได้ร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ราษฎรผ่านการต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทำให้ราษฎรมีแหล่งอาหารไว้บริโภคเกิดการแบ่งปันซึ่งกันและกัน อันนำมาซึ่งความสุขเกิดการขยายองค์ความรู้เพื่อส่งความสุขให้แก่ราษฎรในวงกว้างออกไปและเหนือสิ่งอื่นใด ด้วยน้ำพระราชหฤทัยจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริแห่งนี้ ซึ่งเป็น **"ปฐมบทการพัฒนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แห่งแรกในพื้นที่จังหวัดและเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในช่วงต้นในรัชสมัย"** ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ราษฎรที่อาศัยอยู่ปลายสุดด้ามขวานแผ่นดินไทย ราษฎรบ้านเจ๊ะเก อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ต่างพร้อมใจกันสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ จึงพร้อมใจกันร่วมทำความดีด้วยใจ เพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และจะดำรงสืบไปจนชั่วนิรันดร์

"...ภายหลังจากเกิดโครงการ บ่อน้ำตื้นที่มีอยู่ในหมู่บ้านไม่แห้งเหือดเหมือนที่ผ่านมา ราษฎรได้ใช้ประโยชน์จากโครงการ เพื่อทำนา ปลูกพืช ผัก ไม้ผลและเลี้ยงปลา บ้านเจ๊ะเก ได้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการทำเกษตรผสมผสานของตำบลบาโงสะโต และพื้นที่ใกล้เคียงที่เดินทางมาศึกษาและนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ขยายผลต่อไป..."

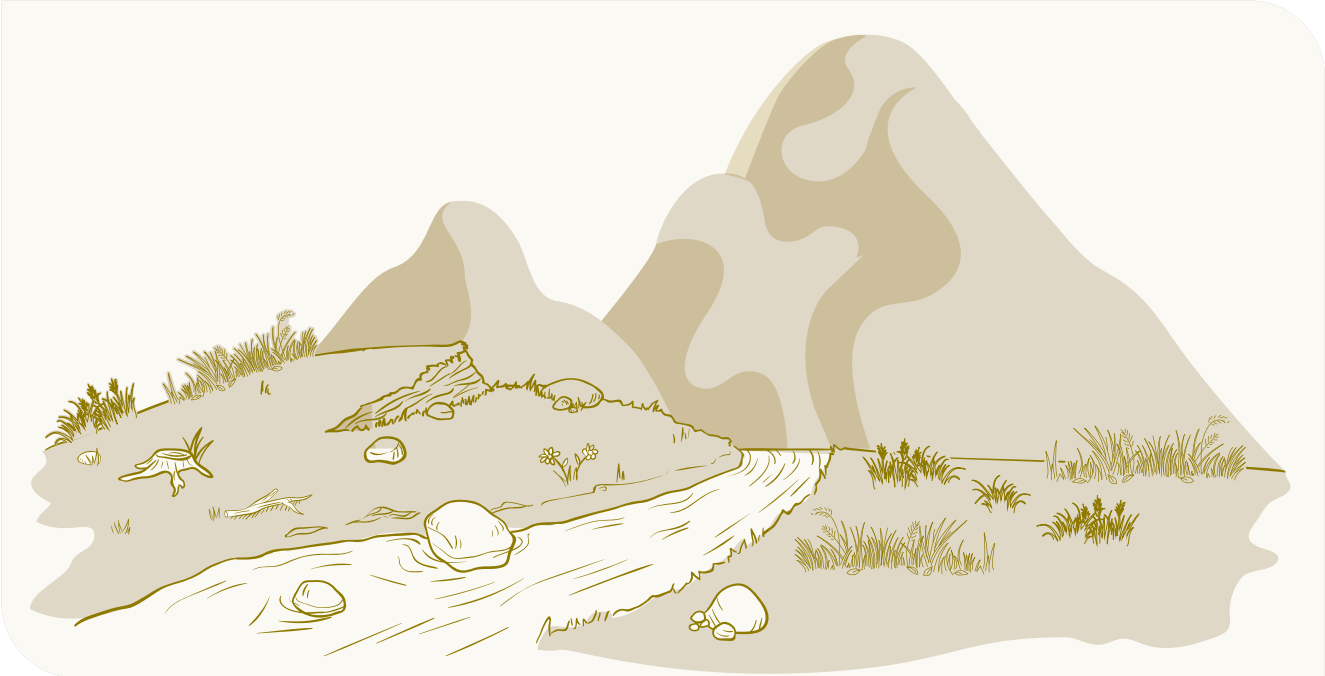

หญ้าแฝก : พืชมหัศจรรย์จากพระราชา นำพาชาติพ้นภัย

นงพรรณ โกศลศักดิ์
กองกิจกรรมพิเศษและวิเทศสัมพันธ์

"ทำไมเราต้องจัดการประชุมเกี่ยวกับหญ้าต้นเดียว" เป็นคำถามที่ผู้เขียนถูกลูกชายวัย ๑๓ ขวบ และลูกสาววัย ๑๑ ขวบ ถามเมื่อผู้เขียนบอกว่าจะต้องเดินทางไปสำรวจพื้นที่สำหรับการประชุมหญ้าแฝกนานาชาติ ครั้งที่ ๗ ที่จังหวัดเชียงใหม่ ๒-๓ วัน ซึ่งเป็นคำถามเดียวกับที่ผู้เขียนเคยถามตนเองเมื่อเริ่มทำงานที่สำนักงาน กปร. เมื่อปี ๒๕๔๖ ตอนนั้นผู้บริหาร เจ้าหน้าที่กำลังเตรียมตัวเดินทางไปเข้าร่วมการประชุมหญ้าแฝกนานาชาติ ครั้งที่ ๓ ที่สาธารณรัฐประชาชนจีน และจากการได้ทำงานสนองพระราชดำริมากว่า ๒๐ ปี บัดนี้ผู้เขียนได้เข้าใจกระจ่างแจ้งแล้วถึงคำตอบของคำถามข้างต้น

ผู้เขียนจึงตั้งใจเขียนบทความนี้ เพื่อบอกเล่าถึงความมหัศจรรย์ของ **"หญ้าแฝก"** และพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ผู้ที่ถือได้ว่าทรงเป็นพระองค์แรกในประเทศไทยที่ทรงเล็งเห็นคุณค่าอันมหาศาลของหญ้าที่แสนจะธรรมดาต้นนี้

กำเนิดแนวพระราชดำริเรื่องหญ้าแฝกในประเทศไทย

จากคำบอกเล่าของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ในวีดิทัศน์ ซึ่งเตรียมไว้เปิดในการประชุมหญ้าแฝกนานาชาติ ครั้งที่ ๗ เรื่องราวต้นกำเนิดของหญ้าแฝกในประเทศไทย เริ่มขึ้น ในปี ๒๕๓๒ เมื่อนายริชาร์ด จี. กริมชอว์ ซึ่งในขณะนั้นเป็นผู้อำนวยการด้านการเกษตรของธนาคารโลก ได้เข้าพบ ดร.สุเมธฯ และบอกว่า **"หญ้าแฝกนี่มีประโยชน์เหลือเกินแต่ไปส่งเสริมที่ประเทศไหน พยายามให้มีใครใช้อย่างกว้างขวางก็ไม่สำเร็จ"** พร้อมมอบแผ่นพับเรื่องหญ้าแฝกไว้ให้ ซึ่ง ดร. สุเมธฯ ได้ตัดสินใจทูลเกล้าฯ ถวายไป ซึ่งหลังจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงศึกษาข้อมูลจากแผ่นพับนี้แล้ว ได้มีพระราชดำริในเรื่องหญ้าแฝกเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๔ ด้วยทรงตระหนักถึงสภาพปัญหาความเสื่อมโทรมของผิวหน้าดิน ทำให้ดินขาดความสมบูรณ์และบางครั้งยังเกิดปัญหาดินพังทลาย ก่อให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่ทำการเกษตร และต่อทรัพยากรดินและน้ำ สรุปความว่า **ให้ศึกษา ทดลองปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตลอดจนพื้นที่อื่น ๆ โดยให้พิจารณาการปลูกตามความเหมาะสมของภูมิประเทศ และควรเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการศึกษาทดลองให้ครอบคลุมทุกด้านด้วย เพื่อแก้ไขปัญหาคุณภาพดินเสื่อมโทรมและชะล้างพังทลาย โดยเฉพาะในพื้นที่สูงด้วยการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งเป็นพืชที่มีระบบรากที่หยั่งลึกและเป็นแนวแผงสามารถใช้เป็นกำแพงกั้นเพื่อลดการไหลบ่าของน้ำและกักตะกอนดิน สามารถลดการชะล้างพังทลายและเพิ่มธาตุอาหารในดินได้** เนื่องจากเป็นวิธีการที่ใช้เทคโนโลยีแบบง่าย ๆ เกษตรกรสามารถดำเนินการได้เอง ทั้งยังไม่ต้องดูแลรักษาหลังการปลูกมากนัก และประหยัดค่าใช้จ่ายกว่าวิธีอื่น ๆ และในเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ ได้มีพระราชดำริสรุปความว่า **ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งดำเนินการปลูกหญ้าแฝกครอบคลุมทั่วประเทศภายใน ๒ ปี** ซึ่งโครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้เริ่มทดลองปลูกหญ้าแฝกตามพระราชดำริของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ตั้งแต่ปลายเดือนมกราคม ๒๕๓๕

ดร.อาทิตย์ ศุขเกษม รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ได้กล่าวในเวทีเสวนางานมหกรรมเครือข่ายคนรักษ์แฝกเมื่อวันพุธที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ว่า **"พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริเกี่ยวกับหญ้าแฝกถึง ๓๒ วาระ ตั้งแต่ทรงให้ศึกษาทดลองการปลูกหญ้าแฝก การขยายพันธุ์ และการนำมาใช้ประโยชน์ จากพระราชดำริได้นำมาสู่การสำรวจหญ้าแฝกตั้งแต่เหนือสุดถึงใต้สุดของประเทศเพื่อนำมาศึกษา พบหญ้าแฝกทั้งสิ้น ๒๘ สายพันธุ์ และ ๑ สายพันธุ์นำเข้าจากศรีลังกา นำมาคัดเลือกเหลือ ๑๐ สายพันธุ์ เพื่อใช้ประโยชน์และพัฒนาสายพันธุ์"**

ดร.วีระชัย ณ นคร อนุกรรมการด้านวิชาการและติดตามประเมินผลโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้เล่าให้ผู้เขียนฟังว่า **"ตอนนั้น ผมทำงานอยู่กรมป่าไม้ถูกเรียกตัวจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ต่างกระตือรือร้นที่จะสนองพระราชดำริเรียกตัวให้ไปดูว่าหญ้าที่พบในพื้นที่ต่าง ๆ นั้นใช่หญ้าแฝกหรือไม่ก็พบว่าเป็นต้นอ้อ ตะไคร้ และหญ้าคาเป็นส่วนใหญ่ในระยะต่อมาจึงเริ่มพบหญ้าแฝกจริง ๆ และใช้ชื่อจังหวัดที่พบเป็นสายพันธุ์ หากพบมากกว่าหนึ่งแห่งจะเรียงลำดับเป็นสายพันธุ์ที่ ๑ ที่ ๒ และ ที่ ๓ เป็นต้น นอกจากนี้สำนักงาน กปร. ได้นำเข้าหญ้าแฝกสายพันธุ์จากประเทศอินเดีย นำมามอบให้กรมพัฒนาที่ดินขยายพันธุ์ ต่อมากรมพัฒนาที่ดินจึงตั้งชื่อเพื่อความเป็นศิริมงคลว่า 'หญ้าแฝกพันธุ์พระราชทาน' "**

ดร.สุเมธฯ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ **"ครองแผ่นดิน"** ว่า **"...ทำแรก ๆ ก็ไม่ค่อยมีใครเห็นด้วย เพราะปลูกหญ้าแฝกมันฝืนความรู้สึกของชาวบ้านอยู่ดี ๆ มายุให้ปลูกหญ้า ซึ่งเกิดเป็นประโยคที่ล้อกันว่าปลูกข้าวยังไม่พอแดก ปลูกแฝกจะเหลืออะไร ซึ่งมันเป็นความเห็นจากชาวบ้านจริง ๆ รับสั่งว่าอย่าไปบังคับเขา แต่ให้ทำให้เขาดู..."**

คุณอนันต์ของหญ้าแฝก

"หญ้าแฝก" พืชมหัศจรรย์ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงนำมาเผยแพร่กว่า ๓ ทศวรรษที่ผ่านมานั้น เป็นพืชที่ให้คุณประโยชน์ในด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างยั่งยืน โดยสามารถนำไปใช้ได้ในแทบทุกสภาพพื้นที่ของประเทศไทย การปลูกหญ้าแฝกมีประโยชน์ในการฟื้นฟูดินจากสภาพดินเสื่อมโทรมให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์ รักษาหน้าดิน ป้องกันการชะล้างทลายของหน้าดินและความชุ่มชื้นในดิน ดักตะกอนริมตลิ่งไม่ให้ตกลงไปในลำน้ำซึ่งจะทำให้ลำน้ำตื้นเขินเสมือน **"กำแพงธรรมชาติที่มีชีวิต"** ทั้งยังสามารถใช้เป็นอาหารสัตว์ สามารถช่วยดูดซับสารพิษที่ปนเปื้อนมากับน้ำและกักเก็บคาร์บอนลงในดินได้มากกว่าพืชชนิดอื่น ซึ่งช่วยลดภาวะโลกร้อนและยังมีการใช้ประโยชน์จากด้านอื่น ๆ อาทิ การใช้ใบหญ้าแฝกทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเพื่อสร้างรายได้

นอกจากนี้ ยังได้มีพระราชดำรัสแก่คณะทันตแพทย์ประจำพระองค์ว่า **"...หญ้าแฝกสามารถทำอะไรได้หลายอย่างทันตแพทย์ลองไปคิดดูว่ามีประโยชน์กับทางทันตกรรมอะไรได้ แล้วมาเล่าให้เราฟัง..."** ดังนั้น มูลนิธิทันตนวัตกรรม ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้ทำการทดลองและพบว่า สารสกัดจากรากหญ้าแฝกมีฤทธิ์ต้านจุลชีพที่เป็นสาเหตุของโรคในช่องปากได้ดี มีความปลอดภัยโดยไม่แสดงออกถึงความเป็นพิษ สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นเภสัชภัณฑ์ได้ จึงได้ร่วมกับมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ ผลิตน้ำยาบ้วนปากจากหญ้าแฝกที่ปลูก ณ โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อช่วยยับยั้งเชื้อแบคทีเรียก่อโรคฟันผุ เชื้อก่อโรคในคลองรากฟัน เชื้อก่อโรคปริทันต์ และเชื้อราในช่องปากเพื่อจำหน่ายในราคาที่ประหยัดสำหรับประชาชน

โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เพื่อสนองพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้นเมื่อปี ๒๕๓๕ ซึ่งประกอบด้วยองคมนตรีเป็นประธาน ปลัดกระทรวง และอธิบดีที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย และกรอบแนวทางการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ระดับปฏิบัติงานโดยมีสำนักงาน กปร. เป็นฝ่ายเลขานุการ มีอนุกรรมการ ๒ คณะ คือ คณะอนุกรรมการด้านวิชาการและติดตามประเมินผล และคณะอนุกรรมการด้านส่งเสริมเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ เป็นผู้ดำเนินงานร่วมกับหน่วยต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการสนองพระราชดำริเกี่ยวกับการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการใช้ประโยชน์อื่น ๆ ตามความเหมาะสมปัจจุบันมีหน่วยงานกว่า ๕๐ หน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมดำเนินงานสนองพระราชดำริในโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ส่งผลให้การดำเนินงานก้าวหน้ามากขึ้นตามลำดับ และได้ร่วมกันจัดการประชุมหญ้าแฝกในประเทศไทยมาแล้วทั้งสิ้น ๗ ครั้ง

"...มีหลายคนไม่เชื่อว่าหญ้าธรรมดานี้อย่างเดียว จะช่วยประเทศให้รอดพ้นจากอันตราย อย่างคนบางคนก็บอกว่าหญ้านี่เป็นวัชพืช แต่คนที่ศึกษาออกมายืนยันว่าหญ้าแฝกไม่ใช่วัชพืช แต่เป็นหญ้ามหัศจรรย์ เป็นหญ้าที่ช่วยประเทศชาติ..."

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานแก่นายอำพล เสนาณรงค์ อดีตองคมนตรี และคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๒

ในส่วนของภาคประชาชนนั้น มีเครือข่ายคนรักษ์แฝก ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของภาคประชาชนที่ส่งผลงานเข้าประกวดในโครงการประกวดการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ดำเนินการภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงาน กปร. และกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการขยายผลการปลูกหญ้าแฝก และยกย่องผลงานการปลูกหญ้าแฝกให้เป็นแบบอย่างในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ปัจจุบันเครือข่ายคนรักษ์แฝก ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องไปสู่รูปแบบนิติบุคคลที่เรียกว่า "สมาคมเครือข่ายคนรักษ์แฝกประเทศไทย" โดยมี บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นผู้หนุนเสริมศักยภาพด้านทักษะสร้างกระบวนการเรียนรู้ และความร่วมมือให้กับสมาชิกในเครือข่ายกว่า ๒,๗๐๐ คน

มาถึงตรงนี้ ผู้อ่านคงจะได้รับคำตอบของคำถามเมื่อตอนต้นแล้วว่าเหตุใด **"หญ้าต้นเดียวที่ชื่อหญ้าแฝก"** จึงมีความสำคัญมากกับเราชาวไทยถึงเพียงนี้ ด้วยพระวิริยะอุตสาหะในการทรงงานทำให้พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สามารถพลิกฟื้นพื้นดินที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ให้กลายเป็นแหล่งสร้างรายได้อย่างมั่นคงให้แก่ประชาชน สมกับพระนามว่า **"ภูมิพล" ซึ่งแปลว่า กำลังของแผ่นดิน**

ผู้เขียนขอปิดท้ายบทความฉบับนี้ด้วยพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ที่ทรงเปรียบเทียบได้อย่างแยบยลเพื่อให้พวกเราคิดว่าควรจะปฏิบัติตนเช่นไร เพื่อให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญและสงบสุข ความตอนหนึ่งว่า **"...หญ้านั้นมีทั้งหญ้าที่เป็นวัชพืชซึ่งเป็นโทษและหญ้าที่มีคุณอย่างหญ้าแฝก ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การอนุรักษ์ดินและน้ำ เพราะมีรากที่หยั่งลึกแผ่กระจายลงไปตรง ๆ ทำให้อุ้มน้ำและยึดเหนี่ยวดินได้มั่นคงและมีลำต้นชิดติดกันแน่นหนา ทำให้ดักตะกอนดิน และรักษาหน้าดินได้ดี คนเราก็เช่นเดียวกัน มีทั้งบุคคลที่มีชีวิตอยู่โดยเปล่าประโยชน์และบุคคลที่มีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า ต้นหญ้าจึงเป็นบทเรียนได้อย่างดีเลิศ สำหรับนำมาพิจารณาเทียบเคียงให้เป็นคติ ในการดำเนินชีวิตของบุคคล ว่าควรจะประพฤติปฏิบัติตนอย่างวัชพืช ซึ่งอยู่ ณ ที่ใดก็มีแต่สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ที่นั่น หรือควรจะประพฤติปฏิบัติตนอย่างหญ้าแฝก ซึ่งมีแต่สร้างสรรค์ประโยชน์ และความมั่นคงเป็นปึกแผ่นให้แก่ตนและแก่แผ่นดินอันเป็นที่อยู่ที่อาศัย..."**

ฉบับหน้า ผู้เขียนจะมาเล่าให้ฟังว่าการประชุม หญ้าแฝกนานาชาติมีที่มาอย่างไรและหญ้าแฝกเป็นที่สนใจในระดับนานาชาติอย่างไรและจากหญ้าธรรมดาๆ จะกลายเป็น **"ทูตสันถวไมตรี"** ได้อย่างไร

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้าจอมสยาม (๑)

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงเป็นพระราชโอรสองค์ใหญ่ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ประสูติแต่เจ้าจอมมารดาเรียม (ต่อมาได้รับสถาปนาเป็น สมเด็จพระศรีสุลาลัย)

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระบรมราชสมภพในรัชกาลที่ ๑ เมื่อวันจันทร์ เดือน ๔ แรม ๑๐ ค่ำ ปีมะแม นพศก จุลศักราช ๑๑๔๙ ตรงกับวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๓๓๐ เวลา ๑๐.๓๐ น. ในเวลานั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงดำรงพระอิสริยยศเป็น สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้า ฯ กรมหลวงอิศรสุนทร ประทับอยู่ ณ พระราชวังเดิม ในเวลาที่ประสูติ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงมีพระยศเป็น หม่อมเจ้าชายทับ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระอนุชาร่วมพระราชชนนีอีก ๒ พระองค์ คือ พระองค์เจ้าป้อมและพระองค์เจ้าหนูดำ แต่สิ้นพระชนม์ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๓๔๙ เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้อุปราชาภิเษกเป็นกรมพระราชวังบวรสถานมงคล พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงมีพระอิสริยยศเป็น พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าทับ

ครั้นถึง พ.ศ. ๒๓๕๒ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้ครองราชสมบัติจึงได้ทรงเลื่อนพระยศเป็น พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าทับ

๑

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโสกันต์และทรงผนวช

ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระเจริญพระชนมายุครบกำหนดโสกันต์ ในเวลานั้นยังไม่มีธรรมเนียมพระหน่อเจ้าต่างกรมโสกันต์ในพระบรมมหาราชวัง พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช มีพระมหากรุณาในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชนัดดา จึงโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิธีโสกันต์ที่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวังเป็นการพิเศษ

เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุครบที่จะทรงบรรพชาเป็นสามเณรและทรงผนวชเป็นพระภิกษุ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบรรพชาและอุปสมบทเฉพาะพระพักตร์ ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระบรมมหาราชวัง ทั้งสองครั้ง

๒

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงรับราชการในสมัยรัชกาลที่ ๑

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้อุปราชาภิเษก เป็นกรมพระราชวังบวรสถานมงคล ใน พ.ศ. ๒๓๔๙ ตรงกับปลายรัชกาลที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ดำรงพระยศเป็นพระเจ้าหลานเธอ และได้รับราชการในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ในพระราชภารกิจต่าง ๆ ทั่วไป จนเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ยิ่งกว่าพระราชโอรสพระองค์อื่น

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงรับราชการในรัชกาลที่ ๒

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช สวรรคต ได้ทรงมอบราชสมบัติแก่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และทรงขึ้นครองราชสมบัติเมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๒

เวลานั้นพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรงพระอิสริยยศเป็นพระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าชายทับ และได้ทรงรับพระราชภารกิจสำคัญในงานราชการตั้งแต่ต้นรัชกาลที่ ๒ เป็นต้นมา โดยเฉพาะในการชำระคดีสมเด็จเจ้าฟ้ากรมขุนกระษัตรานุชิต หรือเจ้าฟ้าเหม็น

คดีเจ้าฟ้ากรมขุนกระษัตรานุชิต เป็นคดีที่สำคัญในสมัยรัชกาลที่ ๒ เจ้าฟ้ากรมขุนกระษัตรานุชิต ทรงเป็นพระราชโอรสในพระเจ้ากรุงธนบุรีกับเจ้าจอมมารดาฉิมใหญ่ ซึ่งเป็นพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เมื่อยังทรงรับราชการในสมัยกรุงธนบุรี มีพระนามเดิมว่า เจ้าฟ้าสุพันธุวงศ์

ต่อมา พ.ศ. ๒๓๕๐ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จึงโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนกรมเจ้านาย ๒ พระองค์ ตั้งกรม ๗ พระองค์ ซึ่งรวมถึงสมเด็จพระเจ้าหลานเธอ เจ้าฟ้าสุพันธุวงศ์ เป็นกรมขุนกระษัตรานุชิต พระองค์ ๑ ด้วย พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงโปรดพระเจ้าหลานเธอพระองค์นี้มาก จึงทรงสร้างวังท่าพระ หรือวังตะวันตก ซึ่งอยู่ติดกับพระบรมมหาราชวังให้เป็นที่วังประทับของเจ้าฟ้าสุพันธุวงศ์ กรมขุนกระษัตรานุชิต

ด้วยเหตุที่พระองค์มีเชื้อสายทั้งฝ่ายพระราชวงศ์พระเจ้ากรุงธนบุรีและพระบรมราชวงศ์จักรี จึงมีขุนนางจำนวนหนึ่งประสงค์จะให้พระองค์เป็นผู้สืบพระราชบัลลังก์ และได้ทูลยุยงให้ทรงเตรียมก่อการขบถขึ้น ทั้งที่ในเวลานั้นพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงขึ้นครองราชย์แล้ว แต่ยังมิได้ทรงจัดการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเท่านั้น

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงทราบเรื่องการเตรียมก่อการขบถ จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าลูกเธอพระองค์ใหญ่ (พระองค์เจ้าชายทับ) ทรงพิจารณาชำระคดี ดังที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ใน "บุรพภาคพระธรรมเทศนา เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว" ว่า

"...ทรงเห็นว่าพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการผู้อื่นจะไม่มีผู้ใดกอปรด้วยสติปัญญาและกล้าหาญ ซื่อตรงจงรักภักดีต่อพระองค์ยิ่งขึ้นไปกว่าพระเชษฐราโชรสพระองค์นี้ได้ ถ้าจะให้ผู้อื่นชำระเนื้อความจะยืดยาว ฤๅเคลื่อนคลายไป ไม่เป็นการจับมั่นทั่วถึงโดยรอบคอบ ก็จะเป็นเหตุให้เกิดเสี้ยนศัตรูลุกลามมากไป ฤๅเป็นเชื้อสายให้เกิดเหตุอันตรายสืบไปภายหน้า

ด้วยเหตุว่าในเวลานั้นข้าราชการซึ่งเป็นคนเก่าได้ทำราชการมาแต่ครั้งเจ้ากรุงธนบุรี ก็ยังมีอยู่ปะปนโดยมาก ที่มีความนับถือต่อพระบารมีพระบรมเดชานุภาพในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทั่วหน้ากันนั้นก็จริงอยู่

แต่ที่มีความนิยมยินดีต่อพระบรมเดชานุภาพและพระบารมีของพระองค์ก็มีโดยมาก ที่มีความยินดีต่อบุญบารมีของเชื้อวงศ์พระเจ้ากรุงธนบุรี อันเนื่องประพันธ์ด้วยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

แล้วคิดว่าถ้าได้เจ้านายเช่นนั้นเป็นเจ้าแผ่นดินจะเป็นอันได้ฉลองพระเดชพระคุณทั้งเจ้ากรุงธนบุรีที่เป็นเจ้าเก่านายแก่ และพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ซึ่งเป็นเจ้าใหม่นายใหม่ทั้งสองฝ่ายดังนี้ก็มีอยู่โดยมาก ที่คิดเห็นแก่ประโยชน์ตนที่จะได้โอกาสทำการทุจริตเพราะจะได้เป็นผู้มีความดีความชอบต่อผู้ซึ่งเป็นเจ้าแผ่นดินก็จะมีบ้าง

จึงเป็นการยากที่จะไว้วางพระราชหฤทัยในท่านผู้ใดผู้หนึ่ง ซึ่งจำเป็นจะต้องให้ประกอบพร้อมทั้งสติปัญญาและความกล้าหาญและความจงรักภักดีทั้งสามประการ จึงจะสามารถที่จะชำระเสี้ยนศัตรูทั้งนี้ให้สิ้นรากเง่าระงับการจลาจล ซึ่งจะเกิดขึ้นในพระนครในเวลาที่ตั้งพระราชธานีใหม่ยังไม่มั่งคั่งสมบูรณ์

ฉะนั้นให้ความสงบเรียบร้อยตั้งอยู่ไม่เป็นที่เดือดร้อนแก่สมณาจารย์ประชาราษฎรภายในพระนคร แลไม่เป็นที่หมิ่นประมาทแก่ราชดัสกรภายนอกซึ่งจะพลอยซ้ำเติมได้ เพราะทรงพระราชดำริเห็นการเป็นข้อสำคัญยิ่งใหญ่ดังนี้ จึงทรงมอบให้พระบรมเชษฐราโชรส อันทรงทราบพระราชหฤทัยชัดว่าประกอบด้วยคุณสามประการดังพรรณนามาแล้วนั้น ให้ทรงพิจารณาข้อความทั้งปวง..."

พระองค์เจ้าชายทับในเวลาที่ทรงชำระคดีนี้มีพระชนมายุเพียง ๒๓ พรรษาเท่านั้น แต่ด้วยพระปรีชาของพระองค์จึงทรงสามารถชำระคดีให้เสร็จสิ้นได้ในเวลาไม่นาน เมื่อทรงพิจารณาได้ความเป็นสัตย์สมดังหนังสือฟ้อง รวมทั้งได้ตัวผู้ร่วมก่อการเป็นข้าราชการ ๑๐ คน และข้าในกรมเจ้าฟ้ากรมขุนกระษัตรานุชิตอีก ๓๐ คน ชำระรับเป็นสัตย์ทั้งสิ้นแล้ว

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงโปรดให้ถอดยศเจ้าฟ้ากรมขุนกระษัตรานุชิต เหลือเพียง "หม่อมเหม็น" แล้วนำไปประหารชีวิตพร้อมกับพวกที่ร่วมคิดด้วยกัน เมื่อวันพุธ เดือน ๑๐ ขึ้น ๕ ค่ำ

ด้วยเหตุที่พระองค์เจ้าชายทับ ทรงมีความดีความชอบในเรื่องนี้ เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติแล้ว จึงได้พระราชทานพระสุพรรณบัตรสถาปนาขึ้นเป็น กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ พระราชทานที่วังท่าพระ (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตวังท่าพระ) และเครื่องอุปโภคบริวารของหม่อมเหม็นให้เป็นบำเหน็จที่ทรงได้ทำความดีความชอบในเรื่องนี้

๔

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงกรมเป็น "กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์"

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๓๕๖ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาพระองค์เจ้าชายทับ ให้ทรงกรมเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ดังความปรากฏในจดหมายเหตุตั้งกรมเมื่อปีระกาเบญจศก ความว่า

"...ด้วยสมเด็จบรมนาถบรมบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินออก ณ พระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน...จึงมีพระราชโองการมานพระบัณฑูรสุรสิงหนาท ดำรัสเหนือเกล้าสั่งพญาอุไทยธรรม...แลพระพระเจ้าลูกเธอพระองค์เจ้าทับ ทั้ง ๔ พระองค์ ให้ตั้งขึ้นเปนกรมหมื่นสุวรรณอาลักษณ์จาฤกพระนามพระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์..."

๕

ทรงกำกับราชการกรมท่า ในรัชกาลที่ ๒

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยนั้น พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อดำรงพระอิสริยยศเป็น "กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์" ได้ทรงรับราชกิจต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในราชการประจำคือ ได้ทรงบังคับบัญชาราชการในกรมท่ามีสิทธิ์ขาดทั่วไป

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในเวลานั้นกรมท่ายังไม่มีราชการติดต่อกับต่างชาติมากนัก พระราชทรัพย์ที่จะใช้สอยในราชการแผ่นดินก็มีน้อย ไม่พอจะใช้จ่ายในราชการ ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงต้องทรงจัดสำเภาบรรทุกสินค้าไปค้าขายที่ประเทศจีน เมื่อได้กำไรก็นำมาใช้สอยในราชการที่จะรักษาแผ่นดิน

การแต่งสำเภาออกไปค้าขายที่ประเทศจีนนี้ เป็นหน้าที่ซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อดำรงพระอิสริยยศเป็น "กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์" ได้ทรงจัดการแต่งสำเภาหลวงมาตลอดทั้งรัชกาลที่ ๒ ดังนั้นพระองค์จึงทรงต้องขวนขวายหาพระราชทรัพย์มาถวายพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เพื่อจะได้ทรงใช้จ่ายในราชการทั้งหลาย

แม้แต่ในเวลาที่การค้าไม่มากพระราชทรัพย์ซึ่งได้จากกำไรการค้าขาดไปไม่พอราชการ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ทรงพยายามไม่ให้เป็นที่ขุ่นเคืองฝ่าละอองธุลีพระบาทพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังทรงแต่งสำเภาไปค้าขายในส่วนของพระองค์อีกส่วนหนึ่งต่างหาก จึงมีพระราชทรัพย์พอที่จะฉลองพระเดชพระคุณพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มิให้ขัดขวางในทางราชการได้ จนทำให้พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ออกพระนามพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า "เจ้าสัว"

๖

ทรงกำกับการโยธาก่อสร้าง

ในสมัยรัชกาลที่ ๒ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อดำรงพระอิสริยยศเป็น “กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์” ยังทรงรับราชการในด้านการช่างด้วย ดังปรากฏว่าพระองค์ทรงรับหน้าที่เป็นแม่กองในการสร้างป้อมประโคนชัย ป้อมนารายณ์ปราบศึก ป้อมปราการ ป้อมกายสิทธิ์ และป้อมผีเสื้อสมุทร ที่สมุทรปราการ จนต้องเสด็จไปประทับ ณ เมืองสมุทรปราการ ทรงบังคับบัญชาการสร้างป้อมเหล่านี้ทั้งปวงมาจนตลอดรัชกาลที่ ๒

นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ยังโปรดเกล้าฯ ให้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นแม่กองควบคุมการก่อสร้างสวนขวาในพระบรมมหาราชวังด้วย

สวนขวาที่สร้างขึ้นในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยนั้น เป็นการสร้างเพิ่มเติมจากสวนขวาเดิมที่สร้างขึ้นในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ดังปรากฏในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๒ พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ว่า

“เมื่อขยายเขตพระบรมมหาราชวังออกไปแล้วทรงพระราชดำริว่า พระราชวังหลวงครั้งกรุงเก่า มีสวนแลสระแก้วเป็นที่สำหรับประพาสสำราญพระอิริยาบถข้างภายในพระราชวังพระบรมมหาราชวังที่ได้สร้างขึ้นในกรุงรัตนโกสินทร์นี้ เมื่อในรัชกาลที่ ๑ ก็ได้ทรงสร้างสวนสำหรับประพาสไว้ภายในพระราชวังเรียกว่าสวนขวา

แต่สวนขวาซึ่งสร้างในรัชกาลที่ ๑ นั้น เป็นแต่ได้ขุดสระแลปลูกตำหนักทองที่ประทับในสระไว้หลัง ๑ กับมีพลับพลาที่เสวยหลัง ๑ อยู่ริมปากอ่างแก้ว หน้าเขาก่อด้วยฟองน้ำ นอกจากนี้ ยังหาได้สร้างสวนสระให้เป็นที่ประพาสบริบูรณ์เหมือนพระราชวังครั้งกรุงเก่าไม่

ครั้นเมื่อได้ขยายเขตพระบรมมหาราชวังมีที่ว่าง แลทรงพระราชดำริว่าช่างฝีมือดีมีมากขึ้นแล้ว สมควรจะสร้างสวนขวาในพระบรมมหาราชวังให้งดงามบริบูรณ์ ได้ทรงหารือพระราชดำรินี้กับพระราชวงศานุวงศ์แลเสนาบดี ก็เห็นชอบโดยพระราชบริหาร จึงโปรดให้พระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ เป็นแม่กองจัดการสร้างสวนขวา แลให้พระราชวงศานุวงศ์ ข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในที่มีกำลังแลความสามารถช่วยกันรับหน้าที่ในการก่อสร้างบ้าง การตกแต่งบ้าง...”

๗

ทรงเป็นแม่ทัพไปตั้งรับทัพพม่าที่กาญจนบุรี

ใน พ.ศ. ๒๓๖๓ มีข่าวว่าพม่าเตรียมทัพจะเข้ามาตีเมืองไทย พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นศักดิพลเสพ เป็นแม่ทัพคุมพลไปขัดตาทัพที่เมืองเพชรบุรี และโปรดให้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อดำรงพระอิสริยยศเป็นพระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ เป็นแม่ทัพไปขัดตาทัพทางด่านเมืองราชบุรีและกาญจนบุรี เป็นเหตุให้กรมหมื่นศักดิพลเสพ ได้ทรงคุ้นเคยกับพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากได้ทรงบัญชาการศึกร่วมราชการด้วยกันมาในครั้งนั้น

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จยกทัพไปตั้งขัดตาทัพอยู่ ณ ตำบลปากแพรก เมืองกาญจนบุรี ตั้งทัพอยู่ปีหนึ่ง พม่าก็ไม่ได้ยกทัพล่วงเข้ามาในพระราชอาณาเขต ในระหว่างนั้นได้ทรงเป็นแม่กองส่งศิลาก้อนใหญ่ๆ เข้ามาก่อเขามอในสวนขวาพระบรมมหาราชวังด้วย จนกระทั่งทรงเห็นว่าพม่าไม่ยกทัพเข้ามาแล้ว จึงยกทัพกลับเข้าพระนคร

๘

ทรงรับตำแหน่งบังคับการในกรมพระตำรวจ

ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยนั้น สมเด็จกรมพระราชวังบวรมหาเสนานุรักษ์ พระราชอนุชา ได้เสด็จเข้ามาพระบรมมหาราชวังเพื่อทรงพิพากษาคดีใหญ่ ๆ และความรับสั่งที่โรงละครใกล้วัดพระศรีรัตนศาสนา พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จอยู่ในที่ประชุมพิพากษาคดีต่าง ๆ ด้วยมิได้ขาด

เมื่อสมเด็จกรมพระราชวังบวรมหาเสนานุรักษ์ ทิวงคต พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงรับตำแหน่งบังคับการสิทธิ์ขาดในกรมพระตำรวจ ว่าความรับสั่งทั้งปวงด้วยพระเมตตาและความยุติธรรม

นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังเสด็จเข้ามาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นประจำทุกวันไม่ขาด แม้จะเป็นช่วงฤดูฝน ถึงฝนจะตกหนักเท่าใดก็ตาม พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็เสด็จจากวังท่าพระ มายังพระบรมมหาราชวังโดยไม่ได้รอให้ฝนหยุด จนต้องผลัดพระภูษาเมื่อเสด็จมาถึงพระบรมมหาราชวัง

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงมีพระราชดำริแปลงแคร่กันยาให้เป็นพระวอขนาดเล็กหุ้มด้วยผ้าขี้ผึ้ง สำหรับเสด็จเข้าในพระบรมมหาราชวังในฤดูฝน ครั้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติแล้ว จึงพระราชทานนามพระวอนั้นว่า “วอประเวศวัง”

๙

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานเลี้ยงขุนนาง

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังมีพระราชหฤทัยโอบอ้อมอารีต่อพระบรมวงศานุวงศ์และเหล่าขุนนางข้าราชการที่เข้ามาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และอยู่ประจำราชการในพระบรมมหาราชวัง พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดให้เจ้าสัวโต (เจ้าพระยานิกรบดินทร์ (โต กัลยาณมิตร)) ทำเกาเหลาและอาหารเพื่อพระราชทานแก่ขุนนางข้าราชการที่วังท่าพระทุกวันเวลามิได้ขาด

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงเป็นที่นิยมรักใคร่ของพระบรมวงศานุวงศ์และขุนนางข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยในเวลานั้นเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังทรงตั้งโรงทานที่วังท่าพระสำหรับเลี้ยงยาจกวณิพก เมื่อถึงวันพระทรงปล่อยสัตว์และแจกเงินคนสูงอายุและคนยากจนเป็นประจำสม่ำเสมอ จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงทราบจึงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงทานหลวงเลี้ยงพระสงฆ์และยาจกวณิพกทั้งปวง และมีพระธรรมเทศนา แจกเงินคนชราคนพิการเป็นธรรมเนียมสืบต่อมา

๑๐

ทรงกำกับราชการแผ่นดินในปลายรัชกาลที่ ๒

ในต้นแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยนั้น สมเด็จกรมพระราชวังบวรมหาเสนานุรักษ์ได้ทรงเป็นประธานในราชการแผ่นดิน ครั้นสมเด็จกรมพระราชวังบวรมหาเสนานุรักษ์ทิวงคตแล้ว เจ้าฟ้ากรมหลวงพิพิธมนตรี ได้ทรงเป็นประธานในราชการแผ่นดินสืบมา แต่ในปลายรัชกาลที่ ๒ เจ้าฟ้ากรมหลวงพิพิธมนตรี ได้ทรงสิ้นพระชนม์ไปก่อน

ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้ทรงเป็นกำลังสำคัญในราชการแผ่นดินและได้ทรงบังคับราชกิจราชการทั้งปวงมากขึ้น ต่อมาเกือบจะทั่วไปในเวลานั้นจนสิ้นแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

รวมระยะเวลาที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรับราชการในสมัยรัชกาลที่ ๒ เป็นระยะเวลากว่า ๑๕ ปี จนสิ้นแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๗

๑๑

แรกเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย สวรรคต เมื่อวันพุธ เดือน ๘ แรม ๑๑ ค่ำ ปีวอก ฉศก จุลศักราช ๑๑๘๖ ตรงกับวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๓๖๗ ในเวลาที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย สวรรคตนั้น พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นพระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าทับ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ประทับอยู่ที่พระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน

ขณะนั้นพระบรมวงศานุวงศ์ ขุนนางผู้ใหญ่ผู้น้อย จึงอาราธนาสมเด็จพระสังฆราชและพระราชาคณะมาแล้ว พระบรมวงศานุวงศ์ เสนาบดีและขุนนางผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นประธานในราชการแผ่นดิน ปรึกษากันเห็นว่า พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าทับ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ มีพระสติปัญญาเฉลียวฉลาด ได้ว่าราชการต่างพระเนตรพระกรรณพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยมาช้านาน สมควรที่จะครองราชสมบัติรักษาแผ่นดินสืบไป

พระบรมวงศานุวงศ์ เสนาบดีและขุนนางผู้ใหญ่ จึงพากันเข้าเฝ้าสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ เชิญเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๓๖๗ จารึกพระนามในพระสุพรรณบัตรตามอักขรวิธีในเอกสารเดิมว่า

"พระบาทสมเด็จพระบรมราชาธิราชรามาธิบดีศรีสินทรมหาจักรพรรดิราชาธิบดินทร์ ธรณินทราธิราช รัตนกาศภาสกรวงศ องค์ปรมาธิเบศร ตรีภูวเนตรวรนายก ดิลกรัตนราชชาติอาชาวไสย สมุไทยดโรมน สกลจักรวาฬาธิเบนทร์ สุริเยนมราธิบดี หริหรินทราธิบดี ศรีวิบูลยคุณอกนิษฐ ฤทธิราเมศวร ธรรมิกราชาธิราชเดโชไชย พรหมเทพาดิเทพนฤบดินทร์ ภูมินทรปรมาธิเบศร โลกเชษฐวิสุทธิ มกุฎประเทศคตามหาพุทธางกูรบรมบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว"

เฉลิมพระราชอิสริยยศพระบรมวงศานุวงศ์

เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติแล้ว ทรงยกพระราชชนนีขึ้นเป็นกรมสมเด็จพระศรีสุลาไลย ตำแหน่งสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง

ทรงตั้งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นศักดิพลเสพ ซึ่งเป็นสมเด็จพระปิตุลา และเป็นประธานในราชการกรมพระกลาโหม เป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัย ให้ดำรงตำแหน่งเป็นที่พระมหาอุปราช สมเด็จกรมพระราชวังบวรสถานมงคล (วังหน้า) ออกพระนามว่า กรมพระราชวังบวรมหาศักดิพลเสพ ต่อมาในรัชกาลที่ ๖ โปรดเกล้าฯ ให้เฉลิมพระนามเป็น สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาศักดิพลเสพ

สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาศักดิพลเสพ พระนามเดิมว่า พระองค์เจ้าอรุโณทัย ทรงเป็นพระราชโอรสลำดับที่ ๑๗ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และเจ้าจอมมารดานุ้ยใหญ่ ธิดาเจ้าพระยานครศรีธรรมราช (พัฒน์) เป็นเจ้าจอมมารดา ประสูติในรัชกาลที่ ๑ เมื่อวันศุกร์ เดือน ๑๑ แรม ๓ ค่ำ ตรงกับวันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๓๒๘

ใน พ.ศ. ๒๓๕๐ พระองค์เจ้าอรุโณทัย พระชนมายุได้ ๒๓ พรรษา พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดเกล้าฯ ให้ทรงกรมเป็น กรมหมื่นศักดิพลเสพ ประทับอยู่ที่วังกลาง (ปัจจุบันอยู่ในมหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ) และได้ประทับที่วังกลางมาตลอด จนได้เป็นสมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาศักดิพลเสพ จึงเสด็จไปประทับ ณ พระราชวังบวรสถานมงคล (วังหน้า)

ครั้นถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมหมื่นศักดิพลเสพกำกับราชการกรมพระกลาโหม และได้ทรงชำระจัดการปกครองทำเนียบการปกครองเมืองนครศรีธรรมราชใหม่ในรัชกาลที่ ๒

ต่อมาราว พ.ศ. ๒๓๕๗ เจ้าพระยานครศรีธรรมราชา (พัฒน์) ถึงอสัญกรรม พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดเกล้าฯ ให้กรมหมื่นศักดิพลเสพ เสด็จไปในการปลงศพเจ้าคุณตา ทำให้ได้ทรงตรวจตราระเบียบการที่ทรงจัดวางเป็นทำเนียบไว้แล้ว

ใน พ.ศ. ๒๓๖๓ มีข่าวว่าพม่าเตรียมทัพจะเข้ามาตีเมืองไทย พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นศักดิพลเสพ เป็นแม่ทัพคุมพลไปขัดตาทัพที่เมืองเพชรบุรี และโปรดให้พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) เป็นแม่ทัพไปขัดตาทัพทางด่านเมืองราชบุรีและกาญจนบุรี เป็นเหตุให้กรมหมื่นศักดิพลเสพได้ทรงคุ้นเคยกับกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) เนื่องจากได้ทรงบัญชาการศึกร่วมราชการด้วยกันมาในครั้งนั้น

ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย สวรรคต ใน พ.ศ. ๒๓๖๗ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ แล้ว

"...สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว จึงมีพระราชโองการมานพระบัณฑูรสุรสิงหนาทดำรัสเหนือเกล้าฯ ปรึกษาด้วยพระญาติประยูรวงศานุวงศ์ ข้าราชการผู้ใหญ่ ผู้น้อยเฝ้าโดยลำดับว่าที่อุปราชฝ่ายหน้าว่างอยู่ จะให้อุปราชาภิเษก พระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นศักดิพลเสพ ขึ้นเป็นที่พระมหาอุปราชฝ่ายหน้า จึงพระญาติประยูรวงศานุวงศ์ข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยกราบถวายบังคมเห็นด้วยเกล้าฯ..."

เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเคยร่วมรับราชการกับกรมหมื่นศักดิพลเสพด้วยกันมาในสมัยรัชกาลที่ ๒ อีกทั้งในเวลานั้นพระราชวังบวรสถานมงคลชำรุดทรุดโทรมมาก และกรมพระราชวังมหาศักดิพลเสพเป็นพระชามาดากรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท ด้วยได้พระองค์เจ้าดาราวดีเป็นพระชายา กรมหมื่นศักดิพลเสพจึงได้อุปราชาภิเษกเป็นกรมพระราชวังบวรมหาศักดิพลเสพ เป็นกรมพระราชวังบวรฯ พระองค์ที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อได้ทรงรับอุปราชาภิเษกเป็นกรมพระราชวังบวรมหาศักดิพลเสพแล้ว จึงเสด็จไปประทับ ณ พระราชวังบวรสถานมงคล

รองศาสตราจารย์ ดร.ศานติ ภักดีคำ
รองเลขาธิการราชบัณฑิตยสภา
ผู้เรียบเรียง

บทความนี้ ยังไม่จบโปรดติดตามฉบับหน้า
ความสัมพันธ์ไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

ติดตามและขับเคลื่อน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วันพฤหัสบดีที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๕

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ประธานกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นประธานในพิธีเปิดงานนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ชุด "สืบสาน ต่อยอด พัฒนา พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต" ในงาน "พรรณไม้งามอร่ามสวนหลวง ร.๙" ประจำปี ๒๕๖๕ พร้อมมอบเกียรติบัตรและทุนการศึกษา รางวัลจากการประกวดผลงานรักษ์สิ่งแวดล้อม Young Smart Upcycle ณ หอรัชมงคล สวนหลวง ร.๙ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยมีเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดนำของเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นของใช้ต่าง ๆ และการฝึกอบรมอาชีพหลักสูตรระยะสั้น "เพาะ ปลูก ชำ" โดยคณะวิทยากรจากโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนที่สนใจร่วมฝึกอบรมการเพาะ ปลูก ชำ ไม้ผลและพืชผักสวนครัว พร้อมมอบปัจจัยการผลิต เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป

การจัดแสดงนิทรรศการดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงสืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่มีพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตลอดจนแนวทางการพัฒนาด้านต่าง ๆ เพื่อให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ เป็นสถานที่ศึกษา วิจัย ทดลอง และหาแนวทางวิธีการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในภูมิภาคนั้น ๆ ผลการศึกษาที่สำเร็จจัดแสดงไว้ในลักษณะพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าไปศึกษาหาความรู้และนำความรู้ พร้อมกับวิธีการการประกอบอาชีพจากสภาพพื้นที่จริงไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเองให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วันพฤหัสบดีที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๕

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ประธานกรรมการมูลนิธิโครงการหลวง เป็นประธานในพิธีเปิดงานเกษตรภาคเหนือ ครั้งที่ ๑๐ "นวัตกรรมเกษตรอัจฉริยะเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Smart Agricultural Innovation for Sustainable Development Goals (SDGs)" ณ ศูนย์วิจัย สาธิตและฝึกอบรมการเกษตรแม่เหียะ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

โอกาสนี้ องคมนตรีมอบถ้วยรางวัลพระราชทาน สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี รางวัลชนะเลิศการประกวดพืชและมอบโล่ขอบคุณผู้สนับสนุนการจัดงาน โดยสำนักงาน กปร. ได้รับโล่ขอบคุณที่ร่วมจัดนิทรรศการงานเกษตรภาคเหนือในครั้งนี้ นอกจากนี้ยังมอบโล่ให้แก่ผู้ชนะเลิศการประกวดสัตว์และผู้ชนะเลิศการประกวด Young smart farmer การนี้ องคมนตรีได้กล่าวปาฐกถาพิเศษเรื่อง "นวัตกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบนพื้นที่สูง" เพื่อบอกเล่าประสบการณ์และให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมงาน

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ประธานกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นประธานเปิดงาน “นิทรรศการขยายผล ๔๐ ปี ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ” ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

โอกาสนี้ องคมนตรีเยี่ยมชมผลผลิต และผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรตัวอย่าง และศูนย์เรียนรู้เครือข่าย รวมทั้งชมนิทรรศการจากหน่วยงานร่วม “ต้นทางเป็นป่าไม้ ปลายทางเป็นประมง ระหว่างทางเป็นเกษตรกรรม” อาทิ นิทรรศการต้นทางป่าไม้ ฝายต้นน้ำ การพัฒนาที่ดินตามแนวพระราชดำริ การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีสู่ชุมชน สมุนไพรไทยชาวบ้านได้ประโยชน์ ผลสัมฤทธิ์งานศึกษาและพัฒนาการปลูกพืช ส่งเสริมผลิตพืชอาหารปลอดภัยเสริมสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ไก่เหลืองทองฮ่องไคร้ การเลี้ยงกบโดยวิธีเกษตรธรรมชาติ เป็นต้น จากนั้น เยี่ยมชมการฝึกอบรมหลักสูตรการแปรรูปสัตว์น้ำ (น้ำพริกปลาหยอง) งานศึกษาและพัฒนาการเพาะเลี้ยงกบ งานศึกษาและพัฒนาที่ดิน งานศึกษาและพัฒนาปศุสัตว์ งานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร ประมง และปศุสัตว์ งานศึกษาพัฒนาเกษตรกรรมแบบประณีต และงานศึกษาพัฒนาและอนุรักษ์ข้าว

ต่อมา เยี่ยมชมนิทรรศการของศูนย์สาขา ประกอบด้วย โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาอมก๋อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์บริการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และปล่อยปลาน้ำจืดรวม ๙ ชนิด ณ อ่างเก็บน้ำห้วยฮ่องไคร้ ๗ หลังจากนั้น เยี่ยมชมผลิตภัณฑ์และนิทรรศการของงานศึกษาและพัฒนาป่าไม้ รวมทั้งศูนย์สาขา ได้แก่ โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการพัฒนาพื้นที่ห้วยลานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โอกาสนี้ องคมนตรีมอบใบประกาศนียบัตรให้แก่ผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการแปรรูปสัตว์น้ำ “น้ำพริกปลาหยอง” จำนวน ๒๐ คน มอบกล้าไม้ให้ผู้นำชุมชน ๗ ตำบล และกล่าวให้โอวาทแก่ผู้ร่วมงาน

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคกลาง พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปยังโครงการปรับปรุงสระเก็บน้ำบ้านหน้าป้อม พร้อมอาคารประกอบและระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อติดตามความก้าวหน้าโครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยรับฟังรายงานสถานการณ์น้ำและการบริหารจัดการน้ำในเขตพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการบรรเทาอุทกภัยอำเภอบางสะพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จากนั้น องคมนตรีและคณะฯ ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมโครงการปรับปรุงสระเก็บน้ำบ้านหน้าป้อมพร้อมอาคารประกอบและระบบส่งน้ำฯ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ได้อนุมัติงบประมาณให้กรมชลประทานดำเนินโครงการดังกล่าว ซึ่งมีขนาดความจุ ๒๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ให้สามารถเก็บกักน้ำได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๕ ส่งผลให้สระเก็บน้ำบ้านหน้าป้อมมีปริมาณน้ำต้นทุนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ราษฎรหมู่ที่ ๑, ๒, ๓, ๔ และหมู่ที่ ๙ ตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๑,๑๗๑ ครัวเรือน ๒,๕๒๑ คน มีน้ำใช้สำหรับทำการเกษตร การปศุสัตว์ ตลอดจนใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเพียงพอตลอดทั้งปี

วันพุธที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๕

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ **นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี** ร่วมกับมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เชิญสิ่งของพระราชทาน ประกอบด้วย ผ้าห่มกันหนาว เสื้อกันหนาว และถุงพระราชทาน มอบให้แก่ประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จำนวน ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่จัน มอบให้ที่ห้องประชุมศูนย์ฝึกอบรมม่อนแสนใจ ศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง อำเภอแม่สรวย มอบให้ที่หอประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลวาวี อำเภอเวียงป่าเป้า มอบให้ที่หอประชุมโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม และอำเภอเทิง มอบให้ที่ลานกิจกรรมหมู่บ้านร่มฟ้าไทย อีก ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอพาน และอำเภอป่าแดด มอบแก่นายอำเภอ เพื่อเชิญไปมอบให้ประชาชน โดยรวมทั้งสิ้น ๓,๕๐๐ ชุด

วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๕

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคเหนือพร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปยังโครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย และรับฟังบรรยายผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน ซึ่งพบว่า ปัจจุบันชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการสำรวจในปี ๒๕๓๑ มีรายได้ ๓,๗๗๒ บาทต่อคนต่อปี และในปี ๒๕๖๓ มีรายได้ถึง ๙๐,๘๙๕ บาทต่อคนต่อปี

จากนั้น คณะฯ เดินทางไปติดตามการดำเนินงานโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านห้วยหยวกป่าโซ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พร้อมทั้งเชิญถุงพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี ไปมอบแก่ราษฎร ผู้ปฏิบัติงาน และราษฎรที่ป่วยและทุพพลภาพ พร้อมเสื้อกันหนาวไปมอบแก่เด็กในพื้นที่โครงการ เพื่อบรรเทาความหนาวเย็นจากสภาพอากาศ

ต่อมา องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปยังฐานปฏิบัติการบ้านห้วยอื้น อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เพื่อเชิญถุงพระราชทาน มอบแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านความมั่นคง ได้แก่กองร้อยทหารม้าที่ ๑ หมวดทหารม้าที่ ๑ - ๓ และกำลังพลชุดปฏิบัติการบ้านนาโต่ (ตชด.) เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันชายแดน

ต่อจากนั้น องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปยังโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริบ้านธารทอง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เพื่อเชิญถุงพระราชทาน จำนวน ๑๘๗ ถุง ไปมอบแก่ราษฎรและผู้ปฏิบัติงาน พร้อมเสื้อกันหนาว จำนวน ๖๙๔ ตัว ไปมอบแก่เด็กในพื้นที่โครงการ จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่ โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ บ้านธารทอง และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ดอยยาว ดอยผาหม่น ดอยผาจิ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ซึ่งราษฎรและเจ้าหน้าที่ทุกคนต่างสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ในครั้งนี้ โอกาสนี้ องคมนตรีได้เยี่ยมชมการทำเครื่องเงิน ผลผลิตการแปรรูป พบปะราษฎร พร้อมรับฟังบรรยายสรุปโครงการ

วันศุกร์ที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๕

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคเหนือ เดินทางไปติดตามการดำเนินงานโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านดอยบ่อ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พร้อมทั้งเชิญถุงพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี ไปมอบแก่ราษฎรและผู้ปฏิบัติงาน พร้อมเสื้อกันหนาว ไปมอบแก่เด็กในพื้นที่โครงการ จำนวน ๓ โครงการ ได้แก่ โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ บ้านดอยบ่อ โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ตามพระราชดำริ บ้านห้วยหญ้าไซ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย และโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนในพื้นที่อนุรักษ์ (เวียงป่าเป้า) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

จากนั้น องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปติดตามการดำเนินงานโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านปางขอน อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พร้อมทั้งเชิญถุงพระราชทานไปมอบแก่ราษฎร ผู้ปฏิบัติงาน และเด็กในพื้นที่โครงการ จำนวน ๓ โครงการ ได้แก่ โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ บ้านปางขอน โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ บ้านสันติสุข-ขุนกำลัง อำเภอปง จังหวัดพะเยา และโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ฯ บ้านหนองห้า อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

ต่อมา องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปยังโครงการฝายปางไคร้ พร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โอกาสนี้ รับฟังบรรยายสรุปโครงการ โดย กปร. ให้การสนับสนุนงบประมาณและดำเนินการร่วมกับกรมชลประทานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ทำให้ราษฎร ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า ๘ หมู่บ้าน จำนวน ๓,๐๘๖ ครัวเรือน ประชากรรวม ๙,๖๙๔ คน มีแหล่งน้ำสำหรับทำเกษตรกรรมและสนับสนุนพื้นที่การเกษตร จำนวน ๔,๗๒๐ ไร่ การนี้ องคมนตรี ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานโครงการ และพบปะพูดคุยกับราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการและลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมโครงการ

วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๕

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ประธานกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นประธานพิธีเปิดงานน้อมรำลึกการก่อตั้งโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และงานวันดินโลก ปี ๒๕๖๕ ภายใต้ชื่อ “ผืนป่าและแผ่นดินที่พ่อสร้าง” โอกาสนี้ องคมนตรีมอบเกียรติบัตรแก่เกษตรกรที่ชนะการประกวดเกษตรกรตัวอย่าง จำนวน ๓ รางวัล และมอบเกียรติบัตรแก่นักเรียนที่ชนะการแข่งขันวาดภาพบอร์ดกระดานดำ จำนวน ๓ รางวัล จากนั้น องคมนตรีเยี่ยมชมนิทรรศการและร้านจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ประกอบด้วย นิทรรศการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช บรมนาถบพิตร นิทรรศการของหน่วยงานร่วม ร้านค้าวิสาหกิจชุมชนและร้านจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรของเกษตรกรท้องถิ่น พร้อมทั้งเยี่ยมชมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๖

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคเหนือ และคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปยังโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ห้วยแม่เกี๋ยง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเชิญถุงพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี จำนวน ๔๑๒ ถุง ไปมอบแก่ราษฎรและผู้ปฏิบัติงาน พร้อมเสื้อกันหนาว จำนวน ๑๖๓ ตัว ไปมอบแก่เด็กในโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ ห้วยแม่เกี๋ยง โครงการสถานีสาธิตและถ่ายทอดการเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อมตามพระราชดำริบ้านแปกแซม อำเภอเวียงแหง และโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าและพัฒนาคุณภาพชีวิตบ้านนาศิริอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

โอกาสนี้ องคมนตรี เดินทางไปเยี่ยมบ้านนายจะพะ จะฟะ เกษตรกรตัวอย่าง และไปมอบถุงพระราชทานให้แก่นายปะแส จะแฮ ผู้ป่วยติดเตียง จากนั้น เดินทางไปยังสำนักงานป่าไม้ รับฟังสรุปผลการดำเนินงานของโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ ห้วยแม่เกี๋ยง ที่เกิดขึ้นจากพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

ช่วงบ่าย องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปยังฐานปฏิบัติการบ้านนอแล อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเชิญถุงพระราชทานจำนวน ๔๐ ถุง ไปมอบแก่ผู้ปฏิบัติงานหน่วยความมั่นคง ได้แก่ หมวดตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๓๔๑ และหมวดทหารม้าที่ ๓ กองร้อยทหารม้าที่ ๓

วันศุกร์ที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๖

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคเหนือ และคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปยังโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ตามพระราชดำริ ดอยฟ้าห่มปก อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเชิญถุงพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี จำนวน ๔๓๘ ถุง พร้อมเสื้อกันหนาว จำนวน ๓๖๙ ตัว ไปมอบแก่ราษฎร ผู้ปฏิบัติงาน และเด็กในพื้นที่โครงการ จำนวน ๓ โครงการ ได้แก่ โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ฯ ดอยฟ้าห่มปก โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ห้วยเมืองงาม อำเภอแม่อาย และโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ฯ ดอยดำ อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ โอกาสนี้ องคมนตรี ได้พบปะพูดคุยกับราษฎรผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการที่ได้นำผลผลิตมาจัดแสดง พร้อมกับรับฟังบรรยายสรุปผลการดำเนินงาน

ช่วงบ่าย องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปยังสถานที่ก่อสร้างอุโมงค์เข้า - ออก หมายเลข ๒ งานอุโมงค์ส่งน้ำช่วงแม่แตง-แม่งัด สัญญาที่ ๑ โครงการเพิ่มปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่กวงอุดมธารา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน โดยมีผลงานของโครงการในภาพรวมร้อยละ ๗๔.๕๔ สำหรับอุโมงค์ส่งน้ำช่วงแม่แตง-แม่งัด เป็นการก่อสร้างอุโมงค์ส่งน้ำจากลำน้ำแม่แตงมายังอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชล เพื่อผันน้ำส่วนเกินความต้องการในช่วงฤดูฝนไปลงอ่างเก็บน้ำเฉลี่ยปีละ ๑๑๓ ล้านลูกบาศก์เมตร ขณะนี้การก่อสร้างมีผลงานร้อยละ ๙๑.๙๓

วันเสาร์ที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๖

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคเหนือ เดินทางไปยังโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านนาเกียน อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเชิญถุงพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี จำนวน ๑,๐๗๓ ถุง พร้อมเสื้อกันหนาว จำนวน ๘๘๕ ตัว ไปมอบแก่ราษฎร ผู้ปฏิบัติงาน และเด็กในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๕ โครงการ โอกาสนี้ องคมนตรีได้ให้อาหารช้าง จากนั้น รับฟังบรรยายสรุปผลการดำเนินงานและเยี่ยมชมผลผลิตและผลิตภัณฑ์แปรรูปของราษฎรที่ได้รับการส่งเสริมจากโครงการ

ช่วงบ่าย องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปยังโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบ้านขุนวิน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเชิญถุงพระราชทาน จำนวน ๔๔๐ ถุง ไปมอบแก่ราษฎรและผู้ปฏิบัติงาน พร้อมเสื้อกันหนาว จำนวน ๑๘๖ ตัว มอบแก่เด็กในพื้นที่โครงการฯ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๓ โครงการ จากนั้น รับฟังบรรยายสรุปความก้าวหน้าของโครงการและเยี่ยมชมผลิตภัณฑ์ชุมชน

วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๖

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี เป็นประธานพิธีเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ “การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖” จัดโดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ณ โรงแรมดิเอ็มเพรส เชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ช่วงบ่าย นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคเหนือ พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปยังโครงการอนุรักษ์สภาพป่าพื้นที่อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อติดตามการดำเนินงานโครงการและติดตามผลการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า โครงการนี้เกิดขึ้นจากพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ด้วยทรงห่วงใยผืนป่าและสัตว์ป่า จึงมีพระราชดำริ “ให้มีการดำเนินการอนุรักษ์สภาพป่าไม้บริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่าอมก๋อย ยางเปียง แม่ตื่น ในพื้นที่อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ เนื้อที่ประมาณ ๑,๔๓๗,๕๐๐ ไร่ ให้คงมีสภาพป่าอุดมสมบูรณ์” หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงร่วมกันดำเนินงานสนองพระราชดำริ โดยรักษาสภาพป่าที่ยังคงสมบูรณ์ไม่ให้ถูกทำลาย พร้อมทั้งฟื้นฟูสภาพป่าไม้ที่ถูกทำลายไป โดยให้มีทั้งไม้ป่าธรรมชาติและไม้ใช้สอย จัดพื้นที่ทำกินให้ราษฎรพร้อมส่งเสริมการเกษตร รวมถึงจัดหาแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคโดยไม่ตัดไม้ทำลายป่า เพื่อให้คนอยู่กับป่าได้อย่างกลมกลืนในลักษณะบ้านเล็กในป่าใหญ่

วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๖

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคกลาง และ**พลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง องคมนตรี** รองประธานอนุกรรมการฯ พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปติดตามการดำเนินงานโครงการศูนย์พัฒนาไม้ผลตามพระราชดำริ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พร้อมเยี่ยมชมแปลงสาธิตจุดเรียนรู้ด้านการเกษตรบริเวณพื้นที่โครงการ

โครงการศูนย์พัฒนาไม้ผลฯ เกิดขึ้นจากพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เมื่อปี ๒๕๒๔ เพื่อเป็นตัวอย่างในการประกอบอาชีพแก่ราษฎร ผลิตไม้ผลในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ และส่งเสริมการผลิตให้สามารถจำหน่ายได้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า โครงการมีแปลงไม้ผลหลากหลายชนิดที่สามารถเป็นต้นแบบให้แก่เกษตรกร ทั้งไม้ผลเศรษฐกิจภาคตะวันออก ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ และลองกอง ไม้ผลนอกฤดู ได้แก่ ลำไย ไม้ผลจันทบูร และแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่

นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาทดลองและพัฒนาด้านประมง ปศุสัตว์ การจัดการดิน การจัดการแหล่งน้ำ และมีการขยายผลองค์ความรู้ผ่านการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน สำหรับการขยายผลถ่ายทอดองค์ความรู้ในช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ มีการฝึกอบรมให้เกษตรกรและผู้สนใจไปแล้ว จำนวน ๑,๕๐๘ ราย

วันศุกร์ที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๖

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคกลาง พร้อมด้วย**พลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง องคมนตรี** รองประธานอนุกรรมการฯ และคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปติดตามการดำเนินงานโครงการไฟฟ้าพลังน้ำคิรีธาร อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี รับฟังบรรยายสรุปการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำคิรีธาร และโครงการไฟฟ้าพลังน้ำคลองทุ่งเพล โดยโครงการก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี ๒๕๒๙ ได้รับพระราชทานชื่อว่า "เขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำคิรีธาร" มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแหล่งน้ำที่เหมาะสมให้เกิดประโยชน์ทางด้านการผลิตกระแสไฟฟ้า การเกษตร การป้องกันน้ำเค็ม และเป็นแหล่งน้ำจืดสำหรับการอุปโภคบริโภคในเขตเทศบาลเมืองจันทบุรี สำหรับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำคลองทุ่งเพล อำเภอคิชฌกูฏและอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริเกี่ยวกับการนำน้ำจากห้วยสะตอมายังเขื่อนคิรีธาร และโครงการไฟฟ้าพลังน้ำคลองทุ่งเพล โดยทั้งสองโครงการอยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน

จากนั้น รับฟังบรรยายสรุปการดำเนินงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางอ่างเก็บน้ำห้วยสะตอ อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๓๙ จากปัญหาภาวะภัยแล้งอย่างหนักทั่วทุกภาคของประเทศไทยในปี ๒๕๓๕ โดยเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานโครงการพัฒนาลุ่มน้ำตราด ของกรมชลประทาน

ต่อมา องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปยังโรงไฟฟ้าพลังน้ำคิรีธาร เยี่ยมชมกระบวนการผลิตกระแสไฟฟ้าจากการนำน้ำจากเขื่อนคิรีธารมาผลิตเป็นกระแสไฟฟ้า ก่อนปล่อยลงสู่แม่น้ำจันทบุรีและคลองเวฬุ เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ต่อไป

วันศุกร์ที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๖

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคเหนือ เดินทางไปยังโครงการปรับปรุงก่อสร้างฝายนาม่วงพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง เพื่อติดตามความก้าวหน้าของโครงการ โดยรับฟังสรุปผลการดำเนินงานจากหน่วยงานต่าง ๆ โครงการปรับปรุงก่อสร้างฝายนาม่วงพร้อมระบบส่งน้ำฯ เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เพื่อช่วยเหลือราษฎร จำนวน ๓ หมู่บ้าน ในตำบลเมืองมาย อำเภอแจ้ห่ม ซึ่งประสบปัญหาขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร

ช่วงบ่าย องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปยังโครงการฝายแม่อางบ้านน้ำล้อม พร้อมระบบส่งน้ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง เพื่อตรวจเยี่ยมโครงการ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗ เพื่อช่วยเหลือราษฎรตำบลบ้านแลงและตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง ซึ่งประสบปัญหาขาดแคลนน้ำสำหรับทำการเกษตรและปศุสัตว์

วันพุธที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๖

พลเอก กัมปนาท รุดดิษฐ์ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคใต้ พร้อมด้วย**พลเอก เฉลิมชัย สิทธิสาท องคมนตรี** รองประธานอนุกรรมการฯ และคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปยังโครงการจัดหาน้ำอุปโภคบริโภคพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ติดตามการดำเนินโครงการ โดยรับฟังสรุปผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่จังหวัดพัทลุงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จังหวัดพัทลุงมีโครงการอันเนื่องจากพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริโดยตรง และโครงการที่ราษฎรร้องขอในกรณีที่ประสบความเดือดร้อน ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในการอุปโภคบริโภคและทำการเกษตรในพื้นที่ต่าง ๆ อีกทั้งยังช่วยป้องกันและแก้ปัญหาการเกิดอุทกภัยที่สร้างความเดือดร้อนต่อทรัพย์สินต่าง ๆ และระบบเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัด ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชปณิธานในการสืบสานรักษา และต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ องคมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงพื้นที่ติดตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ช่วงบ่าย องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปยังโครงการอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง โดยสามารถส่งน้ำช่วยเหลือการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้งในเขต

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาท่าเชียด ประมาณ ๓๘,๐๐๐ ไร่ รวมทั้งบรรเทาอุทกภัยในช่วงหน้าฝนในเขตอำเภอตะโหมด อำเภอเขาชัยสน และอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ตลอดจนสนับสนุนโครงการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านอาพัดและหมู่บ้านใกล้เคียง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเขาชัยสน พื้นที่โครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ตำบลนาปะขอ อำเภอบางแก้ว จำนวน ๒๕๔ ไร่ รวมถึงเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ขยายพันธุ์ปลาน้ำจืด สร้างรายได้ในการประกอบอาชีพเพิ่มเติมให้แก่ราษฎรอีกด้วย จากการติดตามและตรวจเยี่ยมโครงการดังกล่าว องคมนตรีได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการ โดยขอให้คำนึงเรื่องการอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำ เพราะเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญของโครงการ และร่วมกันดูแลบำรุงรักษาโครงการ ให้ความรู้ มีการวางแผนการบริหารจัดการน้ำให้แก่ราษฎรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืนสืบไป

วันพุธที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปยังศาลากลางจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อรับฟังรายงานผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การบริหารจัดการน้ำ ผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัยและการให้ความช่วยเหลือในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ รวมถึงสถานการณ์น้ำปัจจุบันในเขตพื้นที่ของสำนักงานชลประทานที่ ๘ และการบริหารจัดการน้ำ แผนการเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์หากเกิดอุทกภัย

ช่วงบ่าย องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปยังศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อติดตามการดำเนินงานโครงการ โอกาสนี้มอบปัจจัยการผลิตแก่ตัวแทนเกษตรกรและเยี่ยมชมนิทรรศการและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์ฯ ด้วย

จากนั้น องคมนตรีและคณะฯ เดินไปทางไปยังโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยตึ๊กชูอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ จากผลการดำเนินงานพบว่า สามารถส่งน้ำให้ราษฎรสำหรับอุปโภคบริโภค และพื้นที่การเกษตร ในช่วงฤดูฝน ๑๒,๕๐๐ ไร่ และช่วงหน้าแล้ง ๖,๕๐๐ ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ ๔ ตำบล ได้แก่ ตำบลห้วยตึ๊กชู ตำบลโคกตาล ตำบลละลม และตำบลตะเคียนราม อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ทำให้ราษฎรสามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้อย่างหลากหลายและต่อเนื่องตลอดปี

ต่อจากนั้น องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปเยี่ยมบ้านนางสมุทร มาจาด บ้านโคกสามัคคี หมู่ที่ ๑๔ ตำบลห้วยตึ๊กชู อำเภอภูสิงห์ ซึ่งเป็นเกษตรกรต้นแบบของศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์ฯ โดยได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่

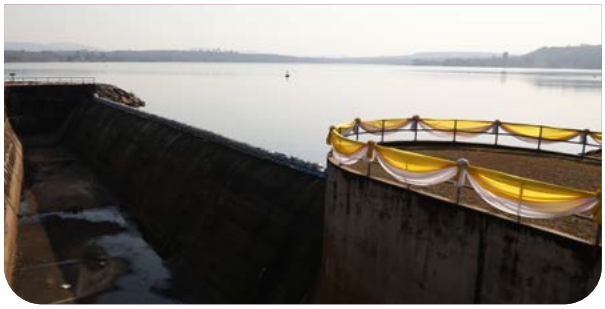

วันพฤหัสบดีที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปติดตามและตรวจเยี่ยมโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยตาจูอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริไว้เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๒๙ เพื่อเป็นแหล่งน้ำสนับสนุนการทำการเกษตรให้แก่ราษฎรในพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย - กัมพูชา ในเขตอำเภอขุนหาญ โอกาสนี้ องคมนตรีได้ มอบพันธุ์ปลาแก่ตัวแทนกลุ่มผู้ใช้น้ำ พร้อมพบปะราษฎรเยี่ยมชมพื้นที่โครงการฯ และร่วมปล่อยพันธุ์ปลาลงอ่างเก็บน้ำเพื่อแพร่ขยายพันธุ์เป็นแหล่งอาหารโปรตีนให้แก่ราษฎรต่อไป

จากนั้น องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปยังบ้านนายไพโรจน์ มีวงศ์ หมู่ที่ ๘ ตำบลกันทรอม อำเภอขุนหาญ เกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์ฯ มีพื้นที่เพาะปลูก จำนวน ๑๒ ไร่ ทำเป็น “วนเกษตร” จัดสรรพื้นที่ตามหลักทฤษฎีใหม่ โดยด้านหลังแปลงมีลำห้วยจันทร์ ด้านหน้าแปลงมีคลองชลประทานจากอ่างเก็บน้ำห้วยตาจู และมีการขุดคลองไส้ไก่ส่งน้ำหล่อเลี้ยงพืชในแปลงของตนเอง

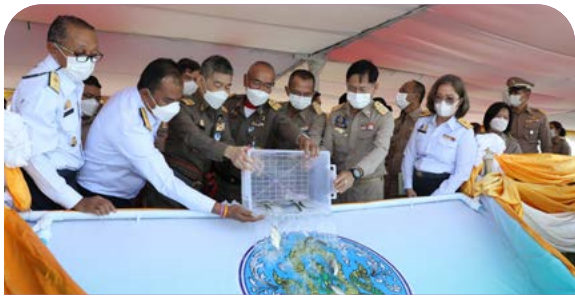

วันพุธที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคกลาง พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปติดตามการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าเขาซับแกงไก่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี พร้อมเยี่ยมชมนิทรรศการผลการดำเนินงานโครงการ จากนั้น องคมนตรีและคณะฯ ลงพื้นที่สำรวจแหล่งน้ำซับวัดป่าชุมชนเขาซับแกงไก่ ปัจจุบันมีผลสัมฤทธิ์ด้านการพัฒนาป่าไม้ มีแหล่งน้ำซับและน้ำใต้ดินกลับมาไหลตลอดทั้งปี ช่วยลดปัญหาไฟป่า ชุมชนมีความมั่นคงด้านอาหารโดยการใช้ประโยชน์จากป่า มีการรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อทำกิจกรรมเสริมรายได้

ช่วงบ่าย องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปติดตามการดำเนินงานโครงการอ่างเก็บน้ำมวกเหล็ก อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี จากนั้น เยี่ยมชมพื้นที่โครงการ ซึ่งก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี ๒๕๖๐ มีความจุประมาณ ๖๑ ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคของชุมชนในเขตอำเภอวังม่วงและอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี และเป็นแหล่งน้ำสำหรับการเกษตร โดยมีพื้นที่รับประโยชน์ ๒๕,๕๐๐ ไร่ รวมทั้งช่วยป้องกันอุทกภัยพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำป่าสัก เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุตสาหกรรม และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาและประมงน้ำจืดขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนที่สำคัญนำรายได้สู่จังหวัดสระบุรีอีกด้วย

วันพุธที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

พลเอก กัมปนาท รุดดิษฐ์ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคใต้ พร้อมด้วย **พลเอก เฉลิมชัย สิทธิสาท องคมนตรี** รองประธานอนุกรรมการฯ และคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปติดตามความก้าวหน้าโครงการพัฒนาพื้นที่บ้านกูแบสีราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี โดยรับฟังบรรยายสรุปผลการบริหารจัดการน้ำ การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ และการใช้ประโยชน์ของสระเก็บน้ำบ้านกูแบสีรา โอกาสนี้ องคมนตรีได้ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน รวมทั้งได้ร่วมปล่อยพันธุ์ปลาน้ำจืดลงสระน้ำเพื่อแพร่ขยายพันธุ์เป็นแหล่งอาหารให้แก่ชุมชนต่อไป

ช่วงบ่าย องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปติดตามการดำเนินงานโครงการอาคารบังคับน้ำบ้านทุ่งนาพร้อมระบบส่งน้ำและอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี พร้อมทั้งเยี่ยมชมสภาพพื้นที่โครงการและพบปะราษฎรผู้ได้รับประโยชน์ ซึ่งเป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๓ ตามที่นางวิภาวดี ประทีป ราษฎรอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ได้มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานโครงการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อช่วยเหลือราษฎรตำบลนาประดู่ ซึ่งขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค

วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคกลาง พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปยังห้องประชุมอาคารพิพิธภัณฑ์ลุ่มน้ำป่าสัก อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ติดตามความก้าวหน้าโครงการพิพิธภัณฑ์ลุ่มน้ำป่าสัก โอกาสนี้ ผู้แทนกรมชลประทาน รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ และผู้แทนกรมศิลปากร รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการซ่อมแซมปรับปรุงอาคารพิพิธภัณฑ์ลุ่มน้ำป่าสัก พร้อมนำคณะเยี่ยมชมภายในพิพิธภัณฑ์

สำหรับการซ่อมแซมปรับปรุงอาคารพิพิธภัณฑ์ดังกล่าว สืบเนื่องจากเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๙ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริ ให้สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ประสานกรมศิลปากร กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งภายในโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้เหมาะสม และบริหารจัดการเพื่อให้เยาวชนและบุคคลทั่วไปได้เข้ามาใช้ประโยชน์ในพิพิธภัณฑ์ให้มากยิ่งขึ้น

ต่อมา สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน กรมศิลปากร และจังหวัดลพบุรี ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมสนองพระราชดำริ ดำเนินการซ่อมแซมปรับปรุงอาคารพิพิธภัณฑ์ ผลิตสื่อจัดแสดงคำบรรยายโบราณวัตถุ ติดตั้งระบบควบคุมไฟฟ้า ภาพและเสียง เพื่อให้พิพิธภัณฑ์มีความทันสมัย น่าสนใจ ทั้งในด้านเนื้อหาสาระข้อมูลวิชาการ และรูปแบบการนำเสนอ ทำให้เยาวชนและประชาชนสนใจเข้ามาเยี่ยมชมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งได้ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบอาคารและร้านค้าให้เป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม พิพิธภัณฑ์ประกอบไปด้วย ศาลา ๙ เหลี่ยม ซึ่งเป็นส่วนต้อนรับและนำเสนอข้อมูล โซนนิทรรศการ ๗ โซน อาทิ โซนภูมิศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติลุ่มน้ำป่าสัก โซนโบราณคดี - ประวัติศาสตร์ลุ่มน้ำป่าสัก โซนวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น และโซนป่าสักวันนี้

โอกาสนี้ องคมนตรีและคณะฯ เยี่ยมชมร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP ซึ่งสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดี

ชาวมะนัง กับสายน้ำแห่งความสุข

พัณณิตา แดงสนิท
กองประชาสัมพันธ์

"มะนัง" อำเภอเล็ก ๆ ในจังหวัดสตูล

"อำเภอมะนังขึ้นอยู่กับจังหวัดสตูล ทิศเหนือจดจังหวัดพัทลุง เทือกเขาบรรทัด ทิศตะวันตกติดจังหวัดตรัง อำเภอมะนัง ประกอบไปด้วย ๒ ตำบล คือตำบลนิคมพัฒนาและตำบลปาล์มพัฒนา ตำบลนิคมพัฒนามีทั้งหมด ๙ หมู่บ้าน ตำบลปาล์มพัฒนามีทั้งหมด ๑๐ หมู่บ้าน รวมเป็น ๑๙ หมู่บ้าน เป็นที่บุกเบิกใหม่โดยนิคมสร้างตนเอง จังหวัดสตูล เป็นการจัดสรรพื้นที่ทำกินแบ่งให้คนละ ๑๘ ไร่ ต่อหนึ่งครอบครัว ให้ใครก็ได้ในประเทศนี้เข้ามาสมัครเป็นสมาชิกนิคม ตอนแรก ๆ มีความลำบาก คือ ถนนหนทางยังลำบากมาก พอหน้าฝนทีมันก็เละเทะหมดเลย แล้วไฟฟ้าก็ไม่มี ที่อยู่อาศัยยังไม่เรียบร้อย" **นายสุธา อินยอด ชาวบ้านหมู่ที่ ๗ ตำบลนิคมพัฒนา** กล่าว

"มะนัง" เป็นอำเภอเล็ก ๆ ในจังหวัดสตูล มีเพียง ๒ ตำบล รวม ๑๙ หมู่บ้าน จำนวนประชากรประมาณ ๑๘,๖๐๐ คน "มะนัง" มาจากคำว่า "ม้ายัง" ม้าหรือรูปม้า เนื่องจากในท้องถิ่นของอำเภอ มีถ้ำอยู่ถ้ำหนึ่ง ชื่อ ถ้ำระฆังทอง ภายในถ้ำมีรูปปั้นม้าหินอยู่ ๑ ตัว เป็นที่รู้จักกันทั่วไปในหมู่บ้านเป็นสัญลักษณ์ในการเดินทางนัดหมาย ต่อมาเพี้ยนมาเป็น "มะนัง" ชาวบ้านที่นี่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก

ความยากลำบาก เมื่อครั้งอดีต

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของมะนังเป็นที่ราบเนินเขาสลับกับเทือกเขาสูง สภาพลุ่มน้ำมีความลาดเทจากทิศตะวันออกสู่ทิศตะวันตก สภาพการใช้ที่ดินของราษฎรส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ สวนปาล์มน้ำมัน สวนยางพารา พืชผักสวนครัว และสวนผลไม้ แต่ในขณะนั้นระบบสาธารณูปโภคยังเข้าไม่ถึง ไม่มีไฟฟ้า ไม่มีถนนลาดยาง การทำเกษตรต้องอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติเพียงอย่างเดียว ทำให้สภาพความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบาก

นายอดุลย์ หมวดสง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗ ในพื้นที่ตำบลนิคมพัฒนา กล่าวว่า "เมื่อก่อนนี้ระบบชลประทาน ระบบอะไรมันก็ไม่มี กุมภา มีนา เมษานี้ แล้งหนักมาก ตอนนั้นใช้ระบบน้ำ สระน้ำทั้งนั้นไม่ค่อยเพียงพอ ระยะเวลาเป็นเดือนสองเดือน เดือดร้อนไม่มีน้ำใช้อุปโภคบริโภคและทำการเกษตรต่าง ๆ ก็ใช้ระบบน้ำขุดสระผิวดินทั้งนั้นครับ"

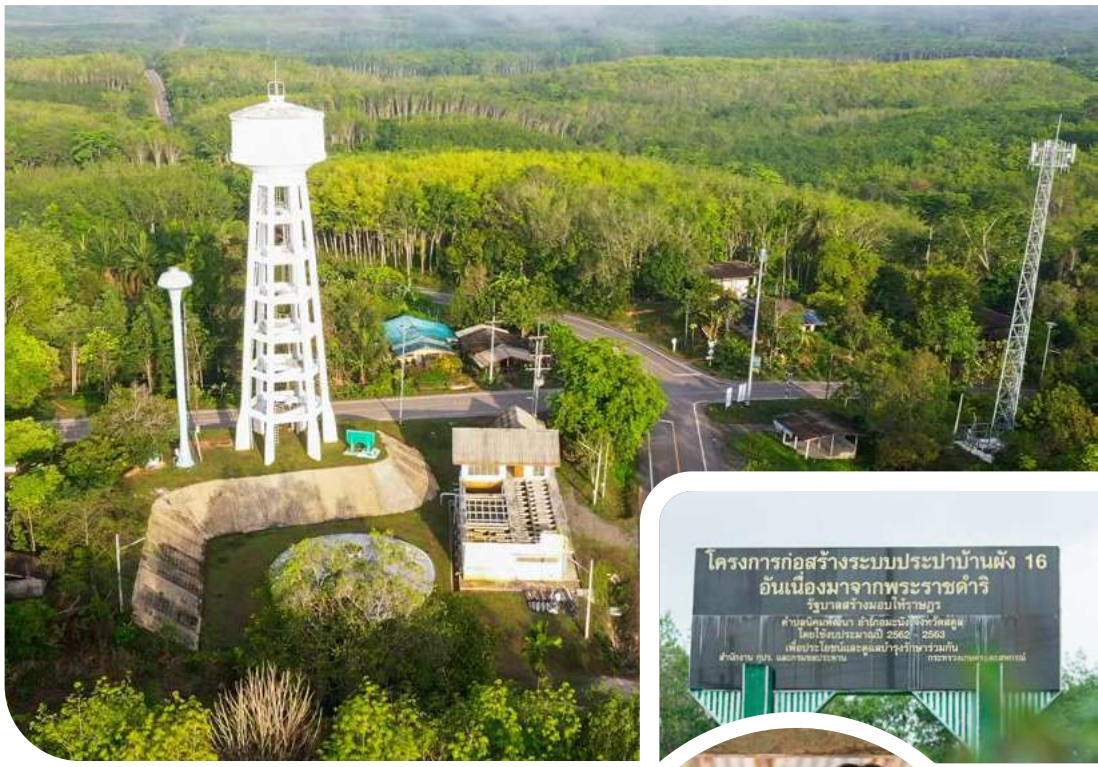

น้ำพระราชหฤทัยดั่งสายธารา

ด้วยเหตุนี้เอง นายสุธา อินยอด ราษฎรหมู่ที่ ๗ ตำบลนิคมพัฒนา จึงได้มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานโครงการก่อสร้างระบบส่งน้ำบริเวณนิคมพัฒนาเพื่อช่วยเหลือราษฎรตำบลนิคมพัฒนา ซึ่งขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการก่อสร้างระบบประปาบ้านผัง ๑๖ พร้อมระบบส่งน้ำไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐

สำนักงาน กปร. ได้สนับสนุนงบประมาณให้แก่กรมชลประทานในการดำเนินการก่อสร้างสถานีสูบน้ำ และโรงกรองน้ำ พร้อมเครื่องสูบน้ำ ขนาด ๑๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง อย่างละ ๒ เครื่อง ติดตั้งระบบท่อส่งน้ำดิบ ความยาว ๒,๐๔๐ เมตร รวมถึงติดตั้งระบบท่อส่งน้ำ ความยาวรวม ๓๑,๐๙๘ เมตร แล้วเสร็จในเดือนกันยายน ๒๕๖๓ โดยได้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริระบบประปาบ้านผัง ๑๖” ขึ้น เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๙ เพื่อให้ราษฎรร่วมกันบริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ผลสำเร็จของโครงการก่อเกิดประโยชน์นานัปการแก่ราษฎรในพื้นที่ สามารถส่งน้ำสนับสนุนการอุปโภคบริโภคให้แก่ราษฎร จำนวน ๙ หมู่บ้าน ในพื้นที่ตำบลนิคมพัฒนา จำนวนประมาณ ๒,๓๔๙ ครัวเรือน ราษฎร ๗,๖๖๓ คน ได้มีน้ำดื่มน้ำใช้อย่างเพียงพอตลอดทั้งปี อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนด้วยการนำน้ำจากโครงการมาใช้เป็นน้ำต้นทุนในการผลิตน้ำดื่มของโรงบรรจุน้ำดื่มชุมชนอำเภอมะนัง ส่งผลให้ราษฎรมีรายได้ มีความมั่นคงในชีวิต มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเป็นอย่างมาก

เสียงสะท้อนและรอยยิ้มแห่งความสุข...ของชาวมะนัง

นายดนัย สุวรรณโณ นายก อบต.นิคมพัฒนา เล่าให้ฟังว่า “ได้โครงการมาแล้ว ชาวบ้านรู้สึกว่ามีความสุข ในช่วงฤดูแล้งมีน้ำใช้ เป็นน้ำที่สะอาด แล้วก็ต่อยอดไปผลิตน้ำดื่มเพื่ออุปโภคบริโภคของหมู่บ้าน ผมและชาวบ้านตำบลนิคมพัฒนาจะดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งน้ำ ดูแลให้ดีที่สุด”

นายอดุลย์ หมวดสง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗ ในพื้นที่ตำบลนิคมพัฒนา ได้เล่าถึงความประทับใจและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “ไม่ว่าพื้นที่ไหน เรื่องน้ำคือหัวใจสำคัญ ตอนนี้เราสามารถที่จะปลูกผัก ปลูกอะไรกินในครัวเรือนได้ ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ขึ้นมาในครอบครัว ทำให้ครอบครัวมีความสุข เราก็มีหลาย ๆ เรื่องในการแก้ปัญหาเรื่องน้ำ คือ ทำฝายกั้นน้ำ ทำธนาคารน้ำใต้ดิน ชุมชนก็อยู่กันแบบพหุวัฒนธรรมในวิถีชีวิตพี่น้องไทยพุทธ-มุสลิม และอยู่กันอย่างมีความสุข ผมรู้สึกยินดีแล้วก็มีความปีติเป็นอย่างยิ่งที่ระบบประปาบ้านผัง ๑๖ ของตำบลนิคมพัฒนา เป็นโครงการของพระเจ้าแผ่นดินรัชกาลที่ ๑๐ ที่พระองค์ได้ช่วยเหลือพี่น้องชาวตำบลนิคมพัฒนาครับ”

ต่อยอดความสุขให้กว้างขึ้น

โรงบรรจุน้ำดื่มชุมชนอำเภอมะนัง จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนกับสำนักงานเกษตรอำเภอมะนัง เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๑ แต่เดิมใช้น้ำต้นทุนจากน้ำบาดาลตั้งแต่เริ่มต้นการจัดตั้งโรงบรรจุน้ำดื่ม จนกระทั่งเดือนมิถุนายน ๒๕๖๖ ได้มีการนำน้ำจากโครงการก่อสร้างระบบประปาบ้านผัง ๑๖ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มาใช้เป็นน้ำต้นทุน เนื่องจากคุณภาพน้ำในการผลิตมีคุณภาพที่ดีกว่าและประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งคุณภาพน้ำผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำดื่ม ดำเนินการผลิตและจำหน่ายให้แก่สมาชิกและบุคคลทั่วไปได้บริโภค โดยยึดหลัก “น้ำดื่มสะอาด ราคาเป็นธรรม” มีการจัดตั้งกองทุนจากทุนออมทรัพย์ และเงินทุนจากธนาคารชุมชน มีการสั่งน้ำดื่มโดยเฉลี่ยทุกวัน ซึ่งมีตลาดจำหน่ายน้ำดื่มของกลุ่มโดยจำหน่ายให้แก่ ร้านค้า ตลาด ธนาคารชุมชน ส่วนราชการต่าง ๆ ในอำเภอมะนัง รวมถึงประชาชนทั่วไป และในงานนิทรรศการแสดงสินค้าต่าง ๆ ในพื้นที่

น้ำพระราชหฤทัยบรรเทาทุกข์ สร้างประโยชน์สุขอย่างยั่งยืน

กองติดตามประเมินผล

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดปราจีนบุรีตอนบน มีลักษณะสูงชันและตอนล่างเป็นพื้นที่ราบ เมื่อเกิดฝนตกต่อเนื่องเป็นเวลาหลายวันจึงเกิดน้ำไหลหลากท่วมชุมชนในพื้นที่ราบตอนล่าง ได้รับความเดือดร้อนเป็นบริเวณกว้าง เมื่อหมดฤดูน้ำหลากก็ประสบปัญหาภัยแล้ง แม่น้ำบางปะกงซึ่งเป็นลุ่มน้ำสำคัญของภาคตะวันออก มีลำน้ำสาขาหลายสายมาบรรจบกัน เมื่อเกิดภาวะน้ำทะเลหนุน น้ำเค็มจึงรุกล้ำไม่สามารถนำน้ำมาใช้ประโยชน์ได้ ทำให้ราษฎรกว่า ๒๐๐ หมู่บ้านในหลายอำเภอของจังหวัดปราจีนบุรี ดำเนินชีวิตด้วยความยากลำบาก ทั้งในด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและการอุปโภค บริโภค

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงทราบ จึงพระราชทานแนวพระราชดำริให้กรมชลประทานพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งที่เกิดขึ้นทุกปีเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ราษฎร เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๒๑ ความว่า

" ให้พิจารณาวางโครงการชลประทานประเภทอ่างเก็บน้ำ ในลุ่มน้ำห้วยพระปรงและลุ่มน้ำห้วยโสมง ซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำปราจีนบุรี พร้อมทั้งได้พระราชทานข้อมูลที่ทรงวางโครงการไว้ ตามที่แนบให้อธิบดีกรมชลประทานให้ประกอบการพิจารณาด้วย เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรใช้ทำการเพาะปลูก ได้ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง และมีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคตลอดปีด้วย

อนึ่ง ให้พิจารณาวางโครงการและดำเนินการก่อสร้างโดยเร่งด่วนที่สุด เนื่องจากปัจจุบันราษฎรในบริเวณลุ่มน้ำดังกล่าวได้รับความเดือดร้อนเพราะขาดแคลนน้ำ เพื่อการเพาะปลูกและอุปโภคบริโภคเป็นอย่างมาก"

(ที่มา : กรมชลประทาน)

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกรมชลประทานได้ร่วมกันดำเนินงานสนองพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำปิดกั้นลำห้วยโสมง ลำน้ำสาขาของแม่น้ำหนุมาน ช่วงตำบลแก่งดินสอ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ก่อนจะไหลไปรวมกับแม่น้ำพระปรง เป็นแม่น้ำบางปะกง เมื่อปี ๒๕๕๒ และเริ่มเก็บน้ำได้ในปี ๒๕๕๙ โดยมีความจุประมาณ ๒๙๕ ล้านลูกบาศก์เมตร และพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานนามอ่างเก็บน้ำแห่งนี้ว่า "นฤบดินทรจินดา" (อ่านว่า นะ-รึ-บอ-ดิน-ทระ-จิน-ดา) มีความหมายว่า "อ่างเก็บน้ำที่สร้างขึ้นตามพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร"

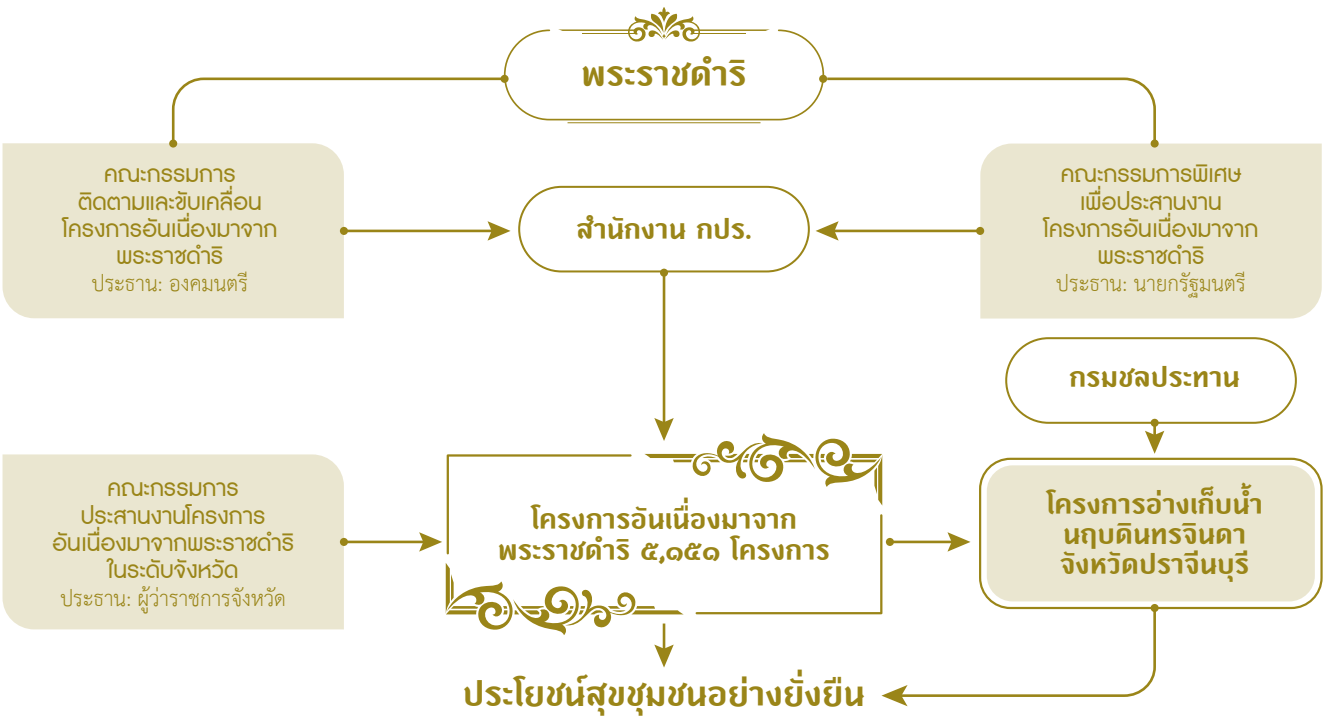

ต่อมาเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดโครงการอ่างเก็บน้ำนฤบดินทรจินดาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อย่างเป็นทางการ

อ่างเก็บน้ำนฤบดินทรจินดา สร้างประโยชน์ให้แก่ราษฎรในพื้นที่โครงการมากมายหลายด้าน เมื่อโครงการดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้ว จึงมีการประเมินผลขึ้นในปี ๒๕๖๕ โดยความร่วมมือระหว่างสำนักงาน กปร. กรมชลประทาน มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช ร่วมกันดำเนินการประเมินประโยชน์สุขของราษฎรที่อยู่ในชุมชนพื้นที่รับประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำนฤบดินทรจินดา ในรูปแบบของคณะทำงานเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ที่เกิดจากการมีอ่างเก็บน้ำ สำหรับกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลคือกลุ่มผู้ใช้น้ำที่ได้รับประโยชน์แล้วจำนวน ๗ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ๓, ๔, ๕, ๖, ๘, ๑๐ และ ๑๑ ตำบลแก่งดินสอ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี และผู้รอรับประโยชน์จากการบริหารจัดการน้ำ รวม ๒๔๖ ครัวเรือน โดยจากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องประกอบ และการอภิปรายผลในแบบองค์รวม การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องใน ๕ มิติ ของพื้นที่ได้รับการจัดสรรน้ำแล้ว พบว่า มีผลอยู่ในระดับดีในแต่ละมิติ ดังนี้

๑. มิติความเสมอภาค

ราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีความเสมอภาคในการเข้าถึงน้ำเพื่อการประกอบอาชีพ อุปโภคบริโภค มีรายได้จากการประกอบอาชีพ ได้แก่ การทำประมง เกิดการรวมกลุ่มสหกรณ์ประมง การท่องเที่ยวธรรมชาติบริเวณอ่างเก็บน้ำ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการเกษตรจากพืชทนแล้งที่มูลค่าการตลาดต่ำ สู่การปลูกพืชสวนที่มูลค่าผลผลิตสูงขึ้น และมีการปลูกข้าวนาปรังเพิ่มเป็น ๒ ครั้งต่อปี เมื่อมีโครงการทำให้ราษฎรมีรายได้มากขึ้นและสูงกว่าเส้นความยากจน ซึ่งการวางแผนเตรียมการส่งน้ำในปริมาณที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการผลิตทางการเกษตร และการส่งเสริมความรู้ ทักษะที่เกี่ยวข้อง จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประโยชน์สุขให้แก่ราษฎร เพื่อความเสมอภาคอันเป็นหลักสำคัญของการพัฒนาสังคม

๒. มิติการจัดการความเสี่ยง

พื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกงไม่ต้องประสบปัญหาอุทกภัยอีกต่อไป เมื่อโครงการอ่างเก็บน้ำนฤบดินทรจินดาแล้วเสร็จ โดยหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นมีการวางแผนและเตรียมพร้อมในการจัดการความเสี่ยงด้านอุทกภัยและภัยแล้ง แต่พบว่าราษฎรในพื้นที่ยังมีการเตรียมความพร้อมในระดับต่ำ เนื่องจากส่วนใหญ่มั่นใจในการดำรงชีวิตต่อสภาวะภัยแล้งและอุทกภัยในพื้นที่ ดังนั้น การสร้างความตระหนักรู้ในการดำเนินชีวิตอย่างไม่ประมาท มีการเตรียมพร้อมมีภูมิคุ้มกัน แม้จะมีความมั่นใจต่อสถานการณ์ในพื้นที่จากการมีอ่างเก็บน้ำฯ จึงเป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาชุมชนสู่การเป็นสังคมที่ยืดหยุ่นและยั่งยืน สอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ช่วยเตรียมพร้อมและสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศให้เข้มแข็ง ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมั่นคง

๓. มิติการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ชุมชนมีส่วนร่วมดูแลรักษาป่าธรรมชาติในรูปแบบต่าง ๆ เช่น อนุรักษ์ป่าไม้โดยกลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) ส่งผลให้ป่าไม้โดยรอบมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น อัตราการลดลงของไฟป่าที่เห็นชัดเจนในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้มีความหลากหลายทางชีวภาพและการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดปราจีนบุรี อย่างไรก็ตาม หากส่งเสริมให้ราษฎรเกิดความตระหนักรู้ในการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้น้ำอุปโภคทำเกษตรหรือประกอบอาชีพ จะทำให้เกิดการอนุรักษ์ใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่ามากขึ้น เพราะการจัดการน้ำต้องพัฒนากลไกและกระบวนการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ โดยสร้างเครือข่ายประสานการทำงานร่วมกันทั้งฝ่ายราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น ในการพัฒนาการใช้ประโยชน์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำเพื่อให้การจัดสรรน้ำสร้างประโยชน์สุขต่อส่วนรวมได้อย่างเต็มศักยภาพ

๔. มิติคุณภาพชีวิต

จากการวิเคราะห์และประเมินดัชนีทั้งในด้านความสุขจากความรู้สึกมั่นใจที่ได้อยู่อาศัยในพื้นที่ปลอดจากปัญหาภาวะน้ำท่วมน้ำแล้ง ด้านสมดุลการใช้ชีวิต ทั้งการงาน ครอบครัว สังคม และด้านความปลอดภัยในการใช้ชีวิต พบว่าผลภาพรวมอยู่ในระดับดี เนื่องจากในพื้นที่มีอัตราการเกิดอาชญากรรมน้อย และมีกลไกทางสังคมกำกับ อาทิ การพัฒนาชุมชนคุณธรรม รวมทั้งครอบครัวของราษฎรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการจัดสรรน้ำและมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมกับโครงการ ซึ่งส่งผลให้สามารถประกอบอาชีพที่แตกต่างไปจากอดีต เช่น การทำประมง การให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการค้าขายในบริเวณอ่างเก็บน้ำ รวมไปถึงการเพาะปลูกพืชที่มีมูลค่าการตลาดสูงชนิดต่าง ๆ โดยไม่ต้องกังวลเรื่องข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำดังเช่นที่ผ่านมา ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดการออมและการสร้างทรัพย์สินทางการเกษตรซึ่งเป็นต้นทุนการประกอบอาชีพที่มั่นคง

๕. มิติการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาพบว่า โดยพื้นฐานของสภาพสังคมเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งด้านการรวมกลุ่ม และมีส่วนร่วมในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งแสดงถึงลักษณะของชุมชนที่มีความสามัคคี เป็นพลังขับเคลื่อนทางสังคมได้เป็นอย่างดี ประกอบกับมีการส่งเสริมประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงพัฒนาสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืน อันเป็นไปตามหลักพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลการประเมิน ยังพบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมประชาชนโดยให้เกิดกลไกการตัดสินใจในทุกระดับและทุกรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเฉพาะบริบทของกระบวนการวางแผนที่กำหนดรูปแบบแนวคิด การมีส่วนร่วมสัมพันธ์กับการเข้าร่วมของมวลชนในการเลือกบริหารและประเมินผลของแผนงานและโครงการต่าง ๆ จะนำมาซึ่งการยกระดับความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น เป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาประโยชน์สุขให้แก่ราษฎรในพื้นที่ นอกจากการศึกษาประโยชน์สุขของพื้นที่ที่ได้รับการจัดสรรน้ำแล้ว ยังศึกษาถึงประโยชน์สุขของประชาชนโดยรอบพื้นที่โครงการ ที่ยังอยู่ในขั้นตอนดำเนินโครงการเพื่อรับการจัดสรรน้ำครอบคลุมทั้งอำเภอนาดีและอำเภอกบินทร์บุรี รวมทั้งพื้นที่ใกล้เคียงอื่น ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ท้ายน้ำลงไปในพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง ซึ่งพบว่าโครงการได้สร้างประโยชน์สุขในด้านต่าง ๆ ที่เห็นชัดเจน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการสื่อสารเชิงรุกเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชน อาจส่งผลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการจัดการโครงการอ่างเก็บน้ำเพิ่มขึ้น

ประโยชน์ของอ่างเก็บน้ำนฤบดินทรจินดา

การบรรเทาอุทกภัย

- อ่างเก็บน้ำช่วยกักเก็บน้ำที่ไหลรวมมาจากพื้นที่ป่าต้นน้ำและทำหน้าที่ชะลอความเร็วของน้ำ ให้น้ำไหลผ่านตามปริมาณที่เหมาะสม ตั้งแต่โครงการอ่างเก็บน้ำแล้วเสร็จคาดว่าพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกงจะไม่พบปัญหาอุทกภัย

ความเสียหายที่ลดลงหลังจากการมีอ่างเก็บน้ำ

พื้นที่น้ำท่วม

- ก่อนมีอ่างเก็บน้ำ

ปี ๒๕๕๔

๒๖,๑๙๔ ไร่
(๑๖.๒%)

ปี ๒๕๕๖

๓๘,๓๘๓ ไร่
(๒๓.๗%)

- หลังมีอ่างเก็บน้ำ

ปี ๒๕๖๔

๖,๗๙๔ ไร่
(๔.๒%)

น้ำท่วมลดลงสูงสุด
▼๘๒%

คิดเป็นมูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)

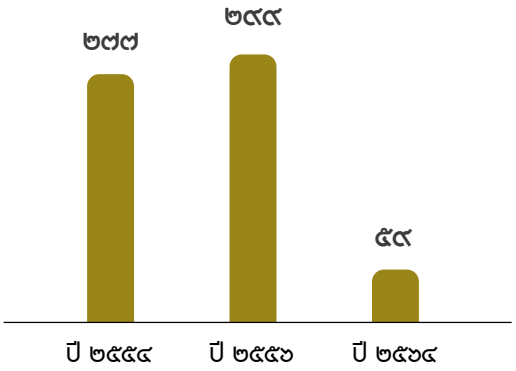

การอุปโภคบริโภคและเกษตรกรรม

- มีแหล่งต้นทุนน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานในฤดูฝนจำนวน ๑๑๑,๓๐๐ ไร่ และฤดูแล้งจำนวน ๔๕,๐๐๐ ไร่ ในเขตอำเภอนาดีและอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
- การประปาส่วนภูมิภาคได้นำน้ำไปผลิตเป็นน้ำประปาให้ราษฎรได้ใช้ประโยชน์ในช่วงฤดูแล้งและเพื่อบริการสาธารณะในพื้นที่อำเภอกบินทร์บุรี

การรักษาระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ

- ช่วยผลักดันน้ำเค็มในพื้นที่ตอนล่างของลุ่มน้ำบางปะกงในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งเป็นช่วงที่น้ำเค็มจากบริเวณปากแม่น้ำบางปะกงรุกล้ำเข้ามาในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา และอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
- เมื่อปล่อยน้ำจากอ่างเก็บน้ำฯ ช่วยไล่น้ำเสียโดยเฉพาะจากโรงงานอุตสาหกรรมไม่ให้ไหลย้อนกลับเข้ามาตอนบนของแม่น้ำทำให้น้ำยังคงมีคุณภาพดีเหมาะสมต่อการอุปโภค บริโภค เกษตรกรรม และการประมง
- เป็นแนวกันชนหรือแนวป้องกันการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติทับลานและอุทยานแห่งชาติปางสีดา
- เพิ่มระดับความชื้นในพื้นที่ป่าไม้ เนื่องจากมีปริมาณน้ำใต้ดินเพิ่มขึ้นทำให้โอกาสการเกิดไฟไหม้ป่าลดลง หรือหากเกิดไฟป่าก็จะมีแหล่งน้ำต้นทุนที่จะสามารถนำน้ำมาใช้ดับไฟป่าได้

จากการประเมินผลถึงประโยชน์สุขของชุมชนอย่างยั่งยืน โครงการอ่างเก็บน้ำนฤบดินทรจินดาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในมิติต่าง ๆ เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ด้วยสายพระเนตรอันยาวไกลของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทานพระราชดำริไว้ ต้องใช้ระยะเวลากว่า ๔๕ ปี จึงเห็นเป็นรูปธรรมเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ด้วยน้ำพระทัยและพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงสืบสาน รักษา และต่อยอดพระราชกรณียกิจโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจาก สมเด็จพระบรมชนกนาถ จะก่อเกิดประโยชน์นานัปการแก่อาณาประชาราษฎร์และประเทศชาติอย่างยั่งยืนในอนาคตสืบต่อไป

พรุโต๊ะแดง
บริหารจัดการเพื่อปวงชน

สุวินา เอี่ยมสุทธา
ผู้สื่อข่าวเว็บไซต์โลกหลากวิถี

สายลมที่พัดผ่านร่มไม้ เสียงนกและสรรพสัตว์ ทำให้การเดินไปตามสะพานที่ทอดตัวยาวเข้าไปในป่าพรุโต๊ะแดง ณ ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร จังหวัดนราธิวาส มีความผ่อนคลายสงบเย็นโดยไม่รู้ตัว

ต้นสะเตียว ต้นชมพูเสม็ด เป็นเพียงตัวอย่างต้นไม้นานาพันธุ์ที่ขึ้นอยู่ในป่าพรุแห่งนี้ และเป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางชีวภาพสูง นับเป็นความสำเร็จในการดูแลรักษาผืนป่าพรุโต๊ะแดง หรือ ป่าพรุสิรินธร ที่มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า **“เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี”**

ดำเนินการสนองพระราชดำริ

พรุโต๊ะแดงมีพื้นที่รวมทั้งสิ้น ๒๐๙,๗๕๕ ไร่ ครอบคลุมอำเภอตากใบ อำเภอสุไหงปาดี อำเภอสุไหงโก-ลก อำเภอเจาะไอร้อง และอำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส มีแหล่งน้ำสำคัญ ๓ สายไหลผ่าน คือ แม่น้ำบางนรา คลองสุไหงปาดี และคลองโต๊ะแดง ความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าแห่งนี้ กอปรกับการขยายตัวของประชากรทำให้มีความต้องการใช้ประโยชน์จากผืนป่าแห่งนี้มากขึ้น

"...พรุเราต้องเก็บไว้ เพราะมีความสำคัญเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ต้องห้ามไม่ให้บุกรุกเข้าไป..." และ
"...การกำหนดขอบเขตป่าพรุ ควรกำหนดขอบเขตป่าพรุให้แน่นอน
เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่ อันที่จะทำให้สภาพแวดล้อมเสียหมด..."

พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
ณ บ้านโคกอิฐ–โคกใน ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๓๕

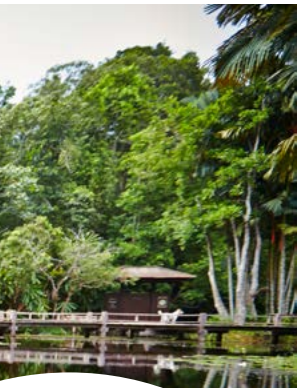

"...การจัดการใช้ประโยชน์ในพื้นที่พรุจังหวัดนราธิวาส ให้ดำเนินการให้เป็นรูปธรรม พร้อมทั้งให้พิจารณาใช้พื้นที่ตามขอบเขตที่กำหนด ตามเขตการใช้ที่ดิน โดยพื้นที่เขตพัฒนา ให้ดำเนินการปรับปรุงดินให้สามารถปลูกพืชท้องถิ่น เช่น สาคู หลุมพี และเสม็ด ในรูปแบบสวนป่าเศรษฐกิจ เขตอนุรักษ์ให้ดำเนินการปลูกป่าให้กลับสภาพเป็นป่าพรุดังเดิม และเขตสงวน ให้เก็บรักษาสภาพของป่าพรุสมบูรณ์ ให้คงสภาพดังเดิม สามารถดำเนินการได้เฉพาะในด้านงานศึกษาวิจัยเท่านั้น..."

พระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
ณ ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

การดำเนินงานสนองพระราชดำริ จึงได้มีการรับฟังความต้องการและปัญหาของราษฎรในพื้นที่ นำไปสู่แผนการบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง จังหวัดนราธิวาส ระยะ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๔-๒๕๖๘) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงาน กปร. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การบริหารขอบเขตพื้นที่พรุโต๊ะแดง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่พรุโต๊ะแดงและบริเวณนอกพื้นที่ ยุทธศาสตร์การควบคุมไฟป่าและการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าพรุโต๊ะแดง และยุทธศาสตร์การประกอบอาชีพและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณรอบขอบเขตป่าพรุโต๊ะแดง

การกำหนดขอบเขตการใช้ที่ดินบริเวณพื้นที่พรุในจังหวัดนราธิวาสได้ดำเนินการมาแล้ว ๓ ครั้ง คือ ใน พ.ศ.๒๕๒๙, พ.ศ.๒๕๕๕ และ พ.ศ.๒๕๖๒ พบว่าป่าพรุโต๊ะแดงมีพื้นที่รวม ๒๐๙,๗๕๕ ไร่ แบ่งออกเป็น พื้นที่เขตพัฒนาที่มีโครงการพัฒนาเข้าไปดำเนินการแล้ว มีเนื้อที่ ๖๐,๔๙๓ ไร่ เขตอนุรักษ์หรือเขตฟื้นฟูสภาพป่าพรุมีเนื้อที่ ๒๗,๔๔๓ ไร่ และเขตสงวนเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีเนื้อที่ ๑๒๑,๘๑๙ ไร่

การกำหนดขอบเขตพื้นที่นำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพของราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณรอบขอบพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง โดยมีการแนะนำให้ปลูกพืชระยะสั้น โดยเฉพาะพืชผักที่ต้องนำเข้าจากจังหวัดอื่น ส่งเสริมให้ปลูกปาล์มน้ำมันรอบพรุเพราะมีความทนทานต่อสภาพพื้นที่ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาช่วยแก้ปัญหา เช่น ปัญหาดินและน้ำ การบำรุงรักษาตามหลักวิชาการ อีกทั้งยังส่งเสริมให้เลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก การเลี้ยงไก่พื้นเมือง ไก่ไข่ และเลี้ยงเป็ดเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้แปรรูปผลผลิตจากป่า เช่น การแปรรูปผลหลุมพีเป็นอาหารทั้งน้ำพริก น้ำสมุนไพร การแปรรูปสาคู การทำขนมจาก และส่งเสริมให้ทำเครื่องจักสานกระจูด ย่านลิเภา การทอผ้าลวดลายท้องถิ่น

น้ำในพรุกับการเกษตรและไฟป่า

น้ำจากพรุ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการทำกินในพื้นที่ กรมชลประทานจึงกำหนดการบริหารจัดการไว้ ๒ ช่วง คือฤดูแล้งมีการเก็บกักน้ำเพื่อป้องกันไฟไหม้ป่าพรุโต๊ะแดง ระหว่างเดือนมกราคม - มิถุนายน ส่วนช่วงฤดูฝน มีการป้องกันน้ำจากพรุโต๊ะแดงไหลข้ามคันกั้นน้ำเข้าท่วมพื้นที่เกษตรและบ้านราษฎร ด้วยการลดระดับน้ำที่เก็บกักเพื่อให้พรุเป็นแก้มลิงรองรับปริมาณน้ำฝนที่ตกหนักในเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม โดยทยอยพร่องน้ำตั้งแต่เดือนกรกฎาคม - ตุลาคมลงเดือนละประมาณ ๒๐ เซนติเมตร ให้สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศและสถานการณ์น้ำของกรมอุตุนิยมวิทยา

ทั้งนี้คลองปาเสมัส ที่ขนานไปกับคลองที่ขุดขึ้นเพื่อระบายน้ำจากป่าพรุโต๊ะแดง เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือในการบริหารจัดการน้ำตามแนวพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ ๙ โดยคลองคู่ขนานคลองปาเสมัสจะทำหน้าที่ระบายน้ำออกจากพรุตั้งแต่อำเภอสุไหงโก-ลก ไปจนถึงอำเภอตากใบและออกสู่ทะเล เพื่อแยกน้ำเปรี้ยวที่ออกจากพรุไม่ให้ปะปนกับน้ำในคลองปาเสมัสที่จะนำไปใช้เพื่อการเกษตรได้

สำหรับไฟป่าในป่าพรุ เป็นไฟป่าที่ดับได้ยาก เพราะการสะสมของอินทรียวัตถุทำให้เกิดแก๊สใต้ดิน เมื่อน้ำลดป่าแห้งและมีสิ่งกระตุ้นให้เกิดไฟ จึงยากที่จะดับไฟในป่าพรุลงได้ การป้องกันไฟป่าด้วยการรักษาระดับน้ำในป่าพรุจึงเป็นเรื่องสำคัญ สถานีควบคุมไฟป่าป่าพรุโต๊ะแดง ได้ติดตั้งจุดวัดระดับน้ำรอบ ๆ ป่าพรุ ทั้ง ๔ อำเภอ คืออำเภอสุไหงปาดี อำเภอตากใบ อำเภอสุไหงโก-ลก และอำเภอเมือง มีการตรวจสอบและวัดระดับน้ำในป่าพรุทุกวันเพื่อตรวจสอบจุด Hotspot โดยประสานกับชลประทานในการกักเก็บน้ำในพรุให้เหมาะสมและไม่กระทบต่อวิถีชีวิตชาวบ้านรอบป่าพรุ อีกทั้งประชาสัมพันธ์กับผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และราษฎรในพื้นที่ให้รับทราบและตระหนักถึงผลกระทบจากการเกิดไฟป่า ทั้งข้อกฎหมายและบทลงโทษ

การดูแลรักษาผืนป่าพรุโต๊ะแดงเป็นสิ่งสำคัญ โดยศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธรได้สร้างเครือข่ายเพื่อนชาวพรุขึ้น ตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ จนถึง ๒๕๖๕ มีเยาวชนเข้าอบรมแล้ว ๘๗ รุ่น มีเยาวชนร่วมเรียนรู้ ๖,๘๑๐ คน และยังทำโครงการครูป่าไม้ให้ความรู้แก่นักเรียนในอำเภอสุไหงปาดีระหว่างปี ๒๕๖๔-๒๕๖๖ จำนวน ๓ โรงเรียน คือ โรงเรียนมัธยมสุไหงปาดี โรงเรียนบ้านตาเซะเหนือ และโรงเรียนวัดประดิษฐ์บุปผา อีกทั้งยังสร้างการเรียนรู้ในวงกว้างด้วยการเปิดเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าพรุโต๊ะแดงเป็นสะพานทางเดินศึกษาธรรมชาติระยะทาง ๑,๐๙๕ เมตร ใช้เวลาเดินประมาณ ๔๐ นาที เส้นทางทางน้ำด้วยการพายเรือในคลองโต๊ะแดงและคลองควาย ระยะทาง ๑,๒๕๐ เมตร ใช้เวลาประมาณ ๔๕ นาที

พรุโต๊ะแดง ป่าพรุผืนใหญ่ผืนสุดท้ายของประเทศไทย ได้สร้างคุณประโยชน์ให้ผู้คน ไม่เพียงเป็นแหล่งอาหารและทำกิน ยังเป็นแหล่งเรียนรู้อันทรงคุณค่า และบ่งบอกถึงความสมบูรณ์ของทรัพยากรที่หลากหลายของประเทศไทยให้เป็นที่ประจักษ์ชัดไปทั่วโลก การบริหารจัดการป่าพรุแห่งนี้เพื่อการอยู่ร่วมกับผืนป่าอย่างเกื้อกูล จึงเป็นการสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นแก่ปวงชนชาวไทยได้อย่างแท้จริง

ไส้เดือนดิน

กินขยะอินทรีย์เป็นอาหาร แต่มูลมีมูลค่าดั่งทอง

โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี ส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงไส้เดือนดินเพราะมูลไส้เดือนดินช่วยปรับสภาพดินให้ดีขึ้น คือ ช่วยให้ดินโปร่ง ร่วนซุย เพิ่มช่องว่างในดิน จึงสามารถถ่ายเทอากาศดีขึ้น ทำให้รากของพืชเจริญได้รวดเร็ว มูลไส้เดือนดินอุดมไปด้วยธาตุอาหารที่พืชต้องการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัสดุที่ใช้เลี้ยงไส้เดือน ความมหัศจรรย์อย่างหนึ่งของไส้เดือนคือในลำไส้ของไส้เดือนมีจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ต่อพืชมากมาย มูลไส้เดือนดินเป็นแหล่งอาหารของจุลินทรีย์ดีที่อาศัยอยู่ในดินสามารถช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ก่อโรคได้ นอกจากนี้การใช้มูลไส้เดือนดินปริมาณมากก็ไม่เป็นอันตรายต่อพืช ปัจจุบันโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ รวมถึงสาธิตการเลี้ยงไส้เดือนดิน ตลอดจนทดลองนำไปใช้ในแปลงของเกษตรกรเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างการใช้มูลไส้เดือนดินกับไม่ใช้ โดยได้เตรียมขยายผลไปสู่เกษตรกรและผู้สนใจต่อไป

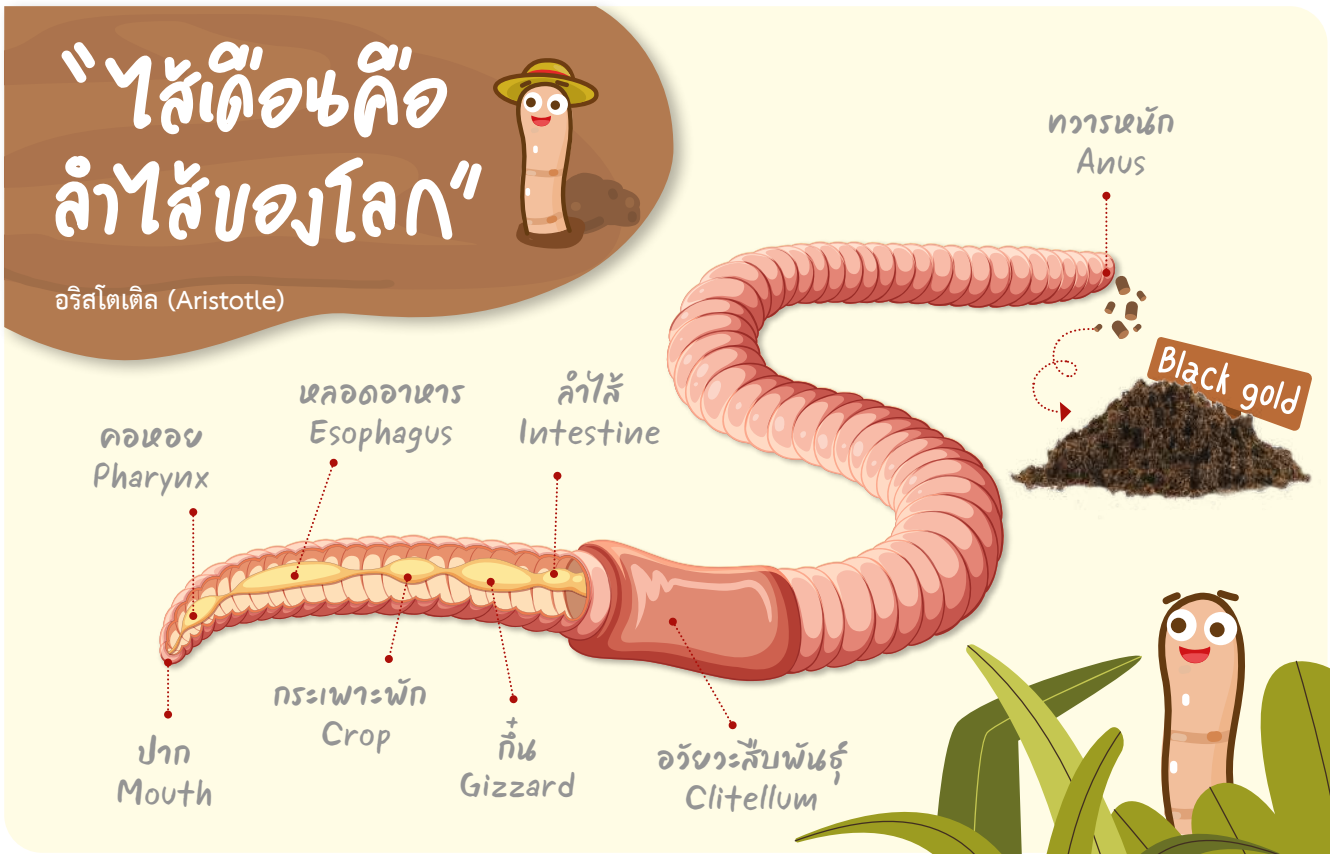

สายพันธุ์ไส้เดือนดิน สำหรับการผลิตมูล ไส้เดือนดิน

กินเก่ง ขยายพันธุ์เร็ว ลูกดก

- ไส้เดือนตัวสีน้ำตาลแดงปนเทาขนาดใหญ่ ยาวได้ ๒๕-๓๐ เซนติเมตร
- สร้างถุงไข่ ๑๖๒-๑๘๘ ถุง/ตัว/ปี
- เวลาฟักไข่ ๑๓-๒๗ วัน
- เวลาโตเต็มวัย ๒-๓ เดือน
- มีอายุ ๔-๕ ปี

ตัวหอม ขยายพันธุ์เร็ว ลูกดก

- ไส้เดือนลำตัวสีน้ำตาลแดงเข้ม
- กลิ่นตัวหอม
- มูลมีขนาดเล็ก
- สร้างถุงไข่ ๙๘๘ ถุง/ตัว/ปี
- เวลาฟักไข่ ๑๕-๒๑ วัน
- เวลาโตเต็มวัย ๑ เดือน

กลิ่นตัวรุนแรง กินเก่ง ขยายพันธุ์เร็ว

- ไส้เดือนตัวสีน้ำตาลแดงขนาดเล็ก ยาวได้ ๑๓ เซนติเมตร
- ขยายพันธุ์เร็ว
- กลิ่นตัวรุนแรง
- สร้างถุงไข่ ๑๕๐-๑๙๘ ถุง/ตัว/ปี
- เวลาฟักไข่ ๓๒-๔๐ วัน
- เวลาโตเต็มวัย ๓-๖ เดือน (ขึ้นกับฤดูกาล)
- มีอายุ ๔-๕ ปี

๔ ความสำคัญของไส้เดือนต่อระบบนิเวศ

• รีไซเคิลสารอาหาร

ไส้เดือนกินเศษซากพืช ซากสัตว์ จุลินทรีย์ ให้เป็นปุ๋ยธรรมชาติคืนสู่โลก

• ปรับปรุงดิน

การชอนไชของไส้เดือนช่วยปรับปรุงโครงสร้างของดินให้ร่วนซุย

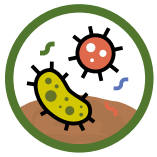

• สลายสารพิษในดิน

ไส้เดือนช่วยย่อยสลายสารพิษในดิน โดยทำงานร่วมกับจุลินทรีย์

• แหล่งอาหาร

ไส้เดือนเป็นห่วงโซ่อาหารทางนิเวศวิทยาที่สำคัญ คือเป็นโปรตีนให้แก่สิ่งมีชีวิตอื่น สร้างสมดุลของสิ่งมีชีวิตและแร่ธาตุอาหารในดิน

ขั้นตอนการเลี้ยง ไส้เดือนดิน ในวงบ่อซีเมนต์

๑. เตรียมวัสดุเพาะเลี้ยง (Bedding)

- มูลวัว ๗๐%
- ใบไม้ ๓๐%
- รดน้ำให้ได้ความชื้น ๕๐-๖๐%

หมักทิ้งไว้ ๒ สัปดาห์

๒. ปล่อยเลี้ยง

- ใส่ bedding ๒/๓ ของวงบ่อ
- รดน้ำให้ชุ่ม
- ปล่อยไส้เดือน ๑ กิโลกรัม

เลี้ยงไว้ ๑ เดือน

๓. ให้ความชื้น+อาหาร

✔ ช่วงสัปดาห์แรกสามารถรดน้ำให้ความชื้นได้ รดจนกว่าจะเห็นว่ามีน้ำไหลออกจากรูระบายน้ำ

✘ หลังจากนั้นให้งดน้ำ

✔ ใช้เศษผักเป็นอาหารโดยฝังกลบในวัสดุเพาะเลี้ยง ๑ ครั้ง/สัปดาห์

๔. เก็บเกี่ยว

ผลผลิตหลังจากเลี้ยงครบ ๑ เดือน

- ตัวไส้เดือน
- มูลไส้เดือน

- น้ำหมักมูลไส้เดือน

โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
๙๙ หมู่ ๒ ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๒๐
โทร. ๐๓๒ ๒๔๐ ๘๐๓

สุข...วิถีความพอเพียง

รัชดาพร ศาลากิจ
กองประชาสัมพันธ์

"..กสิกรแข็งขันเป็นกระดูกสันหลังของชาติ ไทยจะเรืองอำนาจ เพราะไทยเป็นชาติกสิกรรม.."

เป็นเนื้อเพลงของเพลงที่มีชื่อว่า **"ชีวิตกสิกร"** ของวงสุนทราภรณ์ ที่วัยรุ่นตั้งแต่ยุค ๙๐ ขึ้นไปน่าคุ้นหูกัน เกษตรกร หรือ กสิกร คืออาชีพหลักของคนไทย แต่กลับเป็นกลุ่มอาชีพที่มีรายได้ต่ำ ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงดูตัวเองและครอบครัว อีกทั้งยังประสบปัญหาฝนแล้ง ฝนขาดช่วง จนไม่สามารถทำการเกษตรได้ หลายคนถอดใจขายที่ขายทางโยกย้ายเปลี่ยนอาชีพ แล้วไทยจะเรืองอำนาจตามเนื้อเพลงได้อย่างไร

คุณสายันต์ ภักดีเจริญ แห่งสวนภักดีเจริญ เกษตรกรชาวไทยมุสลิม ที่ยังยืนหยัดในการเป็นกระดูกสันหลังของชาติ จากเดิมที่ย้ายถิ่นฐานจากบ้านสวนมะพร้าวในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามมาเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่อำเภอห้วยทราย จังหวัดเพชรบุรี ด้วยการปลูกสับปะรด แต่ก็ยังเจอปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ในขณะที่ราคาปุ๋ยและสารเคมีที่ใช้กลับมีราคาแพง รายได้ที่สวนทางกับการลงทุนย่อมหลีกเลี่ยงปัญหาอื่น ๆ ไม่ได้ ปัญหาที่เสมือนไร้ทางออกทำให้เกษตรกรหลายครัวเรือนจำเป็นต้องขายที่ขายทางแล้วหันหน้าเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรม แต่คุณสายันต์ กลับไม่ยอมแพ้ ด้วยยึดมั่นในแนวพระราชดำริเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ รวมถึงการทำเกษตรแบบผสมผสาน ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานไว้นำมาปฏิบัติใช้ในแปลงของตนเองโดยมีเจ้าหน้าที่จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี เข้ามาให้คำแนะนำดูแล

"ภักดีเจริญ โมเดล" มีอะไรบ้าง คุณสายันต์ เล่าว่า เดิมบริเวณนี้แล้งมาก ด้วยสายพระเนตรที่กว้างไกลของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จึงมีพระราชดำริให้สร้างอ่างเก็บน้ำเตรียมพร้อมสำหรับพัฒนาพื้นที่ไว้ก่อนเพื่อให้ราษฎรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินทำกินเข้ามาทำการเกษตรสร้างอาชีพและพัฒนาพื้นที่ให้เป็นสังคมเกษตรวิถีใหม่ คุณสายันต์ก็ได้รับการจัดสรรที่ดินบริเวณนี้ซึ่งเป็นพื้นที่ใกล้น้ำ ๕ ไร่ และอีก ๖ ไร่ เป็นพื้นที่ไกลน้ำ โดยพื้นที่ ๕ ไร่ แบ่งเป็น ๓ ส่วน ประมาณส่วนละไร่กว่า ๆ

ส่วนที่ 1

ปลูกพืชสวนหรือพืชไร่ ซึ่งจะมีรอบการให้ผลผลิตในรอบปี ๆ ละ ๒ ครั้ง ซึ่งจะมีการปลูกพืชกลุ่มนี้ประมาณ ๓-๔ ชนิด มีช่วงเวลาให้ผลผลิตต่างกันจึงทำให้มีผลผลิตหมุนเวียนตลอดปี

ส่วนที่ 2

ปลูกพืชไม้ผลที่ให้ผลผลิตเร็วขึ้น คือให้ผลผลิตทุก ๆ ๑-๓ เดือน

ส่วนที่ 3

ปลูกพืชผัก พืชสวนครัว พืชหมุนเวียนและพืชโตเร็ว ปรับเปลี่ยนตามฤดูกาล

ในทุกแปลงจะมีการขุดบ่อเพื่อเก็บกักน้ำไว้ทำการเกษตร พร้อมกับเลี้ยงปลา ซึ่งนอกจากจะทำให้มีน้ำใช้ในแปลงเกษตรแล้วยังมีรายได้จากการขายปลาเป็นการเพิ่มรายได้อีกช่องทางหนึ่งด้วย

ในส่วนพื้นที่ที่อยู่ไกลน้ำ ได้แบ่งพื้นที่เพื่อเลี้ยงโคนมและโคขุน ซึ่งจะมีรายได้จากการขายนมเกือบทุกวัน มูลของโคก็นำมาทำปุ๋ยบำรุงพืชผลในแปลง ส่วนสารเคมีและยาฆ่าแมลงไม่ได้ใช้ ในสวนจะนำสมุนไพรท้องถิ่นมาทำเป็นสารเพื่อกำจัดแมลงและโรคพืช ซึ่งที่สวนจะใช้อยู่ ๒ สูตร สูตรที่ ๑ เป็นสูตรกำจัดศัตรูพืช พวกเพลี้ยแป้ง มด แมลงกินใบบางชนิด สูตรที่ ๒ เป็นสูตรรักษาโรคพืช พวกเชื้อรา ราดำ แม้สมุนไพรที่ใช้อาจไม่ได้ผลชะงัดเหมือนสารเคมี แต่คุณสายันต์ก็พึงพอใจ เพราะนอกจากจะประหยัดแล้ว ก็ไม่ต้องเอาสุขภาพตัวเองไปเสี่ยงกับสารพิษ จากที่เมื่อก่อนเคยใช้สารเคมีในการทำการเกษตรจนสะสมในร่างกายโดยไม่รู้ตัวทำให้สุขภาพไม่แข็งแรง ไปหาหมอก็พบสารพิษในร่างกาย พอหันมาใช้สมุนไพรดูแลพืช ปัญหาสุขภาพโรคภัยที่เป็นอยู่ก็หายไป สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ ดูแลครอบครัวและปฏิบัติศาสนกิจได้เหมือนเดิม และเมื่อชาวบ้านรู้ว่าเราไม่ใช้สารเคมี เขาก็กล้าซื้อกิน ทำให้ผลผลิตที่ออกมาขายหมดตลอด มีลูกค้าสั่งจองไว้ล่วงหน้า ด้วยองค์ประกอบทั้งหมดนี้ทำให้สวนเกษตรแห่งนี้เป็นสวนเกษตรนิเวศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งคุณสายันต์ได้ยึดแนวทางที่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ พระราชทานไว้มาปฏิบัติใช้โดยให้เหตุผลว่า

"ไม่ต้องลองผิดหรอกครับ เพราะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ท่านลองมาให้หมดแล้ว ที่เหลือเราแค่ลองถูกอย่างเดียวล่ะครับ ทุกสิ่งที่ท่านบอกมา มันจริงทุกอย่าง เลยครับ มันใช้ได้จริง"

และยังกล่าวถึงการทำเกษตรให้มีความสุขในแบบของตนเองว่า "ความสุขของผมเหรอครับ ผมได้อยู่กับครอบครัว ไม่มีหนี้สิน มีเวลาทำศาสนกิจเพราะผมนับถือศาสนาอิสลาม มีรายได้พอที่จะดูแลภรรยาและหลาน มีสุขภาพที่แข็งแรงที่จะได้อยู่กับพวกเขานาน ๆ ครับ"

คุณสายันต์ ภักดีเจริญ แห่งสวนภักดีเจริญ เกษตรกรชาวไทยมุสลิม ผู้เป็นตัวอย่างแห่งสุขวิถีความพอเพียง

"น้ำ คือชีวิต
ข้อความสั้นๆ ที่เปี่ยมไปด้วยความหมาย"

บทความ/ภาพ
พลวรรธน์ สายะเสวี
กองประชาสัมพันธ์

จากการเดินทางไปปฏิบัติงานในหลาย ๆ พื้นที่ของประเทศ ทุกครั้งที่ได้เห็นท้องทุ่งนาที่กำลังชูช่อออกรวง ด้วยสีสันเขียวขจีสลับด้วยสีเหลืองทอง ที่กำลังจะเป็นสัญญาณบ่งบอกว่า ใกล้จะถึงเวลาที่ทุ่งนาแห่งนั้นกำลังจะเป็นสีทอง พร้อมแล้วที่จะก้าวเข้าสู่ฤดูเก็บเกี่ยว มันทำให้หัวใจของผมอิ่มเอม พองโต เพราะความสดชื่นจากความสวยงามของธรรมชาติที่เห็นอยู่ตรงหน้าผมจึงไม่ลังเลที่จะคว้ากล้องถ่ายภาพคู่ใจขึ้นมาเก็บภาพความสวยงามเหล่านี้ไว้

ภาพที่ผมยกมานี้เป็นภาพความสวยงามในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ในช่วงเวลาที่กำลังเหมาะสม ท้องทุ่งนาที่มีสีสันจัดจ้านสวยงาม อันเป็นผลมาจาก **"น้ำ"** ที่พอเพียงต่อการเจริญเติบโตดังพระราชดำรัสที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานไว้ว่า

> **"หลักสำคัญว่าต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูก เพราะว่าชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำ คนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้าคนอยู่ได้ แต่ถ้ามีไฟฟ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้"[๑]**

เราไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่า **"น้ำคือชีวิต"** ความสวยงามของท้องทุ่งนาแห่งนั้น ๆ จะสวยได้อย่างนี้ส่วนหนึ่งก็มาจาก **"น้ำ"** ที่ไหลมาหล่อเลี้ยงชีวิตของพืชเหล่านี้ การบริหารจัดการน้ำของระบบชลประทานที่ช่วยให้มีน้ำกินน้ำใช้ และเกษตรกรรม สร้างชีวิตที่สวยงามขึ้นมาแม้แต่ชีวิตที่อยู่โดยรอบอ่างเก็บน้ำหรือระบบชลประทาน ก็ได้อาศัย **"น้ำ"** ในการทำมาหากินด้วยกันทั้งสิ้น

[๑] พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๙ ณ สวนจิตรดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

KHAO CHANGUM SHOP

ผลิตภัณฑ์จากโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี

1 แชมพูมะกรูดไรซ์เบอร์รี่
ไร้สารเคมี ผลิตจากธรรมชาติ 100%

แชมพูมะกรูดไรซ์เบอร์รี่ ทำจากส่วนผสมธรรมชาติ มะกรูด จมูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ ใบหมี่ มีสรรพคุณช่วยบำรุงผมดกดำ ผมนุ่ม ป้องกันผมหงอก ขจัดรังแค ลดการหลุดร่วง

ราคา 30 บาท

2 น้ำมันไพล
ช่วยคลายเส้น เห็นผลดี

น้ำมันไพล สรรพคุณหลากหลาย ใช้คลายเส้น คลายกล้ามเนื้อ เป็นสินค้าจากกลุ่มบัวกลางเนิน เกษตรกรเครือข่ายของโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ สินค้าชิ้นนี้ ขายดีมากที่เขาชะงุ้ม มีกลุ่มคนใช้แล้วได้ผลดี นำมาบอกกล่าวเล่าสู่กันฟังมากมาย !!!! ของดีต้องบอกต่อ !!!!

ราคา 85 บาท

3 น้ำหมักมูลไส้เดือน
ดินดี พืชโตไว

น้ำหมักมูลไส้เดือน เป็นน้ำหมักชนิดหนึ่งที่มีคุณภาพดี สำหรับใช้ส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืช อัตราการใช้ น้ำหมักมูลไส้เดือน 1 ลิตร ผสมน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นหรือรดราดลงดิน ใช้ได้กับพืชทุกชนิด ผลิตจากฐานเรียนรู้ "ไส้เดือนดินเพื่อนเกษตรอินทรีย์" ในโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ

ราคา 50 บาท

สนใจสั่งซื้อได้ที่

โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี

- ศูนย์ศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- Khao-Changum-Shop
- เขาชะงุ้มชาแนล khao-Changum-Channel
- โทร. 032 240 803

แบบสอบถามความพึงพอใจวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๖

ข้อมูลส่วนบุคคล

๑. คำนำหน้า ..... ชื่อ ..... นามสกุล .....

อาชีพ
- ☐ ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ
- ☐ นักเรียน/นักศึกษา
- ☐ พนักงานในหน่วยงานเอกชน
- ☐ สื่อมวลชน
- ☐ เครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง
- ☐ บุคคลทั่วไป
- ☐ ผู้ผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ ของสำนักงาน กปร.

หน่วยงาน .....

โทรศัพท์ .....

๒. ที่อยู่ (จัดส่งของรางวัลสำหรับผู้ร่วมกิจกรรม) .....

.....

ความพึงพอใจต่อคอลัมน์ต่างๆ ของวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๖	มาก	ปานกลาง	น้อย
๑. สืบสาน รักษา ต่อยอด สร้างสุขปวงประชา			
๒. ทศมราชา พระเมตตาสู่ประชาราษฎร์			
๓. ตัวอย่างความสำเร็จ			
๔. ตามรอยพระราชปณิธาน			
๕. ติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ			
๖. อันเนื่องมาจากพระราชดำริ			
๗. ศูนย์ศึกษาฯ นำพาอาชีพ			
๘. สุขพอที่พอเพียง			
๙. เรื่องเล่าจากหลังกล้อง			
๑๐. ผลิตภัณฑ์จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ			

คำถามประจำวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๖

วารสารฯ ฉบับแรกของปี ๒๕๖๖ ผู้อ่านมีข้อแนะนำอย่างไร และต้องการให้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับอะไรในการจัดทำวารสารฯ ในปีนี้

.....

.....

คณะบรรณาธิการฯ มีของรางวัลสำหรับผู้ที่ร่วมตอบคำถามครบถ้วน และเขียนข้อความได้โดนใจ ทั้งนี้ สามารถตอบผ่าน QR Code ด้านล่างนี้ หรือร่วมกิจกรรมทาง Facebook: สำนักงาน กปร. ภายในวันศุกร์ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๖ โดยสำนักงาน กปร. จะติดต่อกลับผู้ที่ได้รับรางวัลต่อไป

- ขอขอบคุณที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นต่อวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และร่วมกิจกรรมตอบคำถาม
- ขอความกรุณาแจ้งยืนยัน หรือยกเลิกการรับวารสารฯ
  - ☐ ยืนยันรับต่อไป
  - ☐ ยกเลิกการรับวารสารฯ

สแกน ตอบแบบสำรวจ

และร่วมตอบคำถาม
เพื่อรับของรางวัล

สามารถส่งแบบสำรวจมายัง สำนักงาน กปร. ได้โดยไม่ต้องผนึกตราไปรษณียากร หรือทางโทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๑ - ๒
หรือสแกนผ่านทาง QR Code ข้างต้นนี้

(พื้นที่ส่วนนี้สำหรับโฆษณา)

บริการธุรกิจตอบรับ

ใบอนุญาตเลขที่ ปน. (น)/ ๓๙๘๑ ปณฝ. ทำเนียบรัฐบาล
ถ้าฝากส่งในประเทศไม่ต้องผนึกตราไปรษณียากร

สำนักงาน กปร.
ตู้ ปณ. ๗
ปณฝ. ทำเนียบรัฐบาล
กรุงเทพมหานคร
๑๐๓๐๒

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม - มีนาคม ๒๕๖๖

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจ แนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้สำหรับเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา รวมถึงการอนุรักษ์หรือรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งพัฒนาอาชีพให้บังเกิดความยั่งยืน

๒. เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร องค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริและผลสำเร็จจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในทุกภูมิภาคของประเทศ ในการนำไปศึกษาหาความรู้ และสร้างแรงบันดาลใจให้นำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

๓. เพื่อเป็นสื่ออีกช่องทางหนึ่งในการขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริไปสู่สาธารณชนได้อย่างแพร่หลายมากขึ้นและสามารถนำไปเป็นเอกสารอ้างอิงได้

โปรดทราบ

บทความและข้อเขียนต่าง ๆ ในวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่ใช่ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

หากมีความประสงค์จะนำข้อมูลไปเผยแพร่ โปรดระบุแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย

ดำเนินการโดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เลขที่ ๒๐๑๒ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์
แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

www.rdpb.go.th
RDPBProject
สำนักงาน กปร.
rdpb.journal@gmail.com
๐ ๒๔๔๗ ๘๕๐๐-๖
๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๒
ISSN: 1685-8234

คณะอำนวยการ

๑) นายปวัตร์ นวะมะรัตน เลขาธิการ กปร.
๒) นางสุพร ตรีนรินทร์ รองเลขาธิการ กปร.
๓) นายหทัย วสุนันต์ รองเลขาธิการ กปร.
๔) นางพิชญดา หัศภาค รองเลขาธิการ กปร.
๕) นายวิกรม คัยนันทน์ ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ
๖) นางกมลินี สุขศรีวงศ์ ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ
๗) นายศุภรัชต์ อินทราวุธ ที่ปรึกษาด้านการพัฒนา
๘) ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ
๙) ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๑
๑๐) ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๒
๑๑) ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๓
๑๒) ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔
๑๓) ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๕
๑๔) ผู้อำนวยการกองแผนงานและยุทธศาสตร์
๑๕) ผู้อำนวยการกองบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล
๑๖) ผู้อำนวยการกองกิจกรรมพิเศษและวิเทศสัมพันธ์
๑๗) ผู้อำนวยการกองติดตามประเมินผล
๑๘) ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ
๑๙) ผู้อำนวยการภารกิจด้านการพัฒนาระบบบริหารและป้องกันการทุจริต

คณะบรรณาธิการ

๑) นางพิชญดา หัศภาค หัวหน้าบรรณาธิการ
๒) นางอรอนันต์ วุฒิเสน รองหัวหน้าบรรณาธิการ
๓) นายวัชระ หัศภาค บรรณาธิการ
๔) นายปริญญวัฒน์ วัชรอาภากร บรรณาธิการ
๕) นายอภิศักดิ์ สรวิสูตร บรรณาธิการ
๖) นางสาวสมลักษณ์ บุนนาค บรรณาธิการ
๗) นางสาวสุดารัตน์ คุสินธุ์ บรรณาธิการ
๘) นางวิไล หมอกอรุณ บรรณาธิการ
๙) นายวิชาญ ธีระสืบสกุล บรรณาธิการ
๑๐) นางสาวอภิญญา แก้วเปรมกุศล บรรณาธิการ
๑๑) นางสาวบุษราพรรณ อุตระ บรรณาธิการ
๑๒) นางสาวอังคะนา ช่อประพันธ์ บรรณาธิการ
๑๓) นายพงศกร แซ่ลิ่ม บรรณาธิการ
๑๔) นายธนธร แก้วไทรแย้ม บรรณาธิการ
๑๕) นายอิทธิพล วรนุช บรรณาธิการและเลขานุการ
๑๖) นางสาวปรียา อรุณพูลทรัพย์ บรรณาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗) นายโชคชัย อุ่นใจ บรรณาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๘) นายสวัสดิ์ แสงสุริยวงษ์ บรรณาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๙) นางสาวอัญชลี แซ่ผู่

พิมพ์ที่ : บริษัท ไซเบอร์พริ้นท์ กรุ๊ป จำกัด ๙๕๙ ซอยสุทธิพร ถนนประชาสงเคราะห์ แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดทำขึ้นเพื่อแจกจ่าย ห้ามจำหน่าย

โครงการก่อสร้างระบบประปาบ้านผัง ๑๑ พร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

www.rdpb.go.th